

JÓGYAKORLATI ÚTMUTATÓ A HELYI FEJLESZTÉS TERÜLETÉRE

NICOLE projekt

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Jelen kiadvány az Európai Unió támogatásával készült. A kiadványban foglaltak nem szükségszerűen tükrözik az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) álláspontját. Ezekért sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vállal felelősséget.

Tartalomjegyzék

NICOLE – A projekt	4
<i>IO2. Jógyakorlatok és helyi fejlesztési útmutató</i>	5
<i>A kiadvány tartalma</i>	6
REGIONÁLIS/HELYI TERVEZÉS és JÓGYAKORLATOK	7
1) CSEHORSZÁG	9
<i>A SDRUŽENÍ SPLAV helyi akciócsoport ÁLTAL IRÁNYÍTOTT HELYI FEJLESZTÉS STRATÉGIÁJA a 2021-2027 KÖZÖTTI IDŐSZAKRA</i>	10
<i>Oktatásfejlesztési helyi cselekvési terv a Rychnov nad Kněžnou régióban</i>	26
<i>A NERATOVI ÖNKORMÁNYZAT TÁRSADALMI VÁLLALKOZÁSA</i>	32
2) ÉSZTORSZÁG	34
<i>REGIONÁLIS FEJLESZTÉS ÉSZTORSZÁGBAN</i>	34
Re Studio	1
A remény faluja Észtországban	2
3) FINNORSZÁG	1
A regionális fejlesztés prioritásai	3
Regionális fejlesztés és regionális önkormányzatok	3
A vidék és a szigetek politikája	4
<i>Vidékpolitika</i>	4
<i>Szigetpolitika</i>	5
<i>A regionális fejlesztés helyzetképe</i>	5
Támogatandó területek	6
A A regionális fejlesztés szabályozása	7
Kukkian Kasvattamo szövetkezet	9
A műhelytől a növekvő vállalkozásig	9
4) MAGYARORSZÁG	13
Alsómocsolád, az okos falu	16
Gömörszőlős, az önfenntartó falu pilotja	21
Brandépítés Trizsben	29
5) OLASZORSZÁG	32
<i>I. TÁRSADALMI VÁLLALKOZÁSOK OLASZORSZÁGBAN ÉS TORINÓBAN</i>	32
<i>1. Szociális inkubátorok, co-working terek és szociális innovációs központok a társadalmi vállalkozói tevékenység fellendítésére Torinóban</i>	35

II. TÁRSADALMI ÉS VÁROSI FEJLESZTÉS TORINÓBAN	43
III. BEVÁNDORLÓK INTEGRÁCIÓJA TORINÓBAN	48
6) SZLOVÁKIA	6
<i>Veszélyeztetett kisebbségek integrációja Spišský Hrhovban .....</i>	<i>10</i>
<i>Spišský Hrhov Általános Iskola – példa arra, hogyan oktassuk és vonjuk be a sérülékeny csoportokat .....</i>	<i>16</i>

NICOLE – A projekt

Problémafelvetés:

Számos uniós régió viszonylag távol helyezkedik el a fejlesztési központoktól, és számos kihívással néz szembe a fenntartható helyi fejlődés területén. Gyakran hiányzik a fejlett műszaki, közlekedési, szociális és környezetvédelmi infrastruktúra, jellemző nemcsak a munkahelyek, hanem a szakképzett munkaerő hiánya is, hiányos a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci integrációja és egyéb funkcionális fenntartható helyi fejlesztési rendszerek, de innovatív megoldások is hiányoznak a gazdasági, szociális és környezetvédelmi területeken. A fejlesztési mutatók szinte minden esetben jelentős lemaradást mutatnak az európai átlaghoz képest, és ez vonatkozik a GDP és az életminőség mutatóin kívül eső területekre is (önsegítés, jó kormányzás, közösségépítés, társadalmi és ágazatközi együttműködés, éghajlatváltozás elleni küzdelem, sérülékeny közösségek integrációja). Az oktatási ágazat fejlesztése hosszú éveken át – több, összetett okból kifolyólag – elmaradt a legsikeresebb uniós országokétól. Ez tükröződik az önkormányzati területen is, ahol a helyi önkormányzatok választott képviselői nem rendelkeznek a településeik jövőjét szolgáló hatékony és transzparens vezetéssel kapcsolatos ismeretekkel, készségekkel és tapasztalatokkal. Napjainkban a helyi fejlődés fő kihívásai közé tartozik az éghajlatváltozás elleni küzdelem és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a hosszú távon kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű kisebbségek integrációja, a fiatalok elvándorlása, a helyi hatóságok integritásának megteremtése és fenntartása, valamint a helyi társadalmi és gazdasági fejlődés fenntartása. Ha azonban egy helyi felmérést készítünk a kistélepülés problémáiról, a legtöbb polgármester ehelyett azt fogja mondani, hogy a településnek nagyon hiányzik egy felújított tér, egy kátyús út javítása, vagy egy kerítés a helyi temetőben. Ezért van szükség a választott önkormányzati képviselők speciális képzésére, különösen a fent említett globális és helyi kihívásokra adandó minőségi

válaszok keresése terén. Mindennek ellenére ezekben a határ menti régiókban jelen vannak a jó kormányzati gyakorlatok, amelyek a felvilágosult vezetők, polgármesterek és a mindenki számára jobb életre törekvő emberek hosszú távú erőfeszítéseinek gyümölcsei. A NICOLE projekt ezért a döntéshozók képzésével kívánt foglalkozni, ezekre a jó gyakorlatokra és esettanulmányokra építve lehetővé tette a legjobb gyakorlatok megosztását, előmozdította a jó kormányzati gyakorlatok és tapasztalatok átadását, és a képzések kipróbálásával megerősítette a lemaradó határ menti régiók további fenntartható fejlődését.

A projekt célja a következő volt: a döntéshozók helyi fejlesztési irányítási készségeinek fejlesztése, a stratégiai és cselekvési tervezés javítása, valamint a magas színvonalú társadalmi és gazdasági fejlesztési tervek végrehajtása a helyi érdekeltek által.

A projekt célkitűzése: A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek tudatosságának és ismereteinek növelése, a helyi fejlesztések irányításával kapcsolatos készségeik javítása, és ezáltal a települések társadalmi és gazdasági fejlődésének tervezésének és végrehajtásának javítása.

Konkrét célkitűzések:

- 1). A legjobb helyi fejlesztési gyakorlatok elérhetőségének növelése
- 2). A helyi fejlesztési szereplők (elsődleges célcsoport) oktatásában résztvevő oktatók/trénerek készségeinek, kompetenciáinak, tudásbázisának javítása.
3. A helyi fejlesztési szereplők tudatosságának és tudatosságának, kompetenciájának, ismereteinek és reagáló képességének növelése (másodlagos célcsoport).

Megvalósult projekt tevékenységek:

- a) Helyi fejlesztési eszköz elkészítése, amely számos helyi, regionális és nemzeti mutatót használ fel a lokális problémák, kihívások, lehetőségek és intelligens fejlesztési lehetőségek jobb

megértése és megismerése érdekében.

b) Helyi fejlesztési jó gyakorlatok azonosítása, összegyűjtése, kidolgozása és terjesztése, valamint ezek közzététele a jógyakorlatok útmutatójában más döntéshozók és az EU határmenti régióinak jelöltjei számára.

c) A projekt által érintett területeken (különösen a sérülékeny közösségek integrációja, éghajlatváltozás, helyi fejlesztés) a döntéshozók számára képzési kurzus előkészítése, kidolgozása és tesztelése, megosztása és kiterjesztése, a helyi fejlesztési rendszerek új ötletekkel, megoldásokkal és gyakorlatokkal való gazdagítása.

d) Online eszköz előkészítése és biztosítása a helyi döntéshozók, helyi, regionális és nemzeti szereplők számára (mutatók és legjobb gyakorlatok).

A projekt eredményei:

- 1). Az önkormányzati profilok módszertana (mutatók)
- 2). Jógyakorlatok útmutatója - A helyi fejlesztések legjobb gyakorlatainak kézikönyve a társadalmi vállalkozói és egyéb projektprioritásokról
- 3). Online eszköz a helyi döntéshozók számára (a helyi fejlesztési tervezés hatékonyabbá tétele).

Célcsoportok :

- A felnőttképzésben és képzésekben tevékenykedő partnerek oktatói, nevelői (30 fő)
- Helyi döntéshozók (polgármesterek, tanácsosok) (300 személy 7 országban)
- A helyi fejlesztés iránt érdeklődő helyi érdekelttek (közösségi vezetők, papok, nem kormányzati szervezetek aktivistái, gazdálkodók, vállalkozók stb.) - 70 fő.

Transznacionális dimenzió: A projekt számos uniós ország helyi és nemzeti jógyakorlatára épül, és számos olyan sikeres megközelítést egyesít, amelyek nagyon eltérő helyi fejlesztési igényeket

és feltételeket elégítenek ki. Ez a megközelítés olyan univerzális eszközkészletet biztosít, amely a különbségekre épít, de közös, egyetemes útmutatást és válaszokat ad. Emellett a projekt 7 országból származó sokféle készséget és tudást biztosít.

IO2. Jógyakorlatok és helyi fejlesztési útmutató

Szükségletelemzés:

A projektben résztvevő partnerek elhatározták, hogy azonosítják, összegyűjtik a helyi önkormányzatok érdeklődési körébe tartozó területek jógyakorlatait, szerkesztik, feldolgozzák és kiadják az elsődleges és másodlagos célcsoportokat szolgáló útmutatót. Az útmutatónak értékes, esettanulmányként feldolgozott jógyakorlatokat kell tartalmaznia a helyi önkormányzati döntéshozók által leginkább igényelt területeken: társadalmi vállalkozói tevékenység, a kirekesztettek hatékony bevonása, az éghajlatváltozáshoz való helyi alkalmazkodás és annak mérséklése, valamint a kapcsolódó tudatosságnövelő intézkedések, továbbá egyértelmű iránymutatásokat kell tartalmaznia arról, hogyan lehet ezeket követni, tanulni belőlük és a helyi fejlesztési igényekhez igazítani. Az elsődleges célcsoport (kutatók, a projektpartnerek oktatói) saját készítésű, értékes

képzési eszközt kapnak, amely segít nekik abban, hogy jobb stratégiai és akciótervezési szolgáltatásokat és képzéseket nyújtsanak helyi és regionális szinten. A társadalmi vállalkozói programot (az elmúlt évtized kezdeti szlovákiai kudarcai után) sikertörténetekkel, hatékony, intelligens irányítással és helyi elkötelezettséggel kell újraindítani.

Célcsoportok : Az útmutató elsősorban a projekt két célcsoportját (oktatók és kutatók, tervezők) és a helyi önkormányzati érdekelteket (döntéshozók és mások) szolgálja. Ők különböző módon fogják hasznosítani az Útmutatót. Míg az oktatók tankönyvként fogják használni a képzések során, addig a döntéshozók inspirációs forrásként, iránymutatásként és követendő jógyakorlatként fogják használni.

Az innováció fő eleme tehát az, hogy a különböző célcsoportok kettős hasznot húznak belőle. Az útmutatót oktatási és tanulási eszközként is használják majd.

Várható hatás: A helyi döntéshozók számára szervezett stratégiai és cselekvési tervezési képzések minőségének javítása, valamint a konzorciumi partnerek oktatóinak kapacitásának és erőforrásainak bővítése. A partnerek és az európai országok helyi érdekeltjeinek készségeinek, ismereteinek és döntéshozatali képességének fejlesztése a legjobb gyakorlatok adaptálása és a helyi társadalmi vállalkozói kezdeményezések elindítása során.

Átadhatóság: Az útmutató a partnerek 6 nyelvén és angolul jelenik meg, és több forrásból is elérhető lesz: a PADOR terjesztési platformján, a koordinátor szervezet felhőmeghajtóján és portálján, valamint a konzorciumi partnerek honlapjain.

Hogyan: A koordinátor szervezet a partnerek és az IO2 munkacsoport vezetője rendelkezésére bocsátotta az útmutató tartalmának feladatmeghatározását, beleértve a kiemelt vizsgálódási területeket és a minta esettanulmányt. Az IO2 munkacsoport vezetője felügyeli és irányítja az útmutatókönyvvel kapcsolatos teljes munkát. Az esettanulmányok feldolgozott és angol/nemzeti változatait a pályázó weboldalán és a projekt Google Drive

felhő tárhelyén tárolták. A partnerek kijelölték azokat a munkatársakat, akik kidolgozták a tervezett kimeneteket. A koordináció a partneri találkozókra, a kijelölt projekt Google drive felületén, valamint a kommunikációs szakaszban leírtak szerint e-mailen és közösségi hálózati kommunikáción keresztül történt. Az útmutató tervezetét három kiválasztott partnerországban tesztelték az érintett projektpartnerek vezetésével, akik a helyi polgármesterek részvételével tesztelési tanulási/képzési mobilitásokat szerveztek az útmutató használatának tesztelésére. A visszajelzéseket, véleményeket és tapasztalatokat megosztották a konzorciumi partnerek között, és az Útmutatót frissítették. Az elkészült Útmutatókat aztán Magyarországon és Szlovákiában is bemutatták multiplikációs rendezvényeken.

A kiadvány tartalma

A NEMZETI JOGSZABÁLYOKRA VONATKOZÓ KÉRDŐÍVEK ÉRTÉKELÉSE

Magyarországon és **Szlovákiában** külön törvény rendelkezik a stratégiai dokumentumok létrehozásáról, amelyet be kell tartani (gyakran a vonatkozó területrendezési tervekkel összefüggésben), **Észtországban** ezt a kérdést az Észtország 2035 nemzeti dokumentum kezeli. **Olaszországban** is vannak törvények a stratégiák létrehozására, de ezek a területrendezési törvények részét képezik. Hasonló a helyzet **Finnországban** is, ahol ezt a kérdést a regionális fejlesztésről szóló törvény tárgyalja. A **Cseh Köztársaságban** a törvény csak különböző szintű

stratégiai dokumentumokat határoz meg, de a stratégiai tervezés teljes folyamata nincs törvényben rögzítve.

1. AZ ÖNÖK ORSZÁGÁBAN A STRATÉGIAI TERÜLETFEJLESZTÉSI TERVEZÉS TÖRVÉNYBEN VAN-E RÖGZÍTVE? EZEK A DOKUMENTUMOK JOGILAG KÖTELEZŐ ÉRVÉNYŰEK?

- A Cseh Köztársaságban a stratégiai tervezésről az önkormányzatokról szóló törvény (amely kimondja, hogy az önkormányzat jóváhagyja a település fejlesztési dokumentumait) és a regionális fejlesztésről szóló törvény (amely meghatározza a különböző NUTS-szintek stratégiai dokumentumait) tesz említést. A területrendezéssel ellentétben azonban ezek nem rendelkeznek egyértelmű jogi alapokkal, és nem jogilag kötelező erejűek.
- Magyarországon létezik a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény, amely meghatározza, hogy a kormány, valamint az államigazgatás regionális, megyei és helyi szinten hogyan valósíthatja meg a projektterveket a területükön. A törvény többek között szabályozza a települések vagy az egyes épületek jellegét az egyes településeken (pl. nem engedélyezi a többszintes lakóházak építését a kistelepüléseken stb.). A törvény jogilag kötelező érvényű, de annyira bonyolult hálózatban helyezkedik el, hogy bizonyos mértékig – engedélyekkel – megkerülhető.
- Szlovákia - létezik az 503/2001. sz. törvény a regionális fejlesztés támogatásáról - a regionális fejlesztési tervezés területén követni kell annak kötelező érvényű

szabályait.

- Észtország - állami szinten létezik az Észtország 2035 című dokumentum. Továbbá minden önkormányzatnak megvan a saját stratégiája (fejlesztési terv + költségvetés + területrendezési terv), és minden dokumentum kötelező érvényű.
- Olaszországban a várostervezésnek és a területrendezésnek a középkor óta nagy hagyománya van - eredetileg elsősorban a városokban, később az egész területen elterjedt. A stratégiai tervezés a területrendezési törvények részét képezi az 1960-1990-es évektől kezdve. A jogszabályokat 2001-ben egységesítették egyetlen törvényben, amely kötelező érvényű.

A stratégiai tervezést, vagyis a területfejlesztést Finnországban a 2021-ben megreformált, a regionális fejlesztésről és az EU regionális és strukturális politikájának végrehajtásáról szóló törvény szabályozza. Ugyanakkor 2021-től más kapcsolódó törvények is vannak, például a regionális fejlesztés és az uniós regionális és strukturális politikai projektek finanszírozásáról szóló törvény, valamint a 2021-28. évi vállalkozásfejlesztési állami támogatásokról szóló törvény. A törvények meghatározzák a regionális fejlesztés céljait és prioritásait, és például az egyes finnországi régiók szerinti támogatásokat is megállapítják.

REGIONÁLIS/HELYI TERVEZÉS és JÓGYAKORLATOK

1) Csehország

- a) Az aktuális nemzeti/regionális programok áttekintése
 b) Esettanulmányok: Példák helyi jógyakorlatokra vagy kudarcokra

2) Észtország

- a) Az aktuális nemzeti/regionális programok áttekintése
 b) Esettanulmányok: Példák helyi jógyakorlatokra vagy kudarcokra

3) Finnország

- a) Az aktuális nemzeti/regionális programok áttekintése
 b) Esettanulmányok: Példák helyi jógyakorlatokra vagy kudarcokra

4) Magyarország

- a) Az aktuális nemzeti/regionális programok áttekintése
 b) Esettanulmányok: Példák helyi jógyakorlatokra vagy kudarcokra

5) Olaszország

- a) Az aktuális nemzeti/regionális programok áttekintése
 b) Esettanulmányok: Példák helyi jógyakorlatokra vagy kudarcokra

6) Szlovákia

- a) Az aktuális nemzeti/regionális programok áttekintése
 b) Esettanulmányok: Példák helyi jógyakorlatokra vagy kudarcokra

Kiegészítő megjegyzések:

Bevezetés a helyi stratégiai és cselekvési tervezésre vonatkozó nemzeti politikákról/jogszabályokról, a csehországi SPLAV által végzett felmérés alapján.

Rövid áttekintés az önkormányzatokkal szemben támasztott nemzeti követelményekről (pl. mit kell előkészíteniük és rendelkezniük helyi szinten, a stratégiai és helyi akciótervezéssel kapcsolatos feladataik). Lehetnek

törvény/jogszabály idézetek, de nem teljes szakaszok, hanem informatívabb és világosabb magyarázatok.

Példa: A regionális fejlesztés támogatásáról szóló szlovák törvény 539/2008Zz. A regionális fejlesztési támogatás alapdokumentumai a következők: Nemzeti vidékfejlesztési stratégia, Regionális vidékfejlesztési stratégia, Önkormányzati fejlesztési programok vagy több önkormányzat közös/megosztott programja. Meg lehet említeni azokat a területeket, amelyekkel ezeknek a programoknak foglalkozniuk kell, mint például: humán erőforrás, infrastruktúrafejlesztés, természetvédelem, kultúra, polgári társadalom, stb....

Az önkormányzati programnak a következőkből kell állnia:

a) elemző rész, amely tartalmazza az önkormányzat kiinduló helyzetének átfogó értékelését és elemzését, a jövőbeli fejlődés becslését, a lehetséges kockázatokat és veszélyeket a meglévő stratégiákkal és koncepciókkal kapcsolatban, valamint a belső lehetőségek kihasználását, annak korlátait és fejlődését, a fenntartható fejlődés feltételeinek meghatározását,

b) a stratégiai rész, amely tartalmazza a település fejlesztési stratégiáját, figyelembe véve a település belső sajátosságait, és meghatározza a település fejlődésének fő irányait, prioritásait és célkitűzéseit a regionális politika elveinek tiszteletben tartásával a kiegyensúlyozott fenntartható fejlődés elérése érdekében,

c) a programrész, amely különösen a település fejlesztési programjának megvalósítását biztosító intézkedések és tevékenységek jegyzékét tartalmazza,

d) a végrehajtási rész, amely a közösségfejlesztési program partnerségi és szervezeti formában történő intézményi megállapodások leírására, a közösségfejlesztési program monitoring- és értékelési rendszerére, mérhető mutatókkal, a közösségfejlesztési program anyagi és időbeli ütemezésére akciótervek formájában összpontosít, és

e) a pénzügyi rész, amely tartalmazza az egyes intézkedések és tevékenységek pénzügyi támogatását, a közösségfejlesztési program végrehajtásának intézményi és szervezeti szempontjait.

a) Az aktuális nemzeti/regionális programok áttekintése

Itt ismertetheti az aktuálisan futó, nemzeti vagy regionális programokat, amelyek a projektünk érdekeltégi területeit érintik : **társadalmi vállalkozói tevékenység, a kirekesztettek hatékony bevonása, az éghajlatváltozáshoz való helyi alkalmazkodás és az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló intézkedések és a kapcsolódó figyelemfelkeltés, valamint egyértelmű iránymutatások, hogy hogyan lehet ezeket követni, tanulni belőlük és a helyi fejlesztési igényekhez igazítani.**

b) Esettanulmányok : Példák sikeres helyi gyakorlatokra vagy kudarcokra

Itt kell leírni a sikeres helyi gyakorlatok vagy kudarcok példáit az alábbi ajánlott struktúrával. Megállapodtunk abban, hogy minden országnak legalább 3 ilyen példát kell leírnia a sikeres helyi gyakorlatokra. Ha lehetséges, az alábbi ajánlott struktúrát kell követniük.

Ezeket a gyakorlatokat (ha lehetséges) képekkel kell kísérni (önállóan, egyértelmű utasítással, hogy a szövegben hol kell elhelyezni őket).

Az esettanulmány ajánlott szerkezete :

1) Általános bemutatás az intézményről (struktúra, típus, tevékenységi terület, alkalmazottak száma, célok, küldetés, jövőkép - ha van + elérhetőségi adatok).

2) Bevezetés az esettanulmányba :

- milyen problémákkal foglalkoztak
- a kiindulási pont / helyzet leírása
- ki járt el - ki volt felelős a megoldásért

3) Az intézmény fő kezdeményezői, programjai, szolgáltatásai, termékei vagy tevékenysége

4) Célcsoportok (akik az intézmény létezéséből és szolgáltatásaiból vagy termékeiből hasznot húznak)

5) Mit értek el (hatás / eredmények)

6) Bevételi források (uniós alapok, regionális támogatás, városi támogatás, magántámogatás ...?)

7) Képek

8) Referenciák, tanúvallomások

1) CSEHORSZÁG

a) Az aktuális nemzeti/regionális programok áttekintése

A SDRUŽENÍ SPLAV helyi akciócsoport ÁLTAL IRÁNYÍTOTT HELYI FEJLESZTÉS STRATÉGIÁJA a 2021-2027 KÖZÖTTI IDŐSZAKRA

A SPLAV Egyesület Helyi Akciócsoportjának területfejlesztési stratégiája jó példa a területi egység fejlesztését szolgáló stratégiai dokumentum kidolgozásának folyamatára. A stratégiai terv kidolgozását az indokolta, hogy az akciócsoport igazgatása alá tartozó terület fejlesztésének koncepcionális irányításához szükséges alapot kellett biztosítani, és egyúttal a javasolt intézkedések végrehajtásához szükséges támogatási források megszerzésének alapját is meg kellett teremteni.

1. AJÁNLATKÉRŐ, MEGVALÓSÍTÓ, MEGVALÓSÍTÁS IDEJE

Benyújtó: Regionális Fejlesztési Minisztérium, Cseh Köztársaság

Elkészítette: Sdružení SPLAV, z.s., Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové régió, Cseh Köztársaság

Megvalósítás ideje: 2020. február – 2021. február

Dokumentum terjedelme: 37 oldal és 6 melléklet

2. A STRATÉGIAI TERV FELADATA ÉS CÉLKITŰZÉSEI

A Sdružení SPLAV 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó stratégiai terve az akciócsoport területének fejlesztési dokumentuma, amely a Csehország északkeleti részén található Rychnov nad Kněžnou kerület 31 települését foglalja magában. A dokumentum minden akciócsoport számára kötelező ahhoz, hogy az adott programozási időszakban uniós forrásokat használhasson fel. A stratégia az előző (2014-2020-as időszakra vonatkozó) stratégián alapul. A stratégia szerződő hatósága a Cseh Köztársaság Regionális Fejlesztési Minisztériuma. A stratégiát a Sdružení SPLAV önállóan készítette el a 2020-

2021-es évekre, az akciócsoport közgyűlése jóváhagyta, és a Regionális Fejlesztési Minisztérium irányító hatósága 2021 augusztusában hagyta jóvá.

A teljes dokumentumot a minisztérium által készített vázlat szerint dolgozták fel. Ennek a vázlatnak a használata nem volt kötelező az akciócsoport számára, de ajánlott. A stratégia 4 alapvető fejezetből áll: az akciócsoport és területének leírása; elemző rész; stratégiai rész és végrehajtási rész.

A Sdružení SPLAV egyike a Cseh Köztársaság mintegy 200 akciócsoportjának. Ezek a csoportok a régióik fejlesztése érdekében biztosítják a stratégiai fejlesztési tervek kidolgozását és a végrehajtásukhoz szükséges pénzügyi forrásokat. Ezek a források az EU strukturális alapjaiból származnak, a Cseh Köztársaság hozzájárulásával. Az akciócsoportok mindig minden egyes, körülbelül 6 éves programozási időszakra készítik el stratégiájukat, amelynek elkészítésében mind az akciócsoport alkalmazottai és tagjai, mind a régió más közszereplői együttműködnek.

A stratégia és annak elkészítésének célja a régió fejlesztési prioritásainak meghatározása a régió lehetőségeinek részletes elemzése alapján, valamint pénzügyi források megszerzése ezek teljesítéséhez.

A stratégiai terv várható felhasználói

1. **SPLAV Egyesület, z.s.** - a stratégia az alapja a területéről származó, uniós forrásokból támogatott projektek kiválasztásának

2. **Önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók az akciócsoport területéről** - a stratégia tematikus útmutató és inspiráció saját terveik elkészítéséhez.

3. **Közigazgatási szervek** - a kidolgozott és a minisztérium által jóváhagyott stratégia az akciócsoport tevékenységének felelősségét és koncepciózus jellegét bizonyítja, mint a közös tevékenységekben partneri szerepet vállaló szervezet.

3. HÁTTÉR, ALKALMAZOTT MÓDSZEREK, ÜTEMEZÉS

A koncepcionális rész bevezetője röviden meghatározza a stratégia érdekeltégi területét, amely megegyezik az akciócsoport területi hatályával. A terület 31 településből áll, 48 097 hektár területtel és 35 912 lakossal (1.1.2020). Az alábbiakban nagyon röviden ismertetjük az akciócsoportok 18 éves történetét - a Sdružení SPLAV akciócsoport az egyik legrégebben működő a Cseh Köztársaságban.

Ezt követően részletesebben ismertetjük a közösség bevonását a dokumentum feldolgozásába. A területi stratégiák esetében a közösség bevonásának intenzívnek kell lennie, és ezt a stratégia is megerősíti. Az akciócsoport a dokumentum feldolgozása során szorosan együttműködött mind az 54 akciócsoport-taggal, így közvetlen információkkal rendelkezett a térség településeinek túlnyomó többségétől. Kommunikált velük mind távolról (e-mail, telefon), mind közvetlenül a rendszeres közgyűléseken. és az egyes települések vezetőségével és polgáraival tartott találkozókön A honlapokon, a közösségi hálózatokon és a személyes kapcsolatokon keresztül felmérést szervezett a terület összes lakosa számára, valamint több vitafórumot is szervezett.

Ezt követte egy társadalmi-gazdasági elemzés, amely a területről való információszerzés két különböző módszerének kombinációján alapult. A szakértői módszer lényege az objektív információszerzés statisztikai adatok, területrendezési dokumentációk, szakmai dokumentumok stb. alapján, a közösségi módszer pedig a helyi szereplőktől való információszerzés találkozók, interjúk, kérdőívek stb. formájában. Az akciócsoport mindkét módszert alkalmazza a stratégia kidolgozásához. Tekintettel arra, hogy az elemzést külön mellékletben részletesen kidolgozták, maga a dokumentum csak az elemzés legfontosabb megállapításainak összefoglalóját tartalmazza. A társadalmi-gazdasági elemzés hagyományos SWOT-elemzést eredményez, és így meghatározza a régió erősségeit és gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

Ezt követi a fejlesztési potenciál értékelése. Ehhez az értékeléshez a területet két, viszonylag eltérő jellemzőkkel rendelkező területre osztották - hegyvidéki és előhegyi területekre.

Mindegyik terület más-más fejlesztési potenciállal rendelkezik. Az elvégzett elemzések és értékelések alapján összeállítottak egy 15 fejlesztési szükségletet tartalmazó listát, amely a SPLAV Egyesület céljainak meghatározásának alapjául szolgál a Rychnov régió fejlesztését illetően és leírja azokat a hátrányokat, amelyeket fokozatosan meg kell szüntetni a területen a további sikeres fejlődés érdekében, figyelembe véve a régió valódi potenciálját.

A harmadik fejezet a stratégiai rész, amely tartalmazza az értékelt terület helyzetének vízióját a tervezett időszak végén és az erre épülő 3 stratégiai célkitűzést. Ezek megvalósítása érdekében 15 konkrét célt és 14 intézkedést határoztak meg. Az intézkedések mind a stratégiai, mind a specifikus célkitűzésekben keverednek. Az akciócsoport stratégiáját úgy dolgozták ki, hogy az egyes problématerületek, célok és maguk az intézkedések is összekapcsolódnak, és a célok és intézkedések külön-külön nem valósíthatók meg. A stratégia egy mátrixot használ, hogy egyértelmű kapcsolatot mutasson az összes intézkedés között. Ez sok esetben több, különböző értékű, ténybeli és időbeli kapcsolatot is jelez.

A dokumentum következő része ismerteti a kapcsolatot más, kapcsolódó stratégiai dokumentumokkal. Az akciócsoport területi stratégiája szorosan összefonódik mind a közvetlenül felettes fejlesztési dokumentummal - a Hradec Králové régió 2021-27 közötti időszakra vonatkozó fejlesztési stratégiájával -, mind a Cseh Köztársaság alapvető fejlesztési dokumentumával, a Cseh Köztársaság 2021+ Regionális Fejlesztési Stratégiájával. Az akciócsoport valamennyi intézkedése a Cseh Köztársaság Stratégiájának 3. számú stratégiai célkitűzésén alapul, amely az ún. magasabb rendű regionális központokra és azok háttérére, valamint annak konkrét célkitűzéseire összpontosít. Az akciócsoport teljes területe ebbe a kategóriába tartozik.

A dokumentum utolsó végrehajtási része először az akciócsoport tevékenységeit és struktúráját írja le, beleértve az egyes kommunikációs elemeket mind a akciócsoport -on belül (a akciócsoport munkatársai és tagjai között), mind a nyilvánosság felé. Ezután következik a területen

található szervezetek animációjának leírása a stratégia célkitűzéseinek megvalósításában való részvételre, valamint a akciócsoport együttműködésének leírása a stratégia megvalósításában helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi szinten.

A stratégia fontos része mindig a visszajelzés - annak leírása, hogy a stratégiában felsorolt tevékenységek végrehajtása hogyan értékelhető. A akciócsoport -nak követnie kell az úgynevezett nemzeti kódlista **indikátorai** között felsorolt mutatókat. Ezek alapján értékelik, hogy a akciócsoport hogyan kezeli az uniós forrásokat. Ugyanakkor a kötelező mutatók mellett a akciócsoport a mutatók saját értékeit is figyelemmel kíséri. Minden stratégiai célkitűzéshez egy-egy output-mutatót határozott meg, amely a célkitűzés közvetlen kimenetelét követi nyomon, valamint 2-3 eredménymutatót (az eredmények a projekttevékenységekkel kapcsolatban keletkeznek, amelyek jelentős hatást gyakorolnak rájuk, de az eredmény elérése részben a projekttevékenységektől független hatásoktól függ).

A dokumentum a stratégiai tervek megvalósítását érintő **kockázatok** leírásával, azok súlyosságának mértékével és a kiküszöbölésükre való készséggel zárul.

4. A DOKUMENTUM FELÉPÍTÉSE

A Területfejlesztési Stratégia dokumentum jelenleg az úgynevezett koncepcionális részt foglalja magában, amely 37 oldalas, és 6 különálló mellékletet tartalmaz. A legterjedelmesebb melléklet a terület társadalmi-gazdasági elemzése, amely 29 oldalas. A stratégia koncepcionális részét ugyanerre az időszakra tematikus stratégiai/programkeretek követik (emberi erőforrások, vidékfejlesztés, vállalkozói szellem, környezetvédelem, stb.), a cselekvési tervek részletes listájával, amelyek konkrét tevékenységeket, végrehajtásuk ütemezését és finanszírozási módját tartalmazzák.

Tartalom:

1. Az akciócsoport hatáskörének leírása és a közösség bevonásának leírása a stratégia kidolgozásába

- A stratégia területi hatályának meghatározása, a terület rövid társadalmi-gazdasági jellemzői.
- A közösség bevonásának leírása a stratégia kidolgozásába
- Az akciócsoport történetének és tapasztalatainak leírása

2. Elemző rész

- Társadalmi-gazdasági elemzés, SWOT-elemzés
- A terület fejlesztési igényeinek és fejlesztési lehetőségeinek elemzése

3. Stratégiai rész

- Stratégiai keret, jövőkép, stratégiai célok.
- A stratégiai keret konkrét célkitűzései és intézkedései
- Kapcsolódás a magasabb szintű stratégiákhoz, a stratégia integrált és innovatív jellemzőinek leírása.

4. Végrehajtási rész

- Az irányítás leírása, beleértve az irányítási és végrehajtási struktúrát
- Az animációs tevékenységek leírása, az együttműködések leírása
- A nyomon követési és értékelési stratégia leírása. Mutatók a stratégiai célkitűzések szintjén
- Kockázatelemzés

A dokumentum a következő mellékleteket tartalmazza:

- Területi profil - az SCLLD elemző része, SWOT-elemzés
- Bizonyíték a közösség bevonásáról az SCLLD 2021-2027 létrehozásába.
- Problémafa, Célfá, Intézkedések jegyzéke

5. KIMENETEK ÉS EREDMÉNYEK

Ebben a fejezetben példaként az SPLAV Egyesület stratégiai tervének kivonatai szerepelnek.

A szakértői módszer szerinti elemzés összefoglalása (statisztikai adatok és egyéb szakmai dokumentumok):

- Az akciócsoport területe a lengyel határon fekszik, viszonylag zord, nagy részét a Sas-hegység és annak előhegyei alkotják.
- A közepméretű vidéki települések dominálnak, nagyobb városok és falvak csak a hegylábakon találhatóak.
- A népsűrűség a Cseh Köztársaság területén az átlag alatt van, különösen a hegyvidéki részen.
- Az egész terület központja Rychnov n/K városa, mintegy 11 000 lakossal.
- A terület lakosainak száma változó volt, főleg a kisebb települések növekednek
- A gyermekek aránya csökken, az idősek száma pedig jelentősen növekszik.
- A települési stabilitás a LAG hegyvidéki részén alacsony, a többi területen közepes

- A lakosság iskolázottsága a CR-hez viszonyítva átlag alatti
- A LAG egész területén nagyon alacsony a munkanélküliségi ráta.
- Több lakos (a cseh átlaghoz képest) ingázik más településre dolgozni.
- A nem állandóan a területen élők aránya magasabb az átlagosnál
- A műszaki infrastruktúra felszereltsége az előhegységben viszonylag jó, a hegyvidéken rosszabb.
- A műszaki infrastruktúra gyakran rossz műszaki állapotban van
- A terület hegyvidéki része rossz közlekedési elérhetőséggel rendelkezik a távolabbi regionális központok felé
- A közlekedés intenzitása jelentősen megnőtt az elmúlt években
- Rychnov nad Kněžnou "központi" városának közlekedési megközelíthetősége a régió minden részéből jó.
- Különösen a kis vagy hegyvidéki falvak rendelkeznek rosszabb létesítményekkel és a polgári infrastruktúra egyéb elemeivel.
- A lakhatás minősége a térségben viszonylag jó, de a 2000-es év után kevesebb lakás épült.
- A legtöbb településen élénk társadalmi élet folyik.
- Egy meghatározó munkáltató van (ŠKODA AUTO Kvasiny) közel 10 ezer alkalmazottal.
- Az egyéb hagyományos ipari tevékenységek a korábbi években

- jelentősen visszaszorultak.

  - A mezőgazdasági tevékenység az egész területen elterjedt, különösen az állattenyésztés.
  - A környezetvédelem jó szinten van (nagy számú zöldterület, beleértve a védett területeket, alacsony légszennyezés, folyamatos hulladékkezelés).
  - A terület erdők aránya a régióhoz képest átlagon felüli.
  - A terület nagy részét a Sas-hegység Tájvédelmi Körzet foglalja el.
  - A terület vonzó a turisták számára, de még viszonylag kevés látogatót

- A legtöbb pénzt a közlekedésre és a környezetvédelemre (vízgazdálkodás) kellene fordítani.
- Időnként konfliktusok vannak a lakosok és a csak ideiglenesen itt tartózkodó lakosok és a turisták között
- Túl sok az ideiglenes lakos, nem fizetnek díjakat, kihasználják a szolgáltatások kapacitásait
- A terület nagyon körvonalazott és a regionális és az állami érdekek határán van.

Stratégiai keret

A 2021 utáni időszakra vonatkozó stratégia tervezésekor az akciócsoporthoz abból indul ki, hogy a polgárok és az állam gazdasági helyzetének a koronavírus-járvány következtében bekövetkezett gyengülése ellenére az emberek gazdasági szükségletei elvben kielégíthetők. A térség gazdaságilag, ökológiailag és társadalmilag stabil, drámai megrázkódtatások nélkül, a polgárok életszínvonala Csehországban átlagon felüli. Ezért az akciócsoporthoz az elkövetkezendő időszakában úgy véli, hogy ezt a helyzetet arra használja fel, hogy a tartós és társadalmilag fontos értékek, mint például a fenntarthatóság, a felelősség, az összetartozás, az együttműködés, mind helyi, mind nemzetközi értelemben kibővítsék az érdeklődési területeket. Ugyanakkor az akciócsoporthoz tagjai emlékeztetni kívánnak az élet kevésbé alapvető szempontjaira, és a polgárok sokszínű hobbitevékenységének támogatásával hozzá kívánnak járulni az élet sokszínűségéhez.

VISION Rychnovska 2021-27:

Az elemzés összefoglalása a közösségi módszer szerint (kérdőíves felmérések, viták):

- A természetes környezettel járó nyugalom és csend jellemző a térségre.
- A régióban a legnagyobb változások a Kvasiny ipari övezet környékén zajlanak.
- Bár az ipari zóna sok munkalehetőséget hoz, negatív hatásai dominálnak - túlzott közlekedési terhelés, környezetszennyezés, bűnözés, lakáshiány stb.
- A legjobb lakóhelyek a terület déli részén található falvak Divoká Orlice és az Orlické-hegység közelében találhatóak
- A legkedveltebb turisztikai helyek a Sas-hegység és Potštejn falu.
- Problémát jelent az egészségügyi szolgáltatások hiánya a térségben, az idősek számára nyújtott szociális szolgáltatások iránti igény növekedni fog.

A RÉGIÓ GAZDASÁGI STABILITÁSA LEHETŐSÉGET TEREMT ÚJ KÖZÖS ÉRTÉKEK MEGTALÁLÁSÁRA ÉS MEGOSZTÁSÁRA

A regionális fejlesztés kérdését kiemelt területek - KÖRNYEZET, PÁRT, GAZDASÁG - szerint csoportosították.

Az akciócsoport céljai és a területfejlesztési prioritások a Célfában és az Intézkedések áttekintésében úgy kerültek rendszerezésre, hogy az azonosított problémák, az akciócsoport célkitűzései és az ezek megoldására tett lépések közötti kapcsolat egyértelműen dokumentálva legyen. A 3 kiemelt terület meghatározását követően az akciócsoport a 2021-27 közötti időszakra az alábbi célkitűzéseket határozta meg alapvető stratégiai céljaiként:

1. A RÉGIÓ FELKÉSZÜLT A KÖRNYEZETVÉDELEMRE (KÖRNYEZETVÉDELMI problématerület).
2. A RÉGIÓ FELKÉSZÜLT A DEMOGRÁFIAI ÉS TÁRSADALMI VÁLTOZÁSRA (Polgári problématerület).
3. A RÉGIÓ FELKÉSZÜLT A GAZDASÁGI FEJLŐDÉSRE (Gazdálkodás problémaköre).

A stratégiai célkitűzések mutatói, valamint az SCLLD céljainak és intézkedéseinek koherenciája

Stratégiai cél	Stratégiai cél indikátora	Specifikus célok	A stratégiai keret mérési eszközei
V. A RÉGIÓ KÉSZEN A KÖRNYEZETVÉDELEMRE.	A környezetvédelemhez vezető intézkedések száma	1. A régió falusi és természeti jellege koncepcionálisan védett a nem megfelelő építési tevékenységekkel szemben	A1 Egészséges környezet nyílt vidéken A2 Karbantartott környezet a településen. B1 Oktatás és képzés ösztönzése C4 Megbízható információ és együttműködés
	A területen lévő településrészek száma tömegközlekedéssel	2. A felújított műszaki és közlekedési infrastr.és modern ökoteknológiák nem károsítják a környezetet	A3 Biztonságos közlekedési infrastruktúra A4 Gazdaságos műszaki infrastruktúra C4 Megbízható információ és együttműködés
	Ökológiai stabilitási együttható	3. A települések és a táj megfelelően védett a krízishelyzetekkel szemben.	A1, A2 B1 B6 Felelős közigazgatás és biztonság C4
		4. Stabilizálódik a tájban található mezőgazdasági és erdőterületek, helyileg releváns	A1 C4

		természetes növényzet és elemek, vizek, növények és állatok kiterjedése és minősége.	
		5. A polgárok érdeklődnek a környezet iránt, és tisztában vannak azzal, hogy felelősek a környezet minőségéért.	B1 C4
B .A RÉGIÓ KÉSZEN ÁLL A DEMOGRÁFIAI ÉS TÁRSADALMI VÁLTOZÁSOKRA.	A demográfiai és társadalmi változásokra való felkészültséghez vezető intézkedések száma	1. A társadalmi kötelek a családban és a közösségekben állandóak és működőképesek, a közösségek felelősek tagjaikért, az állampolgárok pedig a közösség boldogulásáért.	B1, B3 Hasznos egészségügyi és szociális ellátás B2 Megfizethető lakhatás B4 Tiszteletben tartott kultúra és hagyomány B6 C4
	Teljes lakosság		
	A produktív kor előtti népesség aránya (%)		
	A 15 éves és idősebb népesség aránya közép- és felsőfokú végzettséggel (%)		
		2. Az egész életen át tartó tanulást változatos és hozzáférhető oktatási programok és intézmények biztosítják.	B1 C4
		3. Megfelelő állami és egyéni gondoskodást kell biztosítani a hátrányos helyzetű állampolgároknak a társadalomba való bevonásuk érdekében.	B3, B6
	4. A térség polgárai egészségesen, aktívan élnek, jó életkörülményekkel rendelkeznek.	B1, B3 B5 Sokoldalú sport- és szabadidős tevékenység C4	
	5. Az állampolgárok tudatában vannak felelősségüknek a közös célokért és a tartós értékekért,	B1 C4	

		amelyek megvédik őket az átmeneti hatásoktól és érdekektől.	
C. A RÉGIÓ KÉSZEN ÁLL A GAZDASÁGFEJLESZTÉSRE	A gazdasági fejlődéshez vezető intézkedések száma	1. A régió a fenntartható életvitel és a turizmus helyeként fejlődik.	C4, C3 Hasznos szolgáltatások, kereskedelem, kézművesség B1, B2
	Turisták száma a régióban évente	2. Az alapszolgáltatások megfelelő kínálata és az alternatív munkahelyek változatossága stabilizálja a régió népességét.	A2 B1, B2, B3, B4, B5, B6 C3, C4
	1000 lakosra jutó vállalkozók száma	3. Az önkormányzatok, a vállalkozók és a nonprofit szféra sokféle tevékenységben együttműködik.	B1 C4
	Munkanélküliségi ráta (%)	4. A gazdasági ágazatok fejlesztése a térség felvevőképességével összehangoltan történik, előtérbe helyezve a sokszínű helyi termelést és a helyi marketing szolgáltatásokat.	C1 Virágzó mezőgazdaság C2 Megfontolt iparág C3, C4
		5. Történelmi és társadalmi szempontból jelentős helyek, tárgyak, elemek megőrzése, karbantartása és felhasználása.	B1, B4 C4

A táblázat terjedelmének csökkentése érdekében az intézkedés nevét mindig csak egyszer tüntettük fel.

6. A DOKUMENTUM HASZNÁLATA, AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERV, A FELDOLGOZÓK ÉS A DOKUMENTUM FELHASZNÁLÓI TAPASZTALATAI - ELŐNYÖK, HIBÁK, KOCKÁZATOK, AJÁNLÁSOK.

Ez a dokumentum viszonylag friss, így célszerűbb lesz bizonyos időbeli távolságban tájékoztatni a használatáról és a vele kapcsolatos tapasztalatokról. A korábbi időszakokra készített hasonló dokumentumokkal kapcsolatos

tapasztalatok alapján azonban elmondható, hogy a dokumentumot viszonylag széles körben használja elsősorban az akciócsoport irodája (feldolgozó), amely elsősorban az egyes fejlesztési támogatási programok részletes programkereteinek elkészítésénél, a témák kiválasztásánál és a támogatott projektek értékelési szempontjainak kialakításánál használja. Az analitikus adatokat az akciócsoport saját projekttevékenységének alapjául használja. Mint említettük, a dokumentum szükséges feltétele annak is, hogy a régió fejlesztésére uniós és csehországi forrásokból finanszírozást kapjon.

A stratégiában szereplő adatokat és megállapításokat más szervezetek is használják információforrásként saját stratégiai tervezésükhöz és projekttevékenységeikhez, vagy saját stratégiai dokumentumuk mintájaként.

Ez a dokumentum a Regionális Fejlesztési Minisztérium által a Cseh Köztársaság valamennyi akciócsoportja számára meghatározott egységes vázlat szerint és kötelező mértékben készült. Előnye az áttekinthetőség és összehasonlíthatóság, másrészt a dokumentum nehezebben tudja kiemelni és figyelembe venni a különböző területek sajátosságait. Nehéz vagy lehetetlen a szükséges statisztikai adatokat beszerezni az akciócsoport területére vonatkozóan, amely nem tartozik a hivatalos területi egységek közé.

A polgárok véleménye a közösségi felmérésekben is nagyon sokféle, de a készítőnek nyitottnak kell lennie rájuk, nem szabad ragaszkodnia a saját gondolataihoz, és éppen ellenkezőleg, vitára kell ösztönöznie és át kell gondolnia mások véleményét.

Ugyanakkor azonban fontos, hogy a fejlesztési stratégiának világos tartalmat, irányt és célokat adjunk. Bár az akciócsoportok Csehországban közel 15 éves múltra tekintenek vissza, stabilizálódásuk mint megbízható mentor és fejlesztési partner csak fokozatosan, az utóbbi években következett be. Ezért az akciócsoportnak ismernie kell a környezetet - a területet és az ott jelenlévő entitásokat, azok megbízhatóságát, a stabilitást és a segítőkészséget, de a meggyőzőképességet, a szakértelmet és a vélemények stabilitását is.

b) Esettanulmányok: Példák helyi jógyakorlatokra vagy kudarcokra

POTŠTEJN KÖZSÉG FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA A 2016-2026 KÖZÖTTI IDŐSZAKRA

Potštejn község fejlesztési stratégiája jó példa arra, milyen egy kistelepülés fejlődését szolgáló stratégiai dokumentum kidolgozásának folyamata. A stratégiai terv kidolgozásának szükségét a község hosszú ideje tartó széthúzása volt, amelyet a település által betöltött két domináns funkció - a lakossági és a turisztikai - és a köztük lévő konfliktusok okoztak. Másodlagos ok volt a település különböző beruházási és nem beruházási terveinek támogatási lehetőségének tisztázása.

1. AJÁNLATKÉRŐ, FELDOLGOZÓ, FELDOLGOZÁSI IDŐPONT

- **Benyújtó:** Potštejn önkormányzata, Královéhradecký kraj, Cseh Köztársaság
- **Pályázati író:** Sdružení SPLAV, z.s., Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové régió, Cseh Köztársaság
- **Megvalósítás ideje:** 2016. február – 2017. február
- **A dokumentum terjedelme:** 58 oldal és 6 melléklet

2. A STRATÉGIAI TERV FELADATA ÉS CÉLKITŰZÉSE

Potštejn község önkormányzata, amelyet a polgármester képviselt, felkérte a Sdružení SPLAV helyi akciócsoportot, hogy készítsen stratégiai tervet a község fejlesztésére a 2016-26 közötti időszakra. Megállapodás született arról, hogy az akciócsoport munkatársai a Regionális Fejlesztési Minisztérium módszertanának megfelelően készítik el a dokumentumot, azaz az elemző, a stratégiai és a végrehajtási részeket. Az alkotási folyamatot illetően megállapodtak, hogy

kombinált lesz – a szakértők elsősorban a SPLAV Egyesület és a közösség munkatársai, de bevonják az önkormányzat képviselőit, illetve más kiválasztott szervezeteket és a település lakosságát is.

Potštejn község a régió hagyományos turisztikai központja, számos történelmi és természeti látnivalóval és nagyszámú látogatóval. Ugyanakkor a régió egyik nagyobb települése, amely közel 1000 lakos állandó otthona. Az intenzív turizmus sok előnnyel, de hátrányokkal is jár számukra. A falu mindkét funkcióját - a lakosságot és a turisztikait - fenn kell tartani, de kölcsönös szimbiózisban kell fejleszteni. Potštejn község kidolgozott egy területrendezési tervet, amely a terület koncepcionális funkcionális használatának alapjául szolgál, de nem létezik hasonló stratégiai dokumentum, amely a kronológia, az összekapcsolódások, a lakosság igényei és a befektetők pénzügyi lehetőségei szempontjából szervezné a községben folyó tevékenységeket. Ilyen szerepet tölthet be a stratégiai fejlesztési terv.

A stratégiai terv célja és létrehozása a polgárok közösségének, vezetőinek és a Sdružení SPLAV Helyi Akciócsoport munkatársainak együttműködésével az volt, hogy fokozatos lépések rendszerét tervezzék meg, amely a falu, mint fontos turisztikai célpont fejlődéséhez vezet, miközben fenntartja és javítja az állandó lakosok életminőségét is.

A stratégiai terv várható felhasználói:

Potštejn községi tanácsa - az ajánlott intézkedések és azok időbeli sorrendjének alkalmazásával a község előnyei hatékonyabban használhatók ki a helyi béke fenntartása mellett.

Potštejn község lakosai - a község területén előkészített valamennyi projektet összevetik a stratégiai terv ajánlásaival, a község környezetére gyakorolt káros hatások csökkennek.

Potštejn község befektetői - a stratégiai terv lesz a projekt megvalósításáról szóló döntés alapja, garantálja a tervezett tevékenységnek a község fejlődésével való

összhangját és elfogadottságát.

Különböző szolgáltatók, közintézmények - a stratégiai terv a település koncepcionális tervezésének és a benyújtott projektnek a település hosszú távú terveivel való összhangjának bizonyítéka lesz.

3. HÁTTÉR, ALKALMAZOTT MÓDSZEREK, ÜTEMEZÉS

A település stratégiai fejlesztési tervének kidolgozásához szakértői és közösségi módszerek kombinációját alkalmazták. A szakértői módszer objektíven meghatározott statisztikai adatokon és azok összehasonlításán alapul a hasonló fejlettségi viszonyokkal rendelkező településekkel. Az információk forrásaként a Cseh Statisztikai Hivatal, a Hradec Králové régió hivatalának és más szervezetek (különösen az állami és közigazgatási szervek) adatait használták. A közösségi módszer a különböző célcsoportok képviselőinek sok szubjektív véleményének összegyűjtésén, közvetítésén és értékelésén alapul. Ezen információk forrása a kérdőíves felmérések, irányított interjúk, megbeszélések, közmeghallgatások stb.

A Potštejn község stratégiai fejlesztési terve című dokumentum a község 2016-26 közötti időszakra vonatkozó fejlesztési tervének alapját képezi. A terület leírása alapján, a statisztikai felmérésekből származó objektív adatok és a kérdőíves felmérésben résztvevők szubjektív véleménye alapján elkészült a Területi profil, és annak elemzése az erősségek és gyengeségek, lehetőségek és a legnagyobb problémák - SWOT -

meghatározásával. Továbbá, megfogalmazásra került a település fejlődésének ideális jövőképe, és három stratégiai célt határoztak meg annak megvalósítására. Ezek a célok tehát mind a település objektíven megragadott, a terület profiljában leírt igényeit, mind pedig a jövőképben megfogalmazott társadalmi preferenciákat tartalmazzák. A stratégiai célok mindegyike részletesebb konkrét célokra tagolóódik, amelyek eléréséhez intézkedések formájában lépéseket javasolnak.

Az egyes intézkedésekhez induló és célértékkel rendelkező mutatókat rendeltek hozzá. Ezek teljesülésének mértéke a stratégiai terv céljainak elérését és az eljárások helyes módszertanának ellenőrzését jelenti. A mutatók teljesülését folyamatosan nyomon kell követni és évente egyszer értékelni kell. Az így szerzett információk alapján a stratégiai terv értékelését annak érvényességi ideje alatt kétszer - 2020-ban és 2025-ben - kell elvégezni. Ezekben az időszakokban a stratégiai terv jelentősen módosítható. Kisebb módosításokra - intézkedések kiterjesztése, célok átfogalmazása, az akcióterv módosítása - szükség szerint gyakrabban is sor kerülhet, de mindig a javaslatnak a városi tanácsban történő megvitatása és jóváhagyása után.

A dokumentumhoz csatolják az akciótervet is, ez a stratégiai terv intézkedéseit teljesítő tervezett projektek listája. Minden egyes projekt tájékoztatást kap a finanszírozás lehetőségéről, és szerepel az ütemtervben, amely meghatározza a projektek végrehajtásának sorrendjét. A megvalósítás időbeli meghatározásának fő szempontja a projekt szükségessége az önkormányzat szempontjából, valamint az uniós és csehországi forrásokból származó társfinanszírozási támogatási források lehetősége. Az akciótervet mindig 2 éves időtartamra tervezik.

4. A DOKUMENTUM FELÉPÍTÉSE

A dokumentum az alábbi felépítés szerint készült el:

1. Bevezetés

- Alapvető információk a stratégiáról, a használt fogalmak
- A dokumentum elkészítésének folyamata (készítők, partnerek, felelősségi körök, költségek és ütemezés)
- A stratégia létrehozásának háttere és célja, kapcsolódó stratégiai dokumentumok
- Felhasználók

2. A megoldott problémák meghatározása és elemzése:

A probléma meghatározása, meglévő intézkedések

A környezet és annak várható alakulása, fejlesztések

A legfontosabb szakértői elemzések eredményeinek összefoglalása (terület, népesség, gazdaság, infrastruktúra, létesítmények, környezet, közigazgatás stb.)

A kérdőíves felmérések eredményeinek összefoglalása

SWOT elemzés, értékelés, a problématerületek meghatározása és hierarchizálása

3. Vízió és alapvető stratégiai irányvonal:

- Az irányítás víziója, a stratégiai célok megnevezése és leírása

4. A kitűzött célok és az egyes stratégiai területek leírása

- Az egyes célok megnevezése és leírása, a teljesítés hatásai
- Az intézkedések felsorolása és leírása, végrehajtásuk eredményei és kimenetei, mutatók

5. A stratégia végrehajtása

Irányítási struktúra és rendszer

A tevékenységek megvalósításának terve

Monitoring és értékelési rendszer

Kockázatkezelési rendszer

6. Stratégiaalkotási folyamat

- A stratégiakészítési folyamat szerzői és leírása

A dokumentum az alábbi mellékletekkel rendelkezik:

Részletes területi profil

A kérdőíves felmérés értékelése

A célok és intézkedések rendszerének táblázata

Cselekvési terv a teljes időszakra

Éves cselekvési terv a közeljövőre

Fotódokumentáció

5. KIMENETEK ÉS EREDMÉNYEK

Ebben a fejezetben példaként Potštejn település stratégiai fejlesztési tervének részleteit mutatjuk be.

Elemzés – összefoglaló

Potštejn vonzó település, amely a Divoká Orlice völgy festői környezetében található. Nagyon gazdag történelme van, de ma is élénk társadalmi életet él. A falu lakossága az utóbbi években enyhén növekedett, és közelít az 1000 lakosú határhoz. A lakosság növekedését elsősorban a faluba irányuló aktív bevándorlás okozza. Idősebb lakosok költöznek ide, így a községben viszonylag magas az átlagéletkor és a szülőképes kor feletti korosztály aránya. Ezzel szemben a községnek kevesebb gazdaságilag aktív polgára van.

Potštejnben számos civil egyesület működik, és évente számos kulturális, sport- és egyéb társadalmi rendezvényt tartanak.

Potštejn számos vállalatnál kínál munkalehetőséget, a lakosság viszonylag nagy része a szolgáltatásokban és a turizmus egyéb ágazataiban dolgozik. A településen azonban a munkalehetőségek általános kínálata nem elegendő, ezért a település gazdaságilag aktív lakosainak nagy része kénytelen ingázni a szomszédos településekre és városokban dolgozni. Potštejn lakosai közül viszonylag kevesen dolgoznak a mezőgazdaságban.

A község viszonylag jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a környező településekkel és a

távolabbi regionális központokkal. A település a Hradec Králové regionális központtal és azon keresztül a fővárossal, Prágával összekötő vasútvonal mellett fekszik.

Egyre többen használnak személygépkocsit a közlekedésre, valamint a közúti áruszállításra, így a forgalom intenzitása növekszik. A község azon részét, amelyen az 1. osztályú út áthalad, így mind a személygépkocsik, mind pedig a távolsági teherautók tranzitforgalma negatívan érinti.

A község a közüzemi vízhálózatra van bekötve, és saját víztisztító teleppel rendelkezik. A csatornahálózat a szennyvíztisztító teleppel együtt csak a község egy részén van bevezetve, annak kiterjesztése a külterületi részekre várható.

Potštejnben elegendő számú ház és lakás áll rendelkezésre, emellett új lakásépítések is folyamatban vannak. A közműhálózat további telkeken is rendelkezésre áll új családi házak

építésére. A községben viszonylag magas a rekreációs célokra használt házak aránya is.

Az alapvető közszolgáltatási létesítmények közvetlenül a faluban találhatóak - posta, óvoda és általános iskola (1-5. osztályosok számára), kulturális rendezvényekre szolgáló terem, tornaterem, sport- és játszótér, orvosi létesítmények és idősek otthona. A környezet városokba csak a szakszolgáltatásokért kell ingázni, de ezek közlekedési elérhetősége nagyon jó.

Potštejn nagy előnye, hogy területén számos történelmi, kulturális és természeti érték található. A község fejlett turisztikai infrastruktúrával rendelkezik, számos szálláshely és vendéglátóhely van, rendszeresen tartanak számos, a helyi jelentőségen túlmutató rendezvényt. A településen tehát a lakossági és a szabadidős funkciók nagymértékben összefonódnak. Az üzleti környezet fejlődése is összefügg a turizmus fejlődésével. Az üzleti szféra együttműködése a település fejlesztésében bizonyos tartalékokkal, ugyanakkor nagy lehetőségekkel rendelkezik.

Problémás területek - összefoglaló

A közösségfejlesztés kérdésköre három témakörre (problématerületre) oszlik.

KÖRNYEZET. Az egész régió általános problémája: Az életminőség és a környezet minőségének csökkenése. A település elemzése azt mutatja, hogy a természeti környezet minősége viszonylag jó, de a különböző hatások miatt egyre rosszabb. Ez elsősorban a közlekedési terhelés mind az átmenő, mind a helyi közlekedés által, beleértve a település látogatóinak parkolását is. Ez túlzott port, zajt, zöldterület pusztulást okoz, és

veszélyezteti a polgárok biztonságát. A falu egy részén hiányoznak a járdák és a műszaki infrastruktúra, a meglévő hálózatok teljes kapacitással futnak. A környezetet zavarja egyes látogatói szolgáltatások és rendezvények építése és működtetése, amelyek jelentősen meghaladják az önkormányzat kapacitását.

LAKOSSÁG. A régió általános problémája ezen a területen a következő: A lakosság demográfiai és társadalmi szerkezetének romlása. A település helyzetének elemzése azt mutatja, hogy a lakosság előregedőben van, ami a szülőképes kor felettiek privát rekreációs létesítményeikbe történő bevándorlásának köszönhető. Ez csökkenti a gazdaságilag aktív polgárok arányát, és konfliktusokat okoz a polgárok egyes érdekcsoportjai között - a nyugalmat igénylő rekreációs lakosok, a családos fiatalabb polgárok, akik a családok számára nyújtott szolgáltatásokat és polgári kényelmet, munkahelyeket, közlekedési szolgáltatásokat stb. hangsúlyozzák, valamint a faluba látogatók, akiket a látogatói szolgáltatások, elegendő parkolóhely, a turisztikai célpontok könnyű megközelíthetősége stb. érdekel.

GAZDASÁG. A térség általános problémája: Az üzleti tevékenységek sokszínűségének csökkenése. A térségben alacsony a lakosság képzettségi szintje és kevés az önfoglalkoztatók száma. Az önkormányzat ebben inkább kivételnek számít, mert területén több munkahely jön létre a szolgáltatások területén az üzleti tevékenységeknek köszönhetően. Az üzleti élet fejlődése azonban nagyobb szabályozást igényel, mert egyes esetekben (vendéglők nyitva tartása, piacok, vásárok, bemutatók stb. szervezése) a tevékenységek meghaladják a település kapacitását, és megzavarják annak építészeti jellegét és lakófunkcióját.

Vízió

A falu turisztikai potenciáljának fejlesztése az állandó lakosok életminőségének megőrzése mellett.

Cél- és intézkedéscsomag, illetve mutatóik

Stratégiai cél	Specifikus cél	Mérési eszköz	Indikátor
----------------	----------------	---------------	-----------

A. Jó környezet Indikátor: állampolgári elégedettség	A.1 Technikai infrastruktúra biztosított Mutató: a műszaki infrastruktúra finanszírozásának összege	A.1.1 Csatornák és szennyvíztisztító telepek építése és javítása	Közcsatornára és szennyvíztisztító telepre csatlakozott lakosok száma
		A.1.2 Vízvezetékek és vízforrások építése és javítása	Javított vízvezeték hossza (m)
		A.1.3 Elektromos vezetékek és zárok építése és javítása. világítás	Javított közvilágítási vezeték hossza (m)
	A.2 Közlekedési infrastruktúra kiegészítve Mutató: a közlekedési infrastruktúra pénzügyi forrásainak összege	A.2.1 Utak építése és javítása gyalogosok és kerékpárosok számára	Új építésű/rekonstrukciós járdák hossza (m)
		A.2.2 Gépjárművek utak építése és javítása	Javított helyi utak hossza (m)
		A.2.3 Vasúti vonalak és állomások felújítása	A szállított személyek számának növelése
	A.3 A környezeti kockázatok csökkentése Indikátor: a környezeti veszély csökkentésére rendelkezésre álló pénzügyi források mértéke	A.3.1 Árvíz elleni intézkedések végrehajtása	Az árvíz elleni intézkedések végrehajtásának száma
		A.3.2 Biztonsági és környezetvédelmi intézkedések végrehajtása a közlekedésben	A közlekedés biztonságához vezető projektek száma
		A.3.2 Biztonsági és környezetvédelmi intézkedések végrehajtása a közlekedésben	A közlekedés biztonságához vezető projektek száma
		A.3.3 A gyalogosforgalom akadályainak eltávolítása	Az akadályok feloldásához vezető projektek száma
B. Elégedett és együttműködő állampolgárok <u>Indikátor: migrációs mérleg</u>	B.1 Az állampolgárok alapvető szükségleteinek biztosítása Mutató: a lakossági infrastruktúra finanszírozásának összege	B.1.1 Lakossági alapépületek építése és javítása. berendezések és szolgáltatások	A rekonstruált civilil létesítmények száma
		B.1.2 Lakásállomány építése és javítása	Új építésű/rekonstrukciós lakások száma
		B.1.3 Közösségi, szociális és egészségügyi szolgáltatások építése, javítása és működtetése	Szociális szolgáltatások működtetésére felújított épületek száma. szolgáltatások
		B.1.1 Lakossági alapépületek építése és javítása. berendezések és szolgáltatások	Munkahely-támogatási források összege / év (ezer CZK)

		<p>B.1.2 Lakásállomány építése és javítása</p> <p>B.1.3 Közösségi, szociális és egészségügyi szolgáltatások építése, javítása és működtetése</p> <p>B.1.4 A lakosság munkahelyteremtésének és fenntartásának támogatása</p>	
	<p>B.2 Megteremtették a békés együttélés feltételeit a faluban</p> <p>Mutató: a vállalkozási, kulturális és sporttevékenységre fordított pénzügyi források összege</p>	<p>B.2.1 Üzleti tevékenységek koordinálása</p> <p>B.2.2 Kulturális és sporttevékenység koordinálása és szabályozása a településen</p>	<p>Vállalkozók száma / 1000 lakos</p> <p>A településen folyó tevékenységi szabályzatok száma</p>
	<p>B.3 Kialakult polgári élet</p> <p>Mutató: a polgári élet biztosításához szükséges pénzügyi források mennyisége</p>	<p>B.3.1 Lakossági kulturális és sportrendezvények szervezése</p> <p>B.3.2 Egyesületi és hobbi tevékenységhez szükséges eszközök biztosítása</p> <p>B.3.3 Egyesületi és szabadidős tevékenységeket szolgáló létesítmények építése és javítása</p>	<p>Szervezett kulturális és sportrendezvények száma évente</p> <p>A civil tevékenységhez szükséges pénzügyi források összege / év</p> <p>Felújított létesítmények száma</p>
<p>C. Az önkormányzat potenciáljának gazdasági értékelése</p> <p>Mutató: Évente a faluba látogató turisták száma</p>	<p>C.1 Infrastruktúra a turizmus számára biztosított, turisztikai célpontok támogatása</p> <p>Mutató: : a turizmus fejlesztésére és a település népszerűsítésére fordított források összege</p>	<p>C.1.1 Turisztikai szolgáltatások építése, javítása és felszerelése</p>	<p>Rekonstruált szálláshelyek és vendéglátóhelyek száma</p>
		<p>C.1.2 A parkolóhelyek kapacitásának, felszereltségének és minőségének növelése</p>	<p>Új parkolóhelyek száma</p>
		<p>C.1.3. Történelmi látnivalók karbantartása</p>	<p>A történelmi látnivalók fenntartását célzó projektek száma</p>
		<p>C.1.4. Természeti látnivalók fenntartása</p>	<p>A természeti látnivalók fenntartását célzó projektek száma</p>
		<p>C.1.5. Az önkormányzat népszerűsítése, bemutatása, együttműködése</p>	<p>A környező önkormányzatokkal vagy más szervezetekkel közösen szervezett</p>

			tevékenységek (események, projektek) száma
	C.2 A falu városi és építészeti minősége védett	C.2.1 Közterületek, játszóterek átalakítása, felszerelése	Terület / javított közösségi terek és játszóterek száma (m2)
	<u>Mutató: A támogatás összege az összes közösségi tér fenntartására</u>	C.2.2 Növénygondozás	Újjonnan karbantartott közterületi zöldfelület (m2)
		C.2.3 Az építési és egyéb tevékenységek szabályozására vonatkozó elvi dokumentumok kidolgozása	Kidolgozott koncepcionális dokumentumok száma

Minden egyes célkitűzés és intézkedés esetében javasoltak legalább 1 mutatót, amely a célkitűzések teljesülését ellenőrzi. Minden mutató esetében megadták a kiindulási és a célértéket (a célérték elérésének határideje leggyakrabban a kiindulási érték meghatározásától számított 4-5 év volt), valamint a forrást, amelyből a mutató értéke ellenőrizhető (pl. önkormányzati jelentések), és a mutatóért felelős szervezetet (általában az önkormányzati képviselőtestületet).

A stratégiai tervnek az önkormányzati tevékenységgel összefüggő végrehajtása a polgármester és az önkormányzati képviselőtestület vezetésével történik. A cselekvési tervet mindig az önkormányzat és más szervezetek (egyesületek, iskolák, fuvarozók és a lakossági nyilvánosság) képviselőiből álló munkacsoportnak kell elkészítenie, és a városi tanácsnak jóvá kell hagynia. Az akciótervben szereplő tervek és tevékenységek előkészítésének és megvitatásának folyamata az önkormányzat hatáskörébe tartozik. A cselekvési tervben szereplő tervek megvalósításának pénzügyi forrásai az önkormányzat pénzügyi forrásaiból, más szervezetek pénzügyi forrásaiból és pályázati forrásokból állnak. Az önkormányzatnak mindig arra kell törekednie, hogy a támogatási forrásokból a lehető legnagyobb arányt biztosítsa. A cselekvési tervben foglalt célkitűzések megvalósításának sikerét a stratégiai terv egyes intézkedései és célkitűzéseihez kapcsolódó mutatókon keresztül kell nyomon követni. Az indikátorok számszerűsítik azokat a tervezett értékeket, amelyeket az

önkormányzat a tervek megvalósításával el akar érni, a sikeresség határát általában az indikátor értékének 75%-ában határozzák meg.

6. A DOKUMENTUM HASZNÁLATA, AZ AJÁNLATKÉRŐ, A FELDOLGOZÓK ÉS A DOKUMENTUM FELHASZNÁLÓI TAPASZTALATAI - ELŐNYÖK, HIBÁK, KOCKÁZATOK, AJÁNLÁSOK

A dokumentum feldolgozásához a jógyakorlatokat alkalmaztuk. A szakértői feldolgozás részeként akadályokba ütköztünk a nem elérhető vagy elavult szükséges statisztikai adatokkal, de nagy előnyt jelentett az önkormányzat kiváló ismerete és az önkormányzattal és más hatóságokkal való jó kapcsolat, ami segítette a folyamatot. A közösségi módszerek részeként kérdőíveket használtunk, amelyeket az önkormányzati újsággal együtt küldtünk ki minden háztartásba. Ennek eredményeként a visszaküldött kérdőívek száma viszonylag nagy volt, és az eredmények sokatmondóak voltak. Bizonyos hátrányt jelentett az önkormányzat vezetésének érdektelensége (aggodalma) más közösségi formák iránt, mint például a rivális, hasonló érdekeltségű szervezettel folytatott, szakmailag moderált találkozók.

A dokumentum legfőbb előnye az volt, hogy a lakosság kinyilvánította érdeklődését az önkormányzat fejlesztési irányának kérdésére adott objektív válasz iránt, valós számok alapján és az uralkodó közvélemény egyidejű figyelembevételével. Ez megerősítette az önkormányzati képviselőtestület tekintélyét és a lakosok bizalmát.

A cselekvési terv és így a stratégia célkitűzéseinek megvalósítása azonban csak fokozatosan és véletlenszerűen történik, és az önkormányzat nem használja fel aktívan a stratégiában foglalt javaslatokat. A hiba a javasolt lépések folyamatos megvitatásának és aktualizálásának, valamint az akcióterv aktualizálásának és értékelésének hiánya. Bár a problémák csökkentésére javasolt tevékenységeket elhanyagolják, és az intenzív egyéni vállalkozói tevékenység folytatódik a településen, az esetleges eltérések nem lépik túl a szomszédosági kapcsolatok kereteit. Ez is a közösségi stratégiai tervezés folyamatának és a polgárok koncepcionális gondolkodásának eredményének tekinthető a település fejlesztési potenciáljának hatékony kihasználásáról. Bizonyíték erre az a tény, hogy Potštejn községet az egész régióban a legvonzóbb lakóhelynek tekintik.

Oktatásfejlesztési helyi cselekvési terv a Rychnov nad Kněžnou régióban

Az Oktatás fejlesztésére irányuló helyi cselekvési terv a Rychnov nad Kněžnou régióban jó példa arra, hogyan valósul meg egy tematikus stratégiai dokumentum kidolgozása egy adott területi egység fejlesztésére irányulóan. A terv az ugyanilyen elnevezésű project eredményeként született, amelyet a SPLAV Egyesület Akciócsoportja valósított meg a Kutatási, Fejlesztési és Oktatási Operatív Program támogatásával.

1. MEGVALÓSÍTÓK ÉS MEGVALÓSÍTÁSI IDŐSZAK

Előterjesztő: Oktatási, Ifjúsági és Sportminisztérium, Cseh Köztársaság

Elkészítette: Sdružení SPLAV, z.s., Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové régió, Cseh Köztársaság

Megvalósítás: 2018. január – 2020. december

Terjedelem: 199 oldal (beleértve az oktatásfejlesztési tervek áttekintését)

2. A STRATÉGIAI TERV FELADATAI, CÉLJAI ÉS CÉLKITŰZÉSEI

A Helyi Akcióterv az Oktatás Fejlesztéséért egy, a Rychnov nad Kněžnou igazgatási területre megírt fejlesztési dokumentum. A terület összesen 32 önkormányzatra terjed ki és Bohémia észak-keleti részén helyezkedik el. A dokumentum és a projekt maga is a Cseh Köztársaság minden régiójában elkészült, illetve megvalósult, az Oktatási, Ifjúsági és Sportminisztérium támogatásával. Az akciótervet a SPLAV Egyesület akciócsoportja készítette el, egy 2016-os korábbi dokumentum alapján. A projektet követő dokumentumot az Irányító Hatóság 2020. december 18.-án hagyta jóvá.

A Rychnov régióra vonatkozó dokumentumot a vonatkozó Operatív Programnak megfelelően készítették el, amely tartalmazta a helyi akciótervek javasolt felépítését. A tervnek 4 nagyobb fejezete van – Elemző rész, Stratégiai rész (a stratégia keretrendszer), Akcióterv és Megvalósítás.

A cél az óvodákban és általános iskolákban zajló oktatás minőségének fejlesztése a fenntartók, iskolák és más szereplők kommunikációjának támogatásával, lokális problémák és szükségletek középpontba helyezésével. Kijelöli a fő prioritásokat és a szükséges egyéni lépéseket az oktatáspolitikai célok eléréséhez az adott területen, a helyi szükségletekre és prioritásokra, illetve előnyökre alapozva, mindezt valós adatokra és elemzésekre támaszkodva.

A stratégiai terv várt felhasználói:

1. SPLAV Egyesület
2. A területen működő iskolák és más oktatási intézmények

3. Az oktatás iránt érdeklődők

Hasznosság

4. Közigazgatási szervek

3. HÁTTÉR, HASZNÁLT MÓDSZEREK, MUNKAFOLYAMAT

Az elemző rész részletesen ismerteti az oktatás helyzetét a rychnovy régióban. Elsősorban az országosan közölt statisztikai adatok (Cseh Statisztikai Hivatal, Munkaügyi Hivatal stb.), de az iskolák beszámolóit és honlapjait, a 15 év alatti gyerekeket és fiatalokat tanító intézményeket – óvodákat, általános iskolákat, művészeti iskolákat és nem-formális oktatási intézményeket – jellemzői alapján is. A helyzet feltárásához két kérdőívet is felhasználtak, egyet az iskolák személyzete (intézményvezetők, tanárok), a másikat a lakosság (kiemelten a szülők és tanulók) töltötték ki.

A munkacsoportok, amelyekben tanárok, intézményvezetők, szülők és szakértők is részt vettek, aktív munkát folytattak a stratégiai rész elkészítésében is. Kezdetben 4 munkacsoport működött: óvodák, általános iskolák, 1-2. osztályok, illetve szabadidős tevékenységek, majd hét munkacsoport alakult: a tanulók nevelése, iskolák és tanárok, együttműködés és nyitottság, esélyegyenlőség, matematikai műveltség fejlesztése, olvasási készségek fejlesztése, technikai kompetenciák, társas és állampolgári kompetenciák.

A munkacsoportok először meghatározták a régió fő problémáit és szükségleteit az oktatás területén, majd SWOT analízist készítettek és az összegyűjtött adatok és információk alapján meghatározták a prioritásokat, célokat és mérőeszközöket, az oktatási események ütemezését és egy akciótervet.

A terület elemzése, a kérdőívek kiértékelése és a munkacsoportokban folytatott megbeszélésekből levont következtetések alapján meghatározták az oktatás problémás területeit. Ezek három alapvető csoportban foglalhatóak össze:

- Elérhetőség
- Minőség

Az eredeti kiemelt fejlesztési területeket először az oktatási szintek szerint határozták meg. Mindhárom szakaszban a problémás területek meghatározásán alapuló célkitűzéseket alkalmaztak. A jelenlegi dokumentum 2 alapvető prioritást fogalmazott meg: olyan oktatás, amely motiválja, fejlődést és az élethez szükséges kompetenciákat kínál, illetve egy hasznos, együttműködő és funkcionális oktatási rendszer, a modern időkhöz igazodva. Ezek a prioritások 9 célkitűzésre oszlanak. Az egyes célokat ezután mérések és cselekvések mentén hajtják végre. Az intézkedések a teljes stratégiai kerethez kapcsolódnak, cselekvési terv készül olyan projekkel, amelyek több csoportra oszlanak – beruházási, nem beruházási, uniós támogatással, más támogatással és minden lehetséges támogatás nélkül.

4. A DOKUMENTUM FELÉPÍTÉSE

Tartalom

1. Bevezetés

1.1. A terület bemutatása

1.2. A terület struktúrájának bemutatása

2. Elemző rész

2.1. Általános elemzés

2.1.1. A terület általános bemutatása

2.1.2. Az oktatás területén már meglévő stratégiai tervek és dokumentumok áttekintése

2.1.3. Az oktatás története a rychnovi régióban

2.1.4. A terület oktatásának jellegzetességei

2.1.5. A 15 év alatti gyermekek számának várt növekedése

- 2.1.6. A területen található iskolák megközelíthetőségének és az iskolába való bejárás biztosítása
- 2.1.7. Szociális helyzet
- 2.1.8. A megvalósult alapoktatás utánkötése
- 2.1.9. A területen végzett kérdőíves kutatások értékelése
- 2.1.10. Munkacsoportok és szakértői csoportok
- 2.2. Területspecifikus elemzés
- 2.2.1. Az oktatásban érintett csoportok elemzése
- 2.2.2. Az oktatás területének kockázatelemzése
- 2.2.3. Az iskolák szükségleteinek összefoglaló leírása
- 2.3. A stratégia alapjai
- 2.3.1. A problémás területek meghatározása
- 2.3.2. A megoldott területek témái
- 2.3.3. A fejlesztés prioritizált területeinek SWOT 3 analízise

3. Stratégiai rész

- 3.1. Meghatalmazások
- 3.2. Szereplők bevonása
- 3.3. A stratégiai keretrendszer prioritásai és célkitűzései
- 3.3.1. Prioritások és célkitűzések listája
- 3.3.2. Prioritások és célkitűzések leírása
- 3.3.3. A célkitűzések és az egyes intézkedések kapcsolata
- 3.3.4. Az intézkedések bemutatása

4. Akcióterv és éves akciótervek

- 4.1. A prioritások kapcsolódása az operatív programokhoz
- 4.2. A terület 2020/21-re vonatkozó akcióterve

5. Megvalósítás

- 5.1. Alapelvek
- 5.2. Szervezeti struktúra
- 5.3. Fejlesztések és változtatások
- 5.4. A megvalósítás felügyelete és értékelése
- 5.5. A nyilvánosság bevonásának lehetőségei és folyamata
- 5.6. A helyi tervezés folyamatossága

5. KIMENETEK ÉS EREDMÉNYEK

Ebben a fejezetben példaként a Rychnov nad Kněžnou régió helyi oktatásfejlesztési akciótervének kivonatai szerepelnek.

A SWOT3 analízis elemzése

Erősségek:

- Apró, vidéki iskolák szoros hálózata, alacsony létszámú osztályokkal
- A legtöbb iskola jó állapotú és technológiailag jól felszerelt
- Az önkormányzatok büszkék az iskoláikra és az iskolák szükség szerint képesek növekedni

Gyengeségek:

- A tanári szakma alacsony presztízse és alulmotiváltsága, a presztízss összetévesztése a tisztelettel
- Gyakran változó oktatási rendszerek, változó prioritásokkal – hiányzik az átfogó koncepció

Lehetőségek:

- A tanári kar szisztematikus, aktuális és motiváló képzése
- A tanárok, iskolák és munkáltatók közötti együttműködés és tapasztalatcsere a Cseh Köztársaságban és külföldön

- Alternatív és az egyénre összpontosító oktatási formák használata

- Lehetőségek fejlesztése a minőség megváltoztatására és az élethosszig tartó pályaorientációra

Veszélyek:

- Az iskolák és más oktatási intézmények finanszírozásának nem megfelelő rendszerének fenntartása

- A pedagógiai személyzet szakmaiságának, a tanulók és a tevékenységeik iránti érdeklődés csökkenése, a pedagógusok lecserélése miatt képzetlen személyzetre
- Lemaradás az oktatási és társadalmi trendekkel szemben
- Túl nagy munkakínálat a régióban, ami csökkenti a motivációt
- A tanulók tudásszintjének és a tudás gyakorlatban való alkalmazhatóságának csökkenése
- Káosz az oktatásban az állam oktatáspolitikájának ismételt koncepcionális és jogszabályi változásai miatt
- A gyerekek és kisiskolások folyamatos elvándorlása a region kívüli iskolákba, olcsó közlekedés, a települések és a városok között ingázó diákok
- Az oktatás iránti társadalmi érdeklődés csökkenése
- Az oktatási módszerek és a tananyag lassú változásai és alacsony rugalmassága egy folyamatosan változó világban

A vízió

Az oktatás a rychnovi régióban kis csoportokban, nyitott és együttműködő iskolákban zajlik, ahol a fókusz a gyerekek szükségleteinek egyéni megközelítésén van, valamint támogatják személyes felelősségük növekedését, gyakorlatiasan és nem szelektív módon. Az oktatás világos rendszere ösztönző cselekvést kezdeményez a szülők részéről és támogatja a barátságos és modern környezetet az iskolákban, ahol elegendő hozzáértő, elégedett és motiváló tanár van.

A prioritások és célok leírása

Prioritás 1 AZ OKTATÁS MOTIVÁCIÓT, FEJLŐDÉST ÉS KOMPETENCIÁT EREDMÉNYEZ AZ ÉLETBEN	
CÉL	1.1 A fiatalok a kötelező oktatást a tanulás, a kritikus gondolkodás és a világban való tájékozódás képességeivel hagyják el.
A cél leírása	A célt a következő intézkedésekkel érik el: 1.1.1 Az írás-olvasás és számolási készség fejlesztése az alapfokú oktatásban 1.1.2 Az olvasás és a matematikai műveltség fejlesztése a szabadidős és nem formális oktatásban 1.1.3 A tanulók kompetenciáinak fejlesztése az idegen nyelvek aktív használatához az alapoktatásban 1.1.4 A tanulók kompetenciáinak fejlesztése az idegen nyelvek aktív használatához a hobbi és nem formális oktatásban 1.1.5 A tanulók digitális kompetenciáinak fejlesztése az alapfokú oktatásban
CÉL	1.2 A fiatalok úgy hagyják el a kötelező oktatást, hogy képesek legyenek kezdeményező szerepet vállalni az életben és alkalmazkodni a változásokhoz.
A cél leírása	A célt a következő intézkedésekkel érik el: 1.2.1 Gyermek kompetenciáinak fejlesztése a politechnikai oktatásban az óvodai nevelésben és képzésben

	<p>1.2.2 A tanulók kompetenciáinak fejlesztése az alapképzésben a politechnikai oktatásban</p> <p>1.2.3 Vállalkozási készség és gyermekkezdemenyyezések fejlesztése az óvodai nevelésben és képzésben</p> <p>1.2.4 Vállalkozásfejlesztés és tanulói kezdeményezés az alapfokú oktatásban</p> <p>1.2.5 A szabadidős és nem formális oktatásban és képzésben részt vevő tanulók vállalkozókészségének és kezdeményező-készségének fejlesztése</p> <p>1.2.6 Pályaválasztási tanácsadás az általános iskolákban</p> <p>1.2.7 A tanulók munkavállalási felkészítési kompetenciáinak fejlesztése</p> <p>1.2.8 Egészséges és aktív életmód kialakítása általános iskolások számára</p> <p>1.2.9 Egészséges és aktív életmód kialakítása a hobbi és informális oktatásban</p>
CÉL	1.3 Young people are leaving compulsory education as independent decision-makers with civic and social competences and cultural awareness.

A cél leírása	<p>A célt a következő intézkedésekkel érik el:</p> <p>1.3.1 A gyermekek szociális és állampolgári kompetenciáinak fejlesztése az óvodai nevelésben</p> <p>1.3.2 Az alapfokú oktatásban részt vevő tanulók szociális és állampolgári kompetenciáinak fejlesztése</p> <p>1.3.3 A szabadidős és nem formális oktatásban és képzésben részt vevő tanulók szociális és állampolgári kompetenciáinak fejlesztése</p> <p>1.3.4 A gyermekek kulturális tudatosságának és megnyilvánulásának fejlesztése az óvodai nevelésben és képzésben</p> <p>1.3.5 A tanulók kulturális tudatosságának és megnyilvánulásának fejlesztése az alapfokú oktatásban</p> <p>1.3.6 A tanulók kulturális tudatosságának és megnyilvánulásának fejlesztése a hobbi és nem formális oktatásban és képzésben</p>
CÉL	1.4 A tanári csapat jó vezetés és iskolastratégia szerint működik, a fenntartó támogatásával.
A cél leírása	<p>A célt a következő intézkedésekkel érik el:</p> <p>1.4.1 Elegendő számú pedagógus, amely lehetővé teszi a gyermekek egyéni megközelítését az óvodai nevelésben</p> <p>1.4.2 Elegendő kapacitás és szakképzett személyzet pedagógiai és oktatási biztosítása az alapfokú oktatásban részt vevő tanulók egyéni megközelítéséhez</p> <p>1.4.3 A pedagógiai és oktatási személyzet megfelelő kapacitása, amely lehetővé teszi a szabadidős és nem formális oktatásban részt vevő gyermekek és tanulók egyéni megközelítését</p>
CÉL	1.5 Az oktatási intézményekben dolgozók és tanárok nyitottak a változásra, az együttműködésre, személyiségek és példaképek.
A cél leírása	<p>A célt a következő intézkedésekkel érik el:</p> <p>1.5.1 A pedagógiai és nevelőszemélyzet szisztematikus oktatása az óvodai nevelésben és képzésben</p> <p>1.5.2 Pedagógiai és oktatói dolgozók szisztematikus oktatása az alapképzésben</p> <p>1.5.3 A hobbi és nem formális oktatás pedagógiai és nevelői dolgozóinak szisztematikus oktatása</p> <p>1.5.4 Az iskolák, a szülők és az óvodai nevelés-oktatás egyéb szereplőinek együttműködése</p> <p>1.5.5 Iskolák, szülők és az általános iskolai oktatás és képzés egyéb szereplői közötti együttműködés</p> <p>1.5.6 A szabadidős és nem formális oktatási intézmények dolgozóinak, a szülőknek és a szabadidős és nem formális oktatás és képzés más szereplőinek együttműködése</p>

Prioritás 2	ÉRTELMESES, EGYÜTTMŰKÖDŐ ÉS MŰKÖDŐ OKTATÁSI RENDSZER MODERN TARTALOMMAL
CÉL	2.1 Az oktatási rendszer folyamatai és beállításai támogatják a változásokat, a felelősségteljes és kreatív gyermekszemléletet, az együttműködést és a nevelési módszerek fejlesztését.
A cél leírása	A célt a következő intézkedésekkel érik el: 2.1.1 Alternatív és egyénileg célzott oktatási módszerek bevezetése az alapfokú oktatásban 2.1.2 Alternatív és egyénileg célzott oktatási módszerek bevezetése a hobbi és nem formális oktatásban
CÉL	2.2 A létesítményekkel és felszerelésekkel ellátott tanulási környezet alapozza meg a folyamatokat és a kreativitás, a kapacitás és a minőség változásait.
A cél leírása	A célt a következő intézkedésekkel érik el: 2.2.1 A lakóhely vonzáskörzetében lévő óvodák és egyéb óvodai létesítmények kapacitása és változatossága 2.2.2 Az általános iskolák és a kapcsolódó szolgáltatások megfelelő kapacitása és változatossága a tanulók és a szülők számára az alapfokú oktatásban 2.2.3 A szabadidős és nem formális oktatási létesítmények és kapcsolódó szolgáltatások megfelelő kapacitása és változatossága a gyermekek és szülők számára 2.2.4 Szabadidős és nem formális oktatási létesítmények felszerelésének és segédeszközeinek beszerzése 2.2.5 Szabadidős és nem formális oktatási létesítmények korszerűsítése 2.2.6 Iskolák és iskolai létesítmények korszerűsítése az alapfokú oktatásban 2.2.7 Az alapfokú oktatásban részt vevő iskolák, iskolai létesítmények felszerelésének, segédeszközeinek beszerzése 2.2.8 Óvodai és egyéb óvodai létesítmények eszközeinek, segédeszközeinek beszerzése 2.2.9 Óvodák és egyéb óvodai létesítmények korszerűsítése
CÉL	2.3 Az oktatási rendszer támogatja az inkluzív oktatást és minden tanuló szükségleteit.
A cél leírása	A célt a következő intézkedésekkel érik el: 2.3.1 Az iskolai kudarcnak kitett tanulók támogatása az alapfokú oktatásban 2.3.2 Az alapfokú oktatásban részt vevő kiemelkedően tehetséges és tehetséges tanulók támogatása 2.3.3 Pedagógiai-pszichológiai tanácsadás tanulók, szülők és általános iskolák számára 2.3.4 Gyógypedagógiai tanácsadás tanulók, szülők és általános iskolák számára
CÉL	2.4 Pénzügyileg stabil és optimalizált iskolahálózat
A cél leírása	A célt a következő intézkedésekkel érik el: 2.4.1 Óvodai és egyéb óvodai létesítmények működésének optimalizálása 2.4.2 Az óvodák és egyéb óvodai létesítmények pénzügyi stabilizálása és fenntarthatósága 2.4.3 Az alapfokú oktatási létesítmények pénzügyi stabilizálása és fenntarthatósága 2.4.4 A hobbi és nem formális oktatás létesítményeinek pénzügyi stabilizálása és fenntarthatósága

6. A DOKUMENTUM FELHASZNÁLÁSA, AZ AJÁNLATKÉRŐ SZERV TAPASZTALATAI, A FELDOLGOZÓK ÉS A DOKUMENTUM FELHASZNÁLÓINAK TAPASZTALATA - ELŐNYÖK, HIBÁK, KOCKÁZATOK, AJÁNLÁSOK

Ez a dokumentum a Cseh Köztársaság Oktatási, Ifjúsági és Sportminisztériuma által javasolt MAP-struktúra szerint készült. Előnye, hogy a Cseh Köztársaság más MAP-jaival eredményesen összehasonlítható. Ugyanakkor a dokumentum kidolgozásában aktívan részt vettek a terület oktatásának fontos szereplői, így az a területre jellemző problémákat és igényeket is tükrözi.

A dokumentum végrehajtásának részeként számos tevékenységet javasoltak a 2020-2022-es időszakra. A dokumentum elkészítésekor azonban nem számítottak ilyen nagymértékű elterjedésre a COVID-járvány és az azt követő intézkedések miatt. Ezért néhány tervezett találkozót, előadást, szemináriumot vagy workshopot elmaradt, illetve online kellett megvalósítani.

A dokumentum minden célcsoport számára hasznos:

- gyermekek / tanulók - jobb környezetet biztosít az iskolai és iskolán kívüli tanításhoz,
- szülők - több információt nyújt számukra a gyermekek iskolai és iskolán kívüli fejlődési lehetőségeiről.
- igazgatók / tanárok - lehetőséget biztosít a kölcsönös tapasztalatcserére.
- alapítók - lehetővé teszi a dokumentumban szereplő adatok és információk felhasználását a különböző forrásokból származó pénzeszközök lehívásának lehetőségéhez.

A NERATOVI ÖNKORMÁNYZAT TÁRSADALMI VÁLLALKOZÁSA

Helyszín

A Divoká Orlice (Vad Sas folyó) völgyében, amely természetes határt képez a Cseh Köztársaság és Lengyelország között, található Neratov falu. Felejthetetlen élményt tartogat az ide látogatók számára a Cseh Köztársaság kulturális örökségének listáján szereplő Szűz Mária mennybevétele templom, amely egyedülálló üvegtetővel rendelkezik.

A település története

Az első lakosok német üvegyártók és munkások voltak.

A Sas-hegység mindent biztosított a helyieknek, ami a megélhetéshez szükséges volt. A mai temetőkápolna helyén 1574-ben fatemplom állt, amely köré fokozatosan temetőt építettek.

A 17. században a plébánosnak különleges álma volt. Ezért egy Szűz Mária-szobrot faragtattott. Amikor a szobrot Neratovba szállították, néhány nő csodával határos módon meggyógyult. A csodás erőt a templom mögött található forrásnak is tulajdonították. Bärnwald a 16. század óta szent zarándokhely volt. A hely egyre keresettebbé kezdett válni, ezért 1723-ban megkezdődött egy új templom építése.

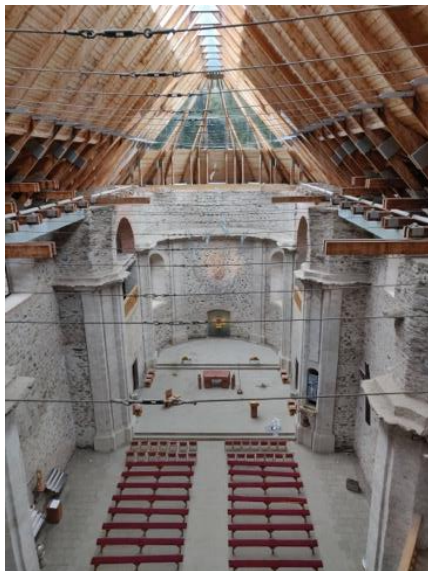
A templomot 1945-ben egy részeg orosz katona felgyújtotta. Ezt követően a német lakosságot erőszakkal kiűzték a területről. A Neratovban élő emberek száma

1800-ról mindössze kettőre csökkent.

Barnwaldból pedig Neratov lett.

Annak ellenére, hogy a templom folyamatosan romlott, sikerült megmaradnia egészen 1989-ig, amikor Josef Suchár plébános először fedezte fel, és ekkor kezdődött meg nemcsak a templom, hanem egész Neratov új történelmének megírása.

A templomot először kézzel építették újjá, és 2007-ben végre üvegtetőt kapott, hogy szimbolizálja az éveket, amelyek nyitva álltak az elemek előtt.

A Neratov Egyesület megalakulásának idején két lakos élt itt. Különösen ünnepeken és hétvégeken a helyi nyaralóknak köszönhetően megnőtt a faluban élők száma. Mindazonáltal ez még mindig egy olyan hely volt, ahol csak a gyönyörű természet és a béke van.

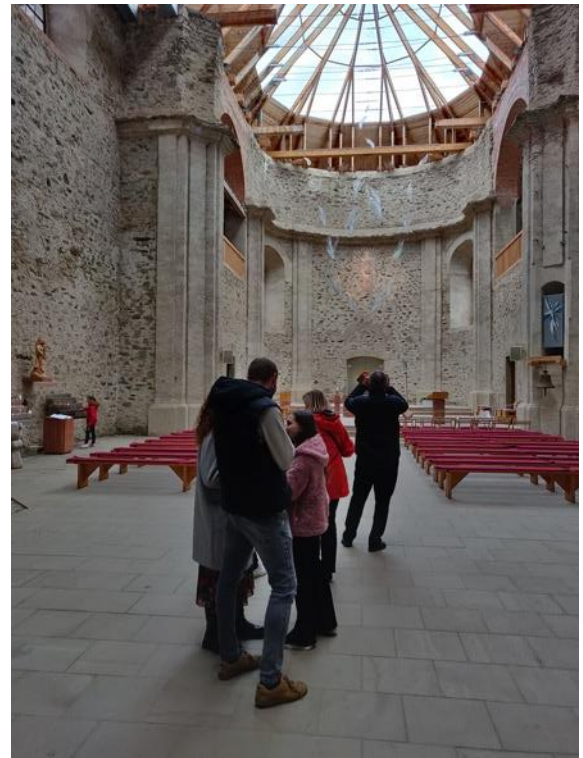
Az egyesület egyik szándéka az volt (és ma is az), hogy visszahozza az életet ezekre a részekre

A Neratov egyesület 1992. szeptember 11-én alakult független, politikamentes és nem állami közösségként.

A Neratov Egyesület nonprofit szervezet a hegyi faluban, Neratovban segíti a fogyatékkal élőket, és velük együtt részt vesz a zárandokhely helyreállításában és az élet visszatérésében az egykor kitelepített faluba.

Mindent a fogyatékkal élő emberekkel együtt. Neratovban élnek és dolgoznak. Nekik köszönhetően Neratov vendéglátó-, szállás- vagy takarítási szolgáltatásokat tud nyújtani, és így kellemes turisztikai célpontot alkotnak.

A Neratov Egyesület támogatott lakhatási szolgáltatásokat és nappali kórházat működtet. Emellett alapított egy általános iskolát kombinált fogyatékkal élő és autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek számára.

Az egyesület tovább oszlik különböző típusú tevékenységekre (kézművesség, vendéglátás stb.) összpontosító központokra, és minden egyes központnak saját vezetője van.

Jelenleg a Neratov Egyesület közel 250 embert foglalkoztat, akik közül több mint 190 fogyatékkal élő. A védett munkahelyek központjai további 3 helyen - Bartošovice, Žamberk és Králíky - találhatóak.

2) ÉSZTORSZÁG

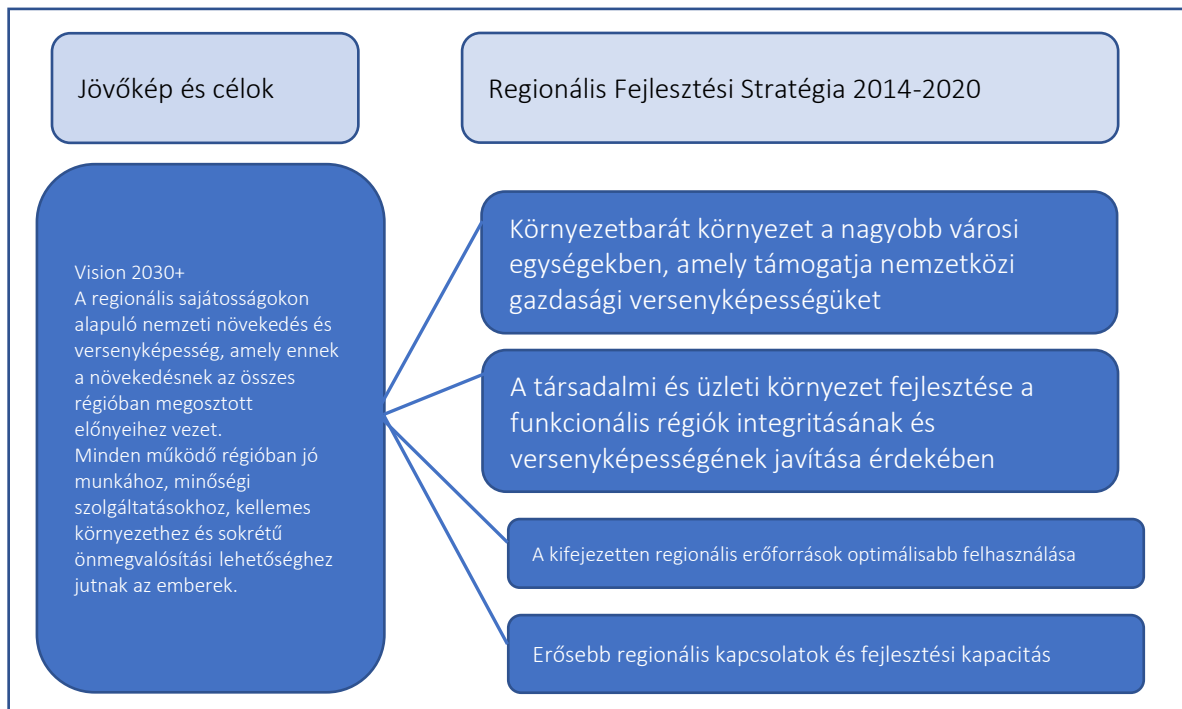
a) Az aktuális nemzeti/regionális programok áttekintése

REGIONÁLIS FEJLESZTÉS ÉSZTORSZÁGBAN

Észtországban a regionális politika a városi és vidéki területek lakhatási és gazdasági környezetére, a regionális eszközök jobb kihasználására, valamint a régiók közötti nagyobb kohézió és fejlesztési kapacitás előmozdítására összpontosít. A regionális politikát a Pénzügyminisztérium irányítja. Az elmúlt években az infrastruktúra és a közszolgáltatások helyett nagyobb hangsúlyt kapott a regionális erősségeken alapuló gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás. Néhány példa erre az új regionális kompetenciaközpontok programja; a régiók versenyképességének fejlesztésére és a regionális vállalkozói szellem támogatására irányuló programok; valamint a munkaerő-fejlesztési kezdeményezések. A konkrét városfejlesztési szakpolitikai eszközök a fenntartható közlekedésre és a városi közterületek újjáélesztésére összpontosítanak.

A vidéki területekre vonatkozó nemzeti regionális politika a helyi közösségi alapú fejlesztési tevékenységeket, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést (beleértve az elektronikus megoldásokat) és a munkahelyeket (beleértve a mobilitási/távmunka megoldásokat) igyekszik javítani. Az önkormányzati kapacitásépítés az állami és területi közigazgatási reformok (pl. az önkormányzatok közelmúltbeli összevonása) és a képzések szintjén szintén folyamatban van, hogy a területi fejlődés sürgős kihívásaira jobban felkészülhessenek.

Észtország 2020-ig szóló regionális fejlesztési stratégiája az alábbi 4 fő kategóriára oszlott:

Az Észtország 2035 fejlesztési stratégia akcióterve

2021 óta a regionális fejlesztés irányításának stratégiai keretét aktualizálták. A különálló regionális fejlesztési stratégia helyett a regionális dimenzió figyelembevételének szükségességét hangsúlyozza az "Észtország 2035" stratégia, ahol az ország főbb stratégiai fejlesztési céljai a regionális komplexitás céljai között szerepelnek. Az ezen célok felé való elmozdulás mindenki hozzájárulását, követelményeit és koordinációját igényli.

A kiegyensúlyozott regionális fejlődés továbbra is nagyon fontos Észtország fejlődése és valamennyi lakos jóléte szempontjából. Az ágazati politikák részvétele és gyakorlati együttműködés nélkül nem lesz átfogó regionális fejlesztés az ország reális céljainak elérése érdekében.

Az "Észtország 2035" egy hosszú távú nemzeti fejlesztési stratégia. Az "Észtország 2035" cselekvési tervet minden évben frissítik, és ez szolgál az Észtország által kapott uniós támogatások tervezésének és az állami költségvetés előkészítésének alapjául.

Az "Észtország 2035" cselekvési terv átfogó áttekintést nyújt az ország hosszú távú fejlődésének irányítására. Így a kormány folyamatosan nyomon tudja követni, hogy a meghozott döntésekkel a megfelelő irányba és megfelelő ütemben haladnak-e" - mondta Kaja Kallas miniszterelnök asszony (2021-től jelenleg is hivatalban). "A zöld átállás az egyik legfontosabb változás, amellyel egy ország és egy társadalom

szembesül. A kormány által jóváhagyott cselekvési terv nagymértékben elősegíti ezt. A cél az, hogy Észtország egyre erősebb, sikeresebb és fenntarthatóbb legyen" - mondta a miniszterelnök.

Néhány fejlemény közé tartozik Észtország javuló mutatója az egészséges életek tekintetében mind a nők, mind a férfiak esetében; a folyamatosan növekvő munkatermelékenység és a magánszektor kutatási és fejlesztési kiadásai, valamint a nemek közötti bérszakadék csökkenése.

Az "Észtország 2035" fejlesztési stratégia stratégiai célokat fogalmaz meg az észt állam és az észt emberek számára a következő tizenöt évre, és meghatározza az ezek eléréséhez szükséges változásokat. A stratégiáról a nem kormányzati partnerek, szakértők, kutatók, politikusok, vállalkozók, tisztviselők és számos más érdekelt fél közös megbeszélései, elemzései, műhelybeszélgetései és véleménygyűjtése során született megállapodás. Az 1,3 millió lakosból csaknem 17 000 vett részt az ország minden területéről az "Észtország 2035" elkészítésében, a 2018-2020 közötti társalkotás részeként. Közülük 13 903-an vettek részt az interneten vagy nyilvános könyvtárakon keresztül abban a közvéleménykutatásban, amely meghatározta azokat az értékeket, amelyek alapján a stratégiai célok megfogalmazásra kerültek.

Az észt nemzet, nyelv és kultúra vitalitásának növelése, valamint a demokratikus és biztonságos állam fejlesztése során az alábbiakban bemutatott öt egyenlő célt kell figyelembe venni a mindennapi döntések meghozatalakor:

People

Estonia's people are smart, active and care about their health.

Society

Estonia's society is caring, cooperative and open-minded.

Economy

Estonia's economy is strong, innovative, and responsible.

Living environment

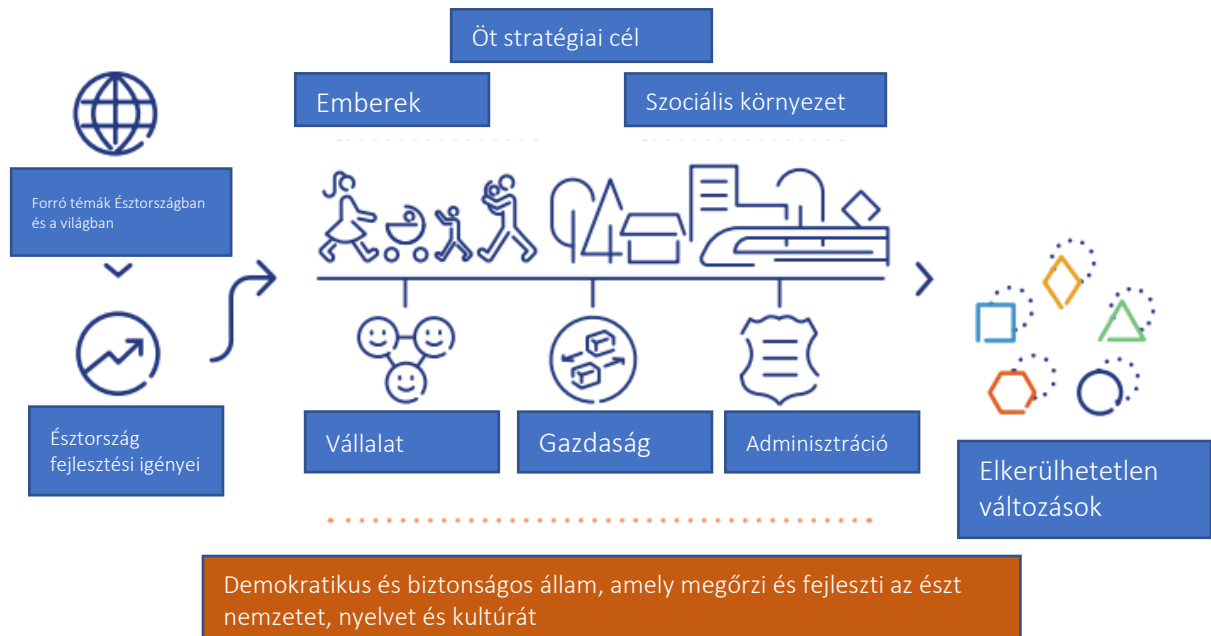
Estonia offers a safe and high-quality living environment that takes into account the needs of all its inhabitants.

Governance

Estonia is an innovative, reliable, and people-centered country.

Az Észtország 2035 stratégia áttekintése

Az Észtországban szükséges változások

A készségek és a munkaerőpiac

A népesség, az egészségügy és a szociális biztonság fenntarthatósága.

Gazdaság és klíma

Tér és mobilitás

Tér és mobilitás

Az "Észtország 2035" cselekvési terv azokat a változásokat foglalja össze különböző területeken, amelyek az "Észtország 2035" hosszú távú fejlesztési stratégiában leírt alapelvek fenntartásához, a stratégiai célok eléréséhez és a fejlesztési igények kielégítéséhez szükségesek. Fontos a célzott és összehangolt ágazatközi együttműködés. A cselekvési terv az "Észtország 2035" stratégia előkészítése során készült. Az "Észtország 2035" cselekvési terv egyben a gazdaságpolitikák összehangolására szolgáló európai szemeszter keretében benyújtott észt reformterv is.

2023-ban az állami költségvetés az észt nemzetbiztonság garantálására, valamint az Oroszország által vívott háború okozta válságok kezelésének támogatására összpontosít.

Az állami költségvetés prioritásainak rövid áttekintése:

- A családok állami támogatása és a családtervezés garanciái
- Az állam segít abban, hogy az időskorúak és az otthoni ápolás megfizethetőbbé váljon
- A mentális egészségügyi támogatás fejlesztése és jobb hozzáférhetősége
- Kiemelt figyelmet fordítanak az egészségügyi szolgáltatások elérhetőségének fenntartására és az egészségügyi dolgozók bérének emelésére
- Az ápolási szolgáltatások nagyobb finanszírozása
- Befektetés a válsághelyzetekre való felkészültségbe

1) **Regionális fejlesztési tervek a Nyugat-Harju Partnerségi Civil Szervezet működési területén belül**

2) A Nyugat- Harju Partnerségi Civil Szervezet működési területe két fő településre terjed ki:

3) A teljes Nyugat-Harju település és részben Saue település, Nissi és Kernu falvakkal együtt, mintegy 17 000 lakossal.

Nyugat-Harju település fejlesztési terve 2019-2030

Lääne-Harju település Északnyugat-Észtországban, Harju megyében található, hosszú és gyönyörű tengerparttal, gazdag természeti és kulturális örökséggel, jó megközelíthetőséggel - kikötők, vasúti és közúti hálózat - és változatos fejlesztési igényekkel. Jó lakó-, munka- és rekreációs területekkel rendelkezik, közel a természethez. Az itt élő emberek törődnek lakóhelyükkel, elégedettek és aktívak.

A település fejlesztési víziója átfogó és regionálisan kiegyensúlyozott fejlődés, jóléti település, amely takarékos és okos életmódot alkalmaz.

Nyugat-Harju településen jól szervezett és biztonságos lakókörnyezet, élénk és öntevékeny közösség, elérhető és szükségletalapú közszolgáltatások, változatos mobilitási lehetőségek és fizető munkahelyek találhatóak az otthonhoz közel.

Az önkormányzati lakosok elégedettségének biztosítása mellett a település jó hírnévvel rendelkezik, és vonzó lakó-, üzleti és látogatói környezetet jelent, amelyet befogadóan, hatékonyan és innovatívan irányítanak.

A település fejlesztése a következő területekre összpontosít:

1. Lakókörnyezet és közterületek
2. Utak és tömegközlekedés
3. Üzleti környezet és turizmus
4. Közös oktatási tér
5. Szabadidő és civil társadalom
6. Szociális védelem
7. Egészségfejlesztés és jólét

Saue település fejlesztési terve 2022-2035

Saue község (észtül: Saue vald) vidéki település Észtország északnyugati részén, Harju megyében. Saue a legnagyobb település Észtország szárazföldi részén. A folyamatosan fejlődő közigazgatási egységben ma 24 000 ember él.

A Saue község jövőképe 2035 elnevezésű stratégiai dokumentum úgy látja, hogy Saue községben minden megtalálható, ami az élethez szükséges. A község erős vidéki területekkel rendelkezik, ahol az alapvető szolgáltatások biztosítottak, és a területek saját identitással és sajátosságokkal rendelkeznek. Saue város és Laagri városrész területe modern városi környezet, ahol koncentrált szakszolgáltatások vannak, a lakókörnyezet pedig kertvárosias és kényelmes. A vasút mentén fekvő növekedési területek modern infrastruktúrával rendelkeznek, amely fenntartható módon támogatja a népességnövekedést.

A jövőkép megvalósításának fő irányai a következők:

- 1) Emberközpontúság és közösségközpontúság

- 2) Innováció és modernitás
- 3) Környezeti fenntarthatóság és tudományos alapú zöld fordulat
- 4) Integritás és egyensúly

Interdiszciplináris célok:

- 1) Modern városi környezetre szakosodott szolgáltatások fejlesztése Saue városában és Laagri városrész területén.
- 2) Helyi sajátosságok területalapú fejlesztési támogatása a vidéki területek számára Saue településen.
- 3) A közlekedési folyosók mentén elhelyezkedő növekedési területek fejlesztése.
- 4) Stratégiai, nyitott és a közösséget is bevonó vezetés fejlesztése.

Területek:

- 1) Oktatás
- 2) Szociális jólét
- 3) Gyermekvédelem és egészségügy
- 4) Kultúra, sport, szabadidő és közösségek
- 5) Vállalkozás és idegenforgalom
- 6) Fenntartható fejlődés és térteremtés
- 7) Mobilitás és tömegközlekedés

Értékek:

- 1) Vigyázzunk saját környezetünkre
- 2) Bizalom és biztonságérzet
- 3) Egységes és teljes közösség
- 4) Kellemes és hívogató a vendégek számára
- 5) Az élet tökéletes körforgása

Hivatkozások:

1. <https://sm.ee/en/what-will-2023-state-budget-bring-people-estonia>
2. https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/materjalid?view_in_stance=0&current_page=1
3. <https://www.digar.ee/arhiiv/et/download/115129>

4. <https://slideplayer.com/slide/5300616>
5. <https://laaneharju.ee/arengukavad>
6. <https://sauevald.ee/arengukavad>

b) Esettanulmányok: Sikeres vagy bukott helyi gyakorlatok példái

AZ ESETTANULMÁNY NEVE:

Zöld önkormányzat Észtországban

Lääne-Harju önkormányzat (közsféra, helyi önkormányzat):

- 13 054 lakos
- Terület: 644 km²
- 68 önkormányzati alkalmazott
- 18 alintézmény (6 iskola, 6 óvoda, zeneiskola, szabadidős centrum, sportközpont, kulturális központ, szolgáltató központ, könyvtár)

Kapcsolat:

Cím: Rae utca 38, Paldiski, 76806, Estonia

Telefon: + 372 679 0600

E-mail: info@laaneharju.ee

Honlap: www.laaneharju.ee

Tudnivalók az esetről:

A Zöld Önkormányzat ötlete a közösségi bizottság tagjainak azon aggodalmából nőtt ki, hogy miként lehet megőrizni a természeti és kulturális örökséget, valamint a különböző közösségek értékeit és identitását. Lääne-Harju településnek számos adottsága van ahhoz, hogy Észtország első Zöld Önkormányzata legyen - gazdag természeti és kulturális örökséggel, jó megközelíthetőséggel, különböző fejlesztési előfeltételekkel, valamint természetközeli lakó-, munka- és üdülőterülettel rendelkezik.

A Zöld Önkormányzat közösségi kezdeményezés 2019-ben indult, hogy helyi szinten megteremtse és fokozatosan megvalósítsa a zöld gondolkodásmódon alapuló élet- és munkakörnyezet modelljét. A zöld vidéki önkormányzatra törekvő Lääne-Harju közösség és a vidéki önkormányzati hatóság közös célja, hogy a vidéki önkormányzati lakosok figyelmét felhívják arra, hogy cselekedeteikben és döntéseikben a lehető legkörnyezetbarátabbak legyenek.

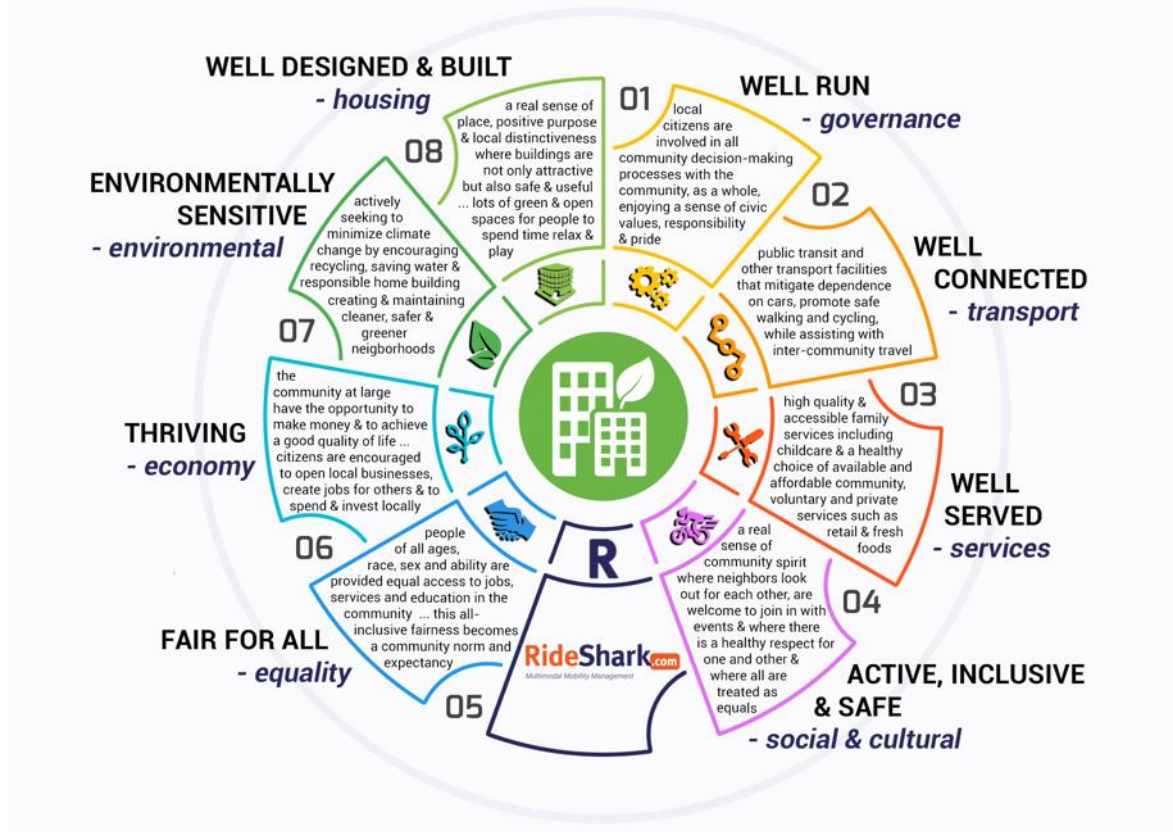
A zöld önkormányzat fenntartható:

- mert a természeti értékeket megőrizték.
- mert a kulturális értékek megmaradtak.
- mert egészséges és boldog emberek élnek itt.

Főbb kezdeményezések, programok, szolgáltatások, termékek vagy tevékenységek:

A környezet kulcsszerepet játszik az önkormányzati szintű tevékenységek minden területén. A fenntartható fejlődést a vidéki településfejlesztési tervben (és a fejlesztési terv ún. speciális részeiben, pl. energia- és klímaterv, hulladékgazdálkodási terv, egészségügyi-jóléti profil stb.), a területrendezésben és az ágazati jogszabályokban támogatni kell, hogy a kulturális és környezeti értékek minden területen érvényesüljenek:

THE KEY COMPONENTS OF SUSTAINABLE COMMUNITIES

1. ábra A fenntartható közösségek kulcselemei

1) Jól irányított adminisztráció

01 A helyi lakosok részt vesznek a közösség minden döntéshozatali folyamatában, közösségként polgári értékeket, felelősséget és büszkeséget élveznek.

2) Minőségi összekötő szállítás

02 Tömegközlekedés és egyéb közlekedés, amely megszünteti az autóktól való függést, elősegíti a biztonságos gyaloglást és kerékpározást, miközben biztosítja a közösségek közötti közlekedést.

3) Minőségi szolgáltatásnyújtás

03 Kiváló minőségű és elérhető családi szolgáltatások, beleértve a gyermekgondozást és az elérhető közösségi önkéntes és magánszolgáltatások egészséges választását, mint például áruk és friss élelmiszerek.

4) Aktív, befogadó és biztonságos társadalmi és kulturális környezet

04 Valódi közösségi szellem, ahol a városrészek törődnek egymással, együtt vesznek részt rendezvényeken, ahol egészséges egymás tisztelete van, és ahol mindenki egyenlő bánásmódban részesül.

5) Egyenlőség – mindenki számára igazságos

05 Az emberek kortól, fajtól, nemtől és képességektől függetlenül egyenlő hozzáféréssel rendelkeznek a munkához, a szolgáltatásokhoz és az oktatáshoz a közösségben .. ez a befogadó méltányosság a közösségben és az emberek elvárásában is normává válik.

6) Virágzó gazdaság

06 A közösség nagy részének lehetősége van keresni és jó megélhetést keresni. A polgárokat arra ösztönzik, hogy indítsanak vállalkozást, teremtsenek munkahelyeket másoknak, és költsenek vagy fektessenek be a közösségi helyen.

7) Környezetileg érzékeny környezet

07 Aktívan olyan megoldások keresése, amelyek minimalizálják az éghajlatváltozás hatását azáltal, hogy az embereket az újrahasznosításra, a víztakarékosságra és a felelős otthonépítésre ösztönzik, amely tisztább, biztonságosabb és zöldebb városrészeket épít és tart fenn.

8) Jól megtervezett és kivitelezett házak

08 A hely, a pozitív cél és a helyi különbség valódi érzékelése, ahol a lakások nemcsak vonzóak, hanem biztonságosak és hasznosak is (sok zöld és jól megközelíthető tér, ahol az emberek pihenhetnek vagy szórakozhatnak).

Az önkormányzati régiók szintjén fontos számunkra, hogy példát mutassunk (beleértve az általános értékeket, a zöld irodát, mint a környezetvédelmi politika (tevékenységek), a zöld beszerzést és az ökológiai közéleti rendezvényeket), és bevonjuk az embereket a környezeti problémák megvitatásába. és intézkedések megtétele. Továbbá úttörő szerepet vállalni a nagy energetikai projektek – vízerőművek és víztározók, szélenergiák és hidrogén együttműködések – átvételében a szomszédos önkormányzatokkal és cégekkel.

Közösségi szinten a kulcsszavak az elkötelezettség, a figyelemfelkeltés, a közösség felhatalmazása (okos falvak), közösségi megoldások, megbeszélések, valamint a tevékenységekhez és a közszolgáltatások kialakításához való hozzájárulás. Néhány tevékenység (2019-2021):

Inspiráló szeminárium 2019 (az elején).

A község iskoláinak, óvodáinak segítése a Zöld Iskola programhoz való csatlakozásában.

Partnerek az „Intelligens választás gyakorlata” LEADER projektben – szemináriumok a közösség számára

Együttműködés a Tallink-kel a textil - függönyből készült bevásárlótáskák területén

Napelemek kísérleti projektje középületek és közintézmények tetején

Részvétel a Zöld Tigris programban - értékelés, célzás, tevékenységekhez inspiráció

Ételmegosztási tevékenységek

Bevételi források (EU-források, regionális támogatás, városi támogatás, magántámogatás):
Támogatás/finanszírozás a közszférától (országos és önkormányzati).
Célcsoportok (akik részesülnek az intézmény létéből és szolgáltatásaiból):
Polgárok, közösségek, vállalkozók és más helyi hatóságok
Hatás / eredmények
Valamennyi tevékenység hozzájárult ahhoz, hogy a vidéki faluban élők tudatosuljanak abban, hogyan lehet tevékenységükben, döntéseikben

minél környezetbarátabbak lenni. A tevékenységek elmélyítették együttműködésünket a közösséggel, a vállalkozókkal és a vidéki települések egyéb önkormányzataival. Az érdeklődőkkel folytatott különféle tevékenységekkel sikerült felhívni a figyelmet a különböző területeken jelentkező túlzott fogyasztás problémáira, és néhány megoldást kínálni, pl. napenergia és élelmiszer megosztás.
2022-ben a vidéki települések önkormányzati struktúrájában Stratégiai Központot hoztunk létre

a stratégiai célok megvalósítására, ezek egyike a Zöld Önkormányzat kezdeményezés. A stratégiai központban a projektmenedzserek konkrét projekteken dolgoznak, mint például az okosvárosok megoldásai, a körkörös gazdaság és az energiahatékonysági kérdések. Az egyik cél a lakosság, a civil szervezetek és a

Referenciák:

<https://www.rideshark.com/2017/07/19/sustainablecommunities/>
<https://rohevald.ee/>
<https://laaneharju.ee/roheline-vald>

lakásszövetkezetek tanácsadása, támogatása is. 2023-ban egy kompetenciaszolgálat jön létre, amely tanácsadást nyújt a lakásszövetkezeteknek a magán- és társasházak megújuló energia energiahatékonyságával kapcsolatos kérdésekben.

Az esettanulmány neve:

Re Studio

Kapcsolat:

Aedlinna tee 3, Keila település, Klooga 76703, Észtország

Tel: + 372 5552 2226

E-mail: info@restudio.ee

Honlap: <https://www.restudio.ee/>

Információk az ügyvel kapcsolatban:

A Re Studio civil szervezet küldetése, hogy összekapcsolja azokat az embereket, akik érdeklődnek az újrahasznosítás, a közös alkotás és a környezetvédelem iránt, és hozzá kívánnak járulni a közösség és a fenntartható életmód előmozdításához.

Az egyesület hivatalosan 2020-ban kezdte meg tevékenységét Nyugat-Harju településen azzal, hogy csatlakozott a ROHEVALD (Zöld Önkormányzat) közösségi kezdeményezéshez, hogy közösen támogassák a közösségi együttműködésen alapuló körforgásos gazdaságot.

Főbb kezdeményezések, programok, szolgáltatások, termékek vagy tevékenységek:

A Re Studio civil szervezet közösségi tevékenységei 4 kategóriából állnak:

1) Közösségi úszó szauna "Klooga Kosk".

A közösségi szauna létrehozásának inspirációja abból a hagyományból indult ki, hogy a Klooga

közösség "Viska Leili" (Gőzön keresztül) szaunanapot ünnepel a Kloogai Köztársaság éves évfordulós ünnepségén, február 24-én.

A "Klooga Kosk" (Klooga vízesése) az egyén, Klooga múltja és a környezet szintjén történő

megtisztulást szimbolizálja. A gőzfürdő és az öltöző teteje az esővizet az épület közepére vezeti, vízeséshatást keltve. A "Klooga Kosk" friss, áramló energiát teremt a látogatók és a közösség számára, és lehetőséget biztosít a természeti környezettel való kapcsolatteremtésre.

1. Közösségi kert
Kert különböző workshopokkal, mint például komposztálási oktatások gyerekeknek, permakultúrás ágyás építése stb.

2. Rohelaager (Zöld tábor)
Második éve rendezték meg a Kloogán a 7-12 éves korú gyermekek számára a technológiai és újrahasznosítási művészeti tábort. A gyerekek napokon keresztül ismerkedtek a környezetileg

fenntartható életmód elveivel, fejlesztették a kézügyességüket és szociális készségeiket, megtanultak komposztálni, újrahasznosítani, robotokat építeni és sok más fejlesztő és izgalmas dolgot csinálni.

4) Közösségi táplálékforgalom és zöld csereszekrény Laulasföldön.

Az elképzelés megvalósítása érdekében a Zöld Önkormányzat csapata 2021-ben vitát kezdeményezett az élelmiszerforgalomról azzal a céllal, hogy feltérképezze az élelmiszerpazarlás problémáját a nyugat-harjui településen, majd megoldásokat találjon az élelmiszerpazarlás csökkentésére.

Mivel a helyi közösség, az önkormányzat, a startupok és a vállalkozók részéről nagy volt az érdeklődés, az ötlet mindössze 18 nap alatt

megvalósult, és 2021. május 16-án Laulasmaa-ban megnyílt az első napenergiával működő éléskamra. Az élelmiszerszekrény azonnal tetszést aratott az emberek körében, és széles körben használják. Mivel az élelmiszerek mellett növények és kerti termékek is bekerültek a szekrénybe, szükség volt zöld cserepolcokra is, és ez is bekerült a szekrénybe. Néhány hónappal később a hűtőszekrény funkcióval ellátott élelmiszerszekrényt is bevezették. Az élelmiszerszekrény működéséhez hozzájárul a közösségben létrehozott Élelmiszer-megosztó Facebook-csoport, ahol az emberek információkat tehetnek közzé az elérhető élelmiszerekről, és koordinálják a szekrény karbantartását és tisztaságát.

Bevételi források (EU-s források, regionális támogatás, önkormányzati támogatás, magánszemélyek támogatásai):

Állami támogatás/finanszírozás (nemzeti és önkormányzati), magánszemélyek, önkéntesség, LEADER program finanszírozása.

Célcsoportok (akik az intézmény létezéséből és szolgáltatásaiból hasznot húznak):

Polgárok, közösségek és helyi önkormányzatok.

Hatás / eredmények

Klooga közösségéből egyre több ember vesz részt a Re Studios tevékenységekben, és a falu lakói a lehető legnagyobb mértékben vesznek részt a különböző akciókban. A körforgásos gazdaság egyre népszerűbbé válik, különösen a fiatalabb generáció körében, és örömmel látjuk, hogy a változások a kormányzás és a jogalkotás szintjét is elérik. A LEADER program projektjei révén a Re Stúdiónak elég sok külföldi látogatója volt, ami lehetőséget adott arra, hogy népszerűsítsék magukat és elmondják a szélesebb közönségnek, hogy a helyi közösség hogyan tud közösen valami hasznosat és jót tenni.

2022. november 22-én Marie Käige, a Re Stúdio szervezet elnökségi tagja és létrehozója a "Harjumaa's Maker of The Year 2022" elismerésben részesült a legjobb 2022-es LEADER lakókörnyezeti projektben a "Klooga Kosk" közösségi úszó szaunával.

A Re Stúdio NGO 2022-ben az Észt Művészeti Akadémia belsőépítész hallgatóival együttműködve tervezett és épített egy úszó közösségi szaunát Klooga faluban. A szauna a helyiek és a távolabbról érkező vendégek számára egyaránt nyitva áll, és a Re Stúdio önkénteseinek segítségével működik.

Hivatkozások, beszámolók:

1. <https://www.heak.ee/harjumaa-aasta-tegija/>
2. <https://www.facebook.com/restuudio/>
3. <https://www.restuudio.ee/>
4. https://www.instagram.com/re_stuudio/

https://laaneharju.ee/documents/17842239/29934192/02_2021_l%C3%A4%C3%A4neharju+leht_est_veebi.pdf/fd0dc6a9-6ba5-4770-8e8d-c30cd20f5375

Az esettanulmány neve:

A remény faluja Észtországban

A Remény Faluja civil szervezet vezetősége: Märt Vähi (elnök), Scott Andrew Vähi és Lauri Mällo. A Remény Faluja 14 alkalmazottat foglalkoztat.

A Remény Faluja csapata keresztény, tevékenységük során a bibliai elveket követik, és nagyra értékelik az Istennel való személyes kapcsolatot. Az ECPC Reménység Faluja gyülekezete az Észt Keresztény Püünkösi Egyházhhoz tartozik. A Reménység Faluja tevékenysége az észt nonprofit szervezetek etikai kódexén alapul.

Kapcsolat:

ECPC TA Remény Faluja Egyházközség (EKNK Lootuse Küla Kogudus)

Laitse, 76313 Harju County, Jaama 5, Keila, 76605 Harjumaa, Estonia

Telephone: + 372 59 19 16 80

A Reményfalu célja:

Reményt adni az alkohol- és drogfüggőknek, családtagjaiknak és barátaiknak.

Támogatni a férfiakat és nőket azzal, hogy gondoskodó családi környezetet teremtünk, és

E-mail: keila@lootusekula.ee

Honlap: <https://lootusekula.ee/en/>

Tudnivalók az esetről:

A Remény Faluja egy non-profit szervezet, amelyet 2000-ben alapított Märt Vähi, a kanadai püünkösi egyház püünpöke és fia, Andrew Vähi, és amelynek célja az alkohol- és drogfüggők detoxikálása, rehabilitációja és segítése a társadalomba való visszatérésben.

A szenvedélybetegeknek 10-12 hónapos detoxikációs és rehabilitációs tervet kínálnak, amely tanulmányokból, felelősségvállalásból, kommunikációból, foglalkozásterápiából és a falu életéhez szükséges munkában való részvételből áll. A programot Amerikában fejlesztették ki.

Mára a Reménység faluja kiépített utakat, házakat a programban résztvevők és a személyzet számára, egy épületet az adminisztrációs és képzési célokra, faipart, önkéntes tűzoltóságot, vízellátó rendszert, fűrt kutat stb.

példát mutatunk a függőknek a gyakorlati munkamorál tanításával és a családi értékek szemléltetésével.

Új vezetők képzése a Szolgáló Vezetői Képzési Programmal, és a rászorulókhöz való kiküldetésük.

Szerepmoდელlek állítása, hasonló központok létrehozása mind Észtországban, mind más országokban.

Fő tevékenységek és szolgáltatások:

Tevékenységek - a Remény Faluja rehabilitációs programja általában négy fejlődési szakaszra oszlik.

Orientáció: ez a rész akár 4 hétig is eltarthat. Ez alatt az időszak alatt a résztvevők tudatosítják függőségük következményeit: látják, hogyan hatott ez a függőség a családjukkal, barátaikkal, kollégáikkal és a társadalommal való kapcsolataikra, és hogyan eredményezett hamis önképet.

Regeneráció: itt a résztvevők megismerik a drogfüggőség fizikai és pszichológiai következményeit, és azt, hogyan vehetik kezükbe gyógyulásuk irányítását.

Belső gyógyulás: ebben a részben a résztvevők lehetőséget kapnak arra, hogy foglalkozzanak azoknak a problémáknak a gyökereivel, amelyek miatt önpusztító életet éltek. Megtanulják, hogyan kezelhetik a mély érzelmi sebeket más függőségek és gyógyszerek nélkül.

Tanítványság: itt a résztvevők megtanulják, hogyan szenteljék magukat mások szolgálatának, tanításnak és a rászorulókról való gondoskodásnak. Így az ember élete új célt kap: példát akar mutatni és támogatni akar másokat, különösen azokat, akik szintén meg akarnak szabadulni a függőségtől.

Munkagyakorlatok:

A Remény Falujában a fix rehabilitációs program magában foglalja a tanórákat, a házimunkát, a feladatokat, a felelősséget, a munkatréninget és a munkagyakorlatot.

1. Minden személynek napi 6 órát kell dolgoznia.

2. A faiparban az emberek kanyarfűrészeken, fogasfűrészeken, fűrészvágógépeken és néhány más fafeldolgozó eszközön dolgoznak. Raklapokat és zöldségládákat készítenek, illetve egyéb egyedi megrendeléseket teljesítenek. Az egyik ágazat a tűzifa készítése és forgalmazása. Kizárólag a Remény Faluja számára építkeznek - minden ház a munkatársaik, a program résztvevői és önkéntesek közös munkájával épült.

Szolgáltatások:

Visszatérési támogatás a börtönből szabadultak számára. Az Igazságügyi Minisztériummal együttműködve a település tanácsadói és elhelyezési szolgáltatásokat nyújt a fogvatartottaknak (beleértve az idő előtt szabadultakat és a próbaidő alatti felügyelet alatt álló személyeket is).

A szolgáltatás célja:

Hozzájárulni ahhoz, hogy a börtönből szabadult személy ne kövessen el újabb bűncselekményeket; az egyéni és szociális készségek fejlesztése, amelyek lehetővé teszik számára, hogy sikeresebben térjen vissza a civil társadalomba. A fenti folyamat támogatása érdekében a fogvatartott számára támogató szabadulási szolgáltatásokat nyújtunk, amelyek megkönnyítik a szabadulás folyamatát a szabaduló személy számára. A cél, hogy a szabadultak a társadalom önálló tagjaivá váljanak.

Bevételi források (uniós alapok, regionális támogatás, városi támogatás, magántámogatás):

A LEADER program keretében a falvak faiparának finanszírozása a Lääne-Harju Partnerség civil szervezetén keresztül. A faipar új gépeket - speciális fűrészeket - kívánt vásárolni a termeléshez. Ennek birtokában a dolgozó 5-ször hatékonyabban végezheti a munkát, a vevői

elégedettségre összpontosíthat, és új készségeket tanulhat.

A falu kap egy kis támogatást az államtól, de nagyrészt a barátai támogatásától függenek. Néhány vállalat vagy barát segít azzal, hogy egy-két hétre csapatokat hoz a kampuszra, hogy segítsenek a különböző karbantartási és építési projekteken.

Célcsoportok (akik az intézmény létezéséből és szolgáltatásaiból hasznot húznak):

Rászoruló polgárok - alkohol- és kábítószerfüggők, valamint családtagjaik és barátaik.

A börtönből szabadult 16-26 éves fiatalok, akiknek nincs lakhelyük és a társadalomba való visszatérést elősegítő környezetük.

Közvetett célcsoportok: egy helyi önkormányzat, az észti kormány és az észti keresztény püünkösi egyház.

Hatás / eredmények:

A programban végzetek 69%-a józan maradt. A programok több mint 150 embert mentettek meg a függőségtől, és több mint 1050 kapcsolatot állt helyre.

A program végzőseinek 69%-a jó és tisztességes életet él. Van munkájuk, a szeretteikkel való kapcsolataik helyreálltak stb.

Az évek során a program végzőseinek több mint 6%-a maradt a folytatásban vagy a képzési programban. Ezek a férfiak és nők nagyszerű példaképek a főprogramban részt vevő férfiak és nők számára, és fontos segítők a falu munkatársainak a munkagyakorlatok lebonyolításában vagy a tanulmányok megszervezésében. Ugyanakkor önálló társadalmi munkába is kezdenek.

Hivatkozások, referenciák:

<https://pealinn.ee/2015/02/03/eesti-karskusliit-valis-aasta-tegijaks-lootuse-kula/>

<https://www.lootusekula.ee/>

<https://web.facebook.com/profile.php?id=100063912881026>

<https://www.inforegister.ee/en/80135949-LOOTUSE-KULA-MTU>

<https://www.instagram.com/p/CZTIdO5N3hZ/>

3) FINNORSZÁG

a) Az aktuális nemzeti/regionális programok áttekintése

REGIONÁLIS FEJLESZTÉS FINNORSZÁGBAN

A regionális fejlesztés együttműködései

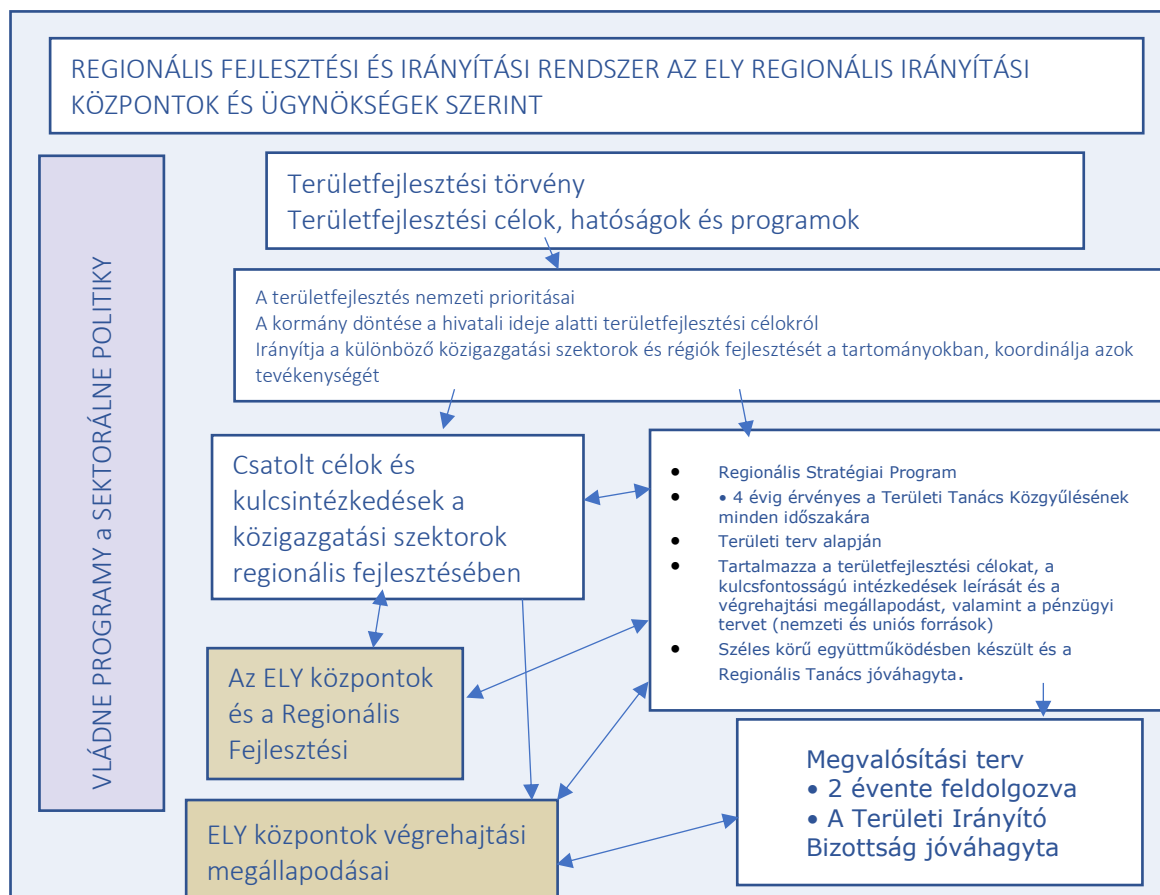
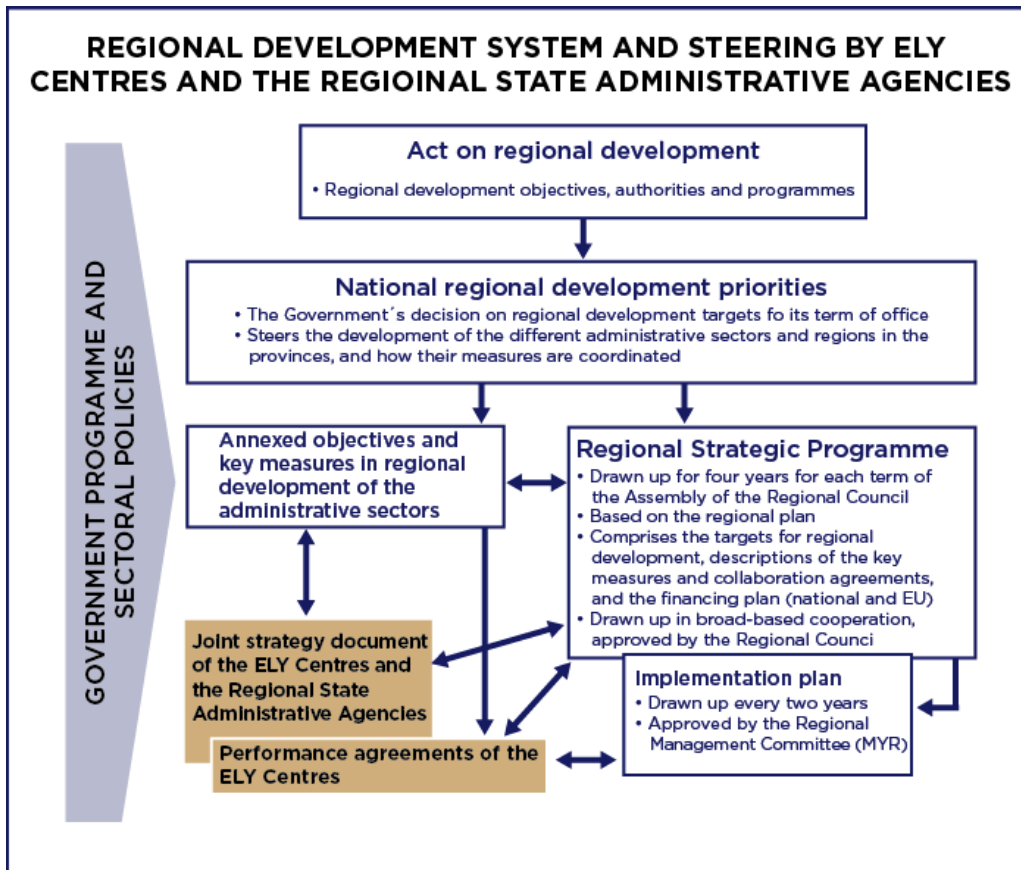
A regionális fejlesztés széles körű, többszintű tevékenységeket jelent a különböző régiók jólétének és jólétének előmozdítása érdekében. A minisztériumok, megyék, önkormányzatok és más szereplők közötti együttműködésen alapul. A regionális fejlesztés során a különböző megyék és közigazgatási ágak céljait és intézkedéseit együttesen vizsgálják mind nemzeti, mind regionális szempontból. Ez a vizsgálat kiterjed mind a regionális fejlesztés intézkedéseire és forrásaira, mind pedig a politikai döntéshozatal (különböző ágazatokban) regionális fejlesztésre gyakorolt hatásaira.

A kormány regionális fejlesztési határozata a kormányzati ciklus idejére szóló közös regionális fejlesztési stratégiaként szolgál. A minisztériumok a kormányprogram alapján a regionális fejlesztési határozatban meghatározott összehangolt területfejlesztési célok megvalósítására kötelezik magukat. A regionális fejlesztési határozat a minisztériumok, a régiók és más partnerek együttműködésével készül. A regionális fejlesztésért felelős hatóságok központi feladata, hogy megteremtsék az együttműködés feltételeit és a közös jövőkép kialakítását.

A regionális fejlesztésért és annak koordinálásáért a Gazdasági és Foglalkoztatási Minisztérium felelős.

A megyékben regionális fejlesztési hatóságként a regionális tanácsok működnek. Az ELY Központok a központi kormányzat végrehajtási és fejlesztési feladatainak a régiókban történő végrehajtásával járulnak hozzá a regionális fejlesztéshez.

A regionális fejlesztés céljait és programjait, valamint a hatóságok feladatait a regionális fejlesztésről és a strukturális alapok kezeléséről szóló törvény (7/2014) határozta meg.

- Fenntartható közösségek építése jó kapcsolatokkal

A regionális fejlesztés prioritásai

A regionális fejlesztési célokat a regionális fejlesztési törvény határozza meg. A kormány a hivatali idejére jóváhagyja az országos regionális fejlesztési prioritásokat (regionális fejlesztési határozat). A regionális fejlesztési prioritásokról szóló határozat meghatározza azokat a központi kormányzati célkitűzéseket, amelyek mellett a minisztériumok elkötelezik magukat, és amelyeket az egyes közigazgatási ágak irányításánál figyelembe vesznek. A fejlesztési forrásokat, valamint a teljesítmény- és eredményességi mutatókat szintén a határozatban írják le. A regionális fejlesztés országos szintű átfogó koordinációjáért a Foglalkoztatási és Gazdasági Minisztérium felelős.

- Az üzleti élet innovációja és a K+F+I felgyorsítása

- A készségek és az oktatás a regionális fejlődés erőforrásává tétele

- A befogadás és a jólét növelése, valamint az egyenlőtlenségek megelőzése

- A regionális fejlesztés működési modelljének megteremtése

Regionális fejlesztési döntések 2020-2023

A 2020-2023-as regionális fejlesztési határozat meghatározza a Sanna Marin miniszterelnök hivatali ideje alatt betartandó, a kormány hatáskörébe tartozó prioritásokat, valamint azokat a központi kormányzati szintű célkitűzéseket, amelyek mellett a minisztériumok elkötelezték magukat. A regionális fejlesztési határozat irányítja a különböző közigazgatási ágak és régiók fejlesztését, valamint ezen intézkedések összehangolását.

Regionális fejlesztés és regionális önkormányzatok

A regionális tanácsok a régiójuk érdekeit előmozdító legfőbb szervek, és törvényes közös önkormányzati hatóságként is működnek. A központi kormányzati hatóságokkal, a központi városokkal, a régiójukban lévő más önkormányzatokkal és egyetemekkel, valamint a regionális fejlesztésben részt vevő más felekkel együttműködve felelősek a regionális fejlesztési stratégiáért és az általános regionális fejlesztésért.

A regionális erősségeken és a kiegyensúlyozott regionális fejlődésen alapuló regionális politika céljai és intézkedései a kormányprogramhoz kapcsolódnak. A dinamikus, virágzó és társadalmilag erős Finnország a tágabb Helsinki régió, a növekvő városi régiók, a kistérségek és a vidéki területek együttes sikereire épül. Ebben a regionális fejlesztési határozatban a témák és a stratégiai intézkedések hat fő prioritásba vannak strukturálva:

Mind a regionális fejlesztés, mind a regionális területrendezés a regionális tanácsok törvényben meghatározott feladatai közé tartozik. Finnországban 18 + 1 régió van (18 régió Finnország szárazföldi részén és egy Åland tartományban).

- Az éghajlatváltozás mérséklése és a biológiai sokféleség megőrzése

Regionális tervezés

A regionális terv meghatározza a régió hosszú távú (20-30 éves) fejlődését. A regionális tervet a regionális stratégiai program és a regionális területrendezési terv segítségével hajtják végre.

A regionális stratégiai program a regionális terv célkitűzéseiből és

stratégiáiból levezetett középtávú fejlesztési program, amelynek célja a regionális fejlődés irányítása és koordinálása. A program tartalmazza a régió lehetőségein, szükségletein, kultúráján és egyéb sajátosságain alapuló fejlesztési célokat, a régió fejlődése szempontjából központi jelentőségű projektek és egyéb fontos intézkedések leírását, a tervezett együttműködési megállapodásokat, az önkormányzati együttműködési területek részleteit (ha szükséges) és a program finanszírozási tervét.

Lappföldön a regionális stratégiai program tartalmaz egy, a szamizmussal foglalkozó részt is, amelyet a számmal foglalkozó parlament készített.

A regionális stratégiai programokat négy évre készítik el, és a települési tanácsok megbízási idejére szólnak. A regionális tanácsok felelősek a programkészítési folyamat megszervezéséért saját területükön, a programokat pedig a regionális közgyűlések hagyják jóvá.

A Foglalkoztatási és Gazdasági Minisztérium felelős a regionális stratégiai programok (és a regionális fejlesztési törvény szerinti egyéb programok) előkészítésének és végrehajtásának koordinálásáért, nyomon követéséért és értékeléséért más minisztériumokkal, a regionális tanácsokkal, a gazdaságfejlesztési, közlekedési és környezetvédelmi központokkal, valamint a regionális fejlesztésben központi szerepet játszó egyéb szereplőkkel közösen.

A regionális fejlesztési terv megvalósítási terve

A megvalósítási terv, amely konkrétabb, mint a regionális stratégiai program, tartalmazza a program megvalósítását célzó legfontosabb intézkedéseket és

projekteket, valamint az intézkedések finanszírozásának tervét. A megvalósítási terv meghatározza a nemzeti és európai uniós finanszírozás prioritási területeit. Emellett a megvalósítási tervben leírták a regionális előrejelzést és a strukturális változások előkészítését is. A végrehajtási terv leírja továbbá a régió együttműködési területeit érintő intézkedéseket és egyéb közös regionális intézkedéseket, valamint a központi kormányzathoz benyújtott kezdeményezéseket.

A megvalósítási terv kétévente készül el a regionális tanács égisze alatt, az ELY-központokkal és más központi kormányzati hatóságokkal, önkormányzatokkal és a regionális stratégiai program végrehajtásában részt vevő más felekkel együttműködve. A terv minden évben felülvizsgálható. A megvalósítási tervet a regionális irányítóbizottság hagyja jóvá.

A regionális területhasználat hosszú távú (10-20 éves) keretének és iránymutatásainak meghatározásával a regionális területhasználati terv alapot biztosít a regionális célok eléréséhez. A regionális területrendezési terv szorosan kapcsolódik a regionális stratégiai programhoz, mivel a programban meghatározott fejlesztési intézkedések regionális területrendezési tervezést igényelhetnek. Ugyanakkor a regionális területrendezési terv a regionális stratégiai programon keresztül is megvalósítható.

A vidék és a szigetek politikája

Vidékpolitika

A vidékpolitika célja annak biztosítása, hogy a finn vidék élénk maradjon, és képes legyen saját erőforrásainak felhasználására. A vidékpolitikai jövőkép szerint a sokszínű vidéki területek nemzeti sikertényezőként jelentenek. Alapot és megoldásokat kínálnak a jó élethez, az innovációhoz, a

vállalkozói szellemhez és a fenntartható társadalomhoz. Finnország egészét a helyi lehetőségek megerősítésével fejlesztik.

A vidéki területek által kínált lehetőségek kihasználásához élénk vidéki közösségekre van szükségünk, működő infrastruktúrával és szolgáltatásokkal.

2016. január 1-jétől a vidékpolitika a Mezőgazdasági és Erdészeti Minisztérium hatáskörébe tartozik. A Gazdasági és Foglalkoztatási Minisztérium feladata a vidékpolitika integrálása az általános regionális fejlesztésbe.

Szigetpolitika

A szigetpolitika a finn regionális politika egyik legrégebbi eleme. A kormány már 1949-ben hosszú távú bizottságot nevezett ki a szigetekkel kapcsolatos kérdésekkel való foglalkozásra. A szigetbizottságra vonatkozó rendelkezéseket 1961-ben rendeletben állapították meg, a szigetfejlesztési törvény pedig 1981-ben lépett hatályba. A kormány vagy egy minisztérium által jóváhagyott szigetfejlesztési program a szigetpolitika végrehajtásának fő eszköze.

2016. január 1-jétől a szigetpolitika a Mezőgazdasági és Erdészeti Minisztérium hatáskörébe tartozik. A Gazdasági és Foglalkoztatási Minisztérium felelős a szigetpolitikának az általános regionális fejlesztésbe való integrálásáért.

A regionális fejlesztés monitoringja és előrejelzései

A regionális fejlődés nyomon követése során széles körben használják mind a nemzeti, mind a nemzetközi statisztikákat és kutatásokat. A regionális tanácsok és a

Gazdaságfejlesztési, Közlekedési és Környezetvédelmi Központok (ELY Központok) regionális kutatási és előrejelzési információkat is készítenek és széles körben felhasználják.

A Gazdasági és Foglalkoztatási Minisztérium felelős a regionális jövőkutatási munka koordinálásáért és a nemzeti jövőkutatási munkába való beépítéséért. A jövőkutatási tevékenységek az oktatás, a kompetencia és a strukturális változások tendenciáinak előrejelzésére összpontosítanak.

A regionális fejlesztés helyzetképe

Az állam és a megyék közötti regionális fejlesztési tárgyalások során felhasználható területfejlesztési helyzetképet készítettek. Ez mennyiségi mutatókból és minőségi szakértői értékelésből áll.

A helyzetkép a következő területeket öleli fel: népesség, államháztartás/helyi önkormányzati pénzügyek, regionális gazdaság, foglalkoztatás, vállalkozások, kompetencia, egészség és jólét, lakhatás, közlekedés és a környezet fenntartható fejlődése.

Statisztikai információk a regionális fejlesztésről

Az egyes megyék munkaerő-piaci helyzete és üzleti tendenciái azok a fő statisztikai változók, amelyeket rövid távon figyelemmel kísérnek. Hosszú távon a regionális gazdasági tendenciák, a versenyképesség és a népesség alakulása a fő megfigyelt változók.

A regionális fejlődésre vonatkozó statisztikai információkat számos különböző forrásból gyűjtik, a legfontosabbak a StatFin online szolgáltatás (https://www.stat.fi/tup/statfin/index_en.html)

(ingyenes), amelyet a finn statisztikai hivatal nyújt, valamint a Gazdasági és Foglalkoztatási Minisztérium által fenntartott (díjköteles) Sector Online szolgáltatás. Regionális szinten az információkat megyénként, egyes tevékenységek esetében pedig kistérségenként szolgáltatják.

Város-vidék osztályozás földrajzi információk alapján

A régiók közötti különbségek figyelembevétele kihívást jelent a regionális fejlesztés és tervezés számára. Ahogy a települések egyre nagyobbak lesznek, a településalapú osztályozások egyre kevésbé alkalmasak a regionális különbségek felismerésére. A földrajzi információkon alapuló városi-vidéki regionális osztályozás pontosabban ismeri fel a különböző típusú városi és vidéki területeket és a köztük lévő zónákat, mint a közigazgatási területek.

Az osztályozás megtekinthető és letölthető a Finn Környezetvédelmi Intézet (SYKE) környezeti és földrajzi információs szolgáltatásából (<http://www.syke.fi/en-US>).

Támogatandó területek

A munkaerő és más erőforrások egyenlőtlenül oszlanak el, és emiatt az üzleti lehetőségek között is különbségek vannak az egyes régiók között. A kormány a legkevésbé fejlett területeket támogatási területként jelölheti ki. A vállalkozások a támogatási területeken magasabb támogatást kaphatnak a beruházásokhoz, mint Finnország más területein. A támogatást az ELY-központok nyújtják.

A támogatási területeket az EU által meghatározott kritériumok alapján jelölik ki. A fő kritériumok a népsűrűség, a GDP, a

munkanélküliségi ráta és a földrajzi sajátosságok.

Támogatandó területek és segélyezési szintek 2014 - 2021

Kelet- és Észak-Finnország nagy régiója az alacsony népsűrűség miatt támogatási terület. Dél-Savo, Észak-Savo, Észak-Karélia, Kainuu, Közép-Ostrobothnia, Észak-Ostrobothnia és Lappföld régióit foglalja magában.

Az Európai Bizottság által az egyes tagállamok számára megállapított népességáránynak megfelelően a Finnország többi részén található támogatási területek népessége körülbelül 100 000 fő lehet.

Ezt a támogatást a strukturális átalakulással és tartós hanyatlással érintett területek támogatásaként folyósítják. Ezek a területeken nagyobb támogatásra van szükség a kkv-k számára, és a nagyvállalatok számára is szükség van támogatási programokra. Az Európai Bizottság Finnország javaslatának megfelelően támogatási területeket jelölt ki.

Kelet- és Észak-Finnország alkotja az I. támogatási területet, ahol a legmagasabb a támogatási szint. A II. támogatási terület Salo, Somero, Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari és Konnevesi településeket foglalja magában. Finnország többi része a III. támogatási területhez tartozik, ahol a támogatás mértéke a legalacsonyabb, és a nagyvállalatok nem jogosultak támogatásra.

Maximális beruházási támogatási szintek 2014-2021

Támogatási terület I

(Kelet- és Észak-Finnország)

Nagyvállalatok 15%

Középvállalkozások 25%

Kisvállalkozások 35%

II. támogatási terület

(Salo kistérség, Saarijärvi-Viitasaari kistérség és Konnevesi)

Nagyvállalkozások 10%

Középvállalkozások 20%

Kisvállalkozások 30%

III. támogatási terület

(Finnország többi része)

Nagyvállalatok -

Középvállalkozások 10%

Kisvállalkozások 20%

A A regionális fejlesztés szabályozása

A regionális fejlesztésre és az Európai Unió regionális és strukturális politikájára vonatkozó jogszabályokat megreformálták, ezen jogszabályok pedig 2021 őszén léptek hatályba.

A regionális fejlesztésről és az Európai Unió regionális és strukturális politikájának végrehajtásáról szóló törvény (756/2021, ún. végrehajtási törvény) szabályozza a regionális fejlesztést. Rendelkezéseket tartalmaz a regionális fejlesztés célkitűzéseiről, a hatóságokról és feladataikról, valamint a programmunkáról és az együttműködési eljárásokról. A törvény a finn regionális és strukturális politikai program kidolgozására és

igazgatására, valamint az Interreg-programok és az Interreg külső határ menti együttműködési programok igazgatására vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz.

A regionális fejlesztés és az Európai Unió regionális és strukturális politikai projektjeinek finanszírozásáról szóló törvény (757/2021, ún. finanszírozási törvény) a következő támogatásokra és azok nyújtásának feltételeire vonatkozó rendelkezéseket állapít meg:

- 1) a Gazdasági és Foglalkoztatási Minisztérium és a regionális tanácsok által a nemzeti regionális fejlesztési alapokból nyújtott támogatások,
- 2) a regionális tanácsok, az ELY-központok és a finn élelmiszerbiztonsági hatóság által az EU regionális és strukturális politikai programjának alapjából nyújtott támogatások, és
- 3) az Interreg-programok és az Interreg külső határ menti együttműködési programok keretében nyújtott nemzeti ellentételezéses finanszírozás.

A törvény tartalmazza a támogatások igénylésére, nyújtására, kifizetésére, felügyeletére és visszafizetésére vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket. A törvény külön rendelkezéseket tartalmaz továbbá az EU regionális és strukturális politikai programjának 2021-2027. évi végrehajtására, valamint az Interreg programok és az Interreg külső határ menti együttműködési programok nemzeti társfinanszírozásának 2021-2027. évi végrehajtására vonatkozó rendelkezéseket. Végül a törvény rendelkezéseket tartalmaz az említett programok forrásainak a 2021-2027-es programozási időszakban történő felhasználására vonatkozó ellenőrzésekről.

Nemzeti törvénykezés

- Törvény a regionális fejlesztésről és az Európai Unió regionális és

strukturális politikájának végrehajtásáról (756/2021):

- Törvény a regionális fejlesztés és az Európai Unió regionális és strukturális politikájának finanszírozásáról és végrehajtásáról (757/2021)
- Törvény a 2021-2028 közötti időszakban a vállalkozások működésének fejlesztéséhez nyújtott diszkrecionális kormányzati támogatásokról (758/2021)
- Kormányrendelet a területfejlesztésről és az Európai Unió regionális és strukturális politikájának végrehajtásáról (797/2021)
- Kormányrendelet az Európai Unió regionális és strukturális alapjai által finanszírozott költségek elszámolhatóságáról (866/2021)
- Kormányrendelet a területfejlesztési projektek finanszírozásáról és az Európai Unió regionális és strukturális politikájának végrehajtásáról (867/2021)
- Kormányrendelet a 2021-2028. évi vállalkozások működésének fejlesztéséhez nyújtott mérlegelési célú állami támogatásokról szóló törvény hatálybalépéséről (821/2021)
- Kormányrendelet a területfejlesztésről és az Európai Unió regionális és strukturális politikájának végrehajtásáról szóló törvényben említett támogatási régiókról 2021-ben (795/2021)

Unió szabályozás és útmutatások

A nemzeti jogszabályok mellett a regionális és strukturális politikai alapokból finanszírozott tevékenységeket a 2021-2027-es programozási időszakra elfogadott uniós rendeletek szabályozzák. Az Európai Parlament és a Tanács által elfogadott közös rendelkezésekről szóló rendelet mellett alapspecifikus rendeletek születtek az Európai

Szociális Alap Pluszról (ESZA+), az Európai Regionális Fejlesztési Alapról/Kohéziós Alapról (ERFA) és az Igazságos Átmeneti Alapról (JTF), valamint az európai területi együttműködésről (Interreg) szóló rendelet.

Unió szabályozás

- Interreg-rendelet (EU 2021/1059)
- Az ERFA-ról és a Kohéziós Alapról szóló rendelet (EU 2021/1058).
- Az ESZA+-ról szóló rendelet (EU 2021/1057)
- A közös vállalkozásról szóló rendelet (EU 2021/1056)

b) Esettanulmányok: példák sikeres vagy elbukott helyi gyakorlataira

Szén-dioxid-semleges Dél-Pirkanmaa 2030 projekt

Terület: Akaa, Pälkäne, Urjala és Valkeakoski

Kapcsolattartók: M: Ossi Kekki, projektkoordinátor, ossi.kekki@valkeakoski.fi

Weboldal: <https://www.valkeakoski.fi/kuntainfo-ja-hallinto/valkeakoski-tietoa/kehittaminen-ja-hankkeet/hiilineutraali-etela-pirkanmaa-2030-hanke/>

A szén-dioxid-semleges Dél-Pirkanmaa 2030 (HEP2030) projekt a 2020-ban elkészített Dél-Pirkanmaa Klímaprogram és az Erőforrás-bölcsesség Útiterve elnevezésű dokumentum intézkedéseit valósítja meg.

A Dél-Pirkanmaa éghajlati programja és a 2020-2030-as erőforrás-bölcsesség útiterve Valkeakoski, Akaa, Pälkäne és Urjala közreműködésével készült. A térség települései a finn karbonsemlegességi munkában úttörő szerepet játszó HINKU településhálózathoz tartoznak, és a projekt a települések 2030-ra irányuló karbonsemlegességi munkáját valósítja meg. A projekt célja a régió üvegházhatású

gáz kibocsátásának csökkentése, valamint egy olyan útmutató készítése az éghajlati know-how kezeléséhez, amelyet más önkormányzatok is felhasználhatnak.

A projektfinanszírozás segítségével az önkormányzati vezetés és a szakértők számára képzéseket szerveznek az éghajlati kompetencia menedzselése terén. A projekt a dél-pirkanmai önkormányzatokon kívül a régió lakosságát, vállalatokat, szervezeteket és mezőgazdasági szereplőket is bevonja a régió éghajlati munkájába. A projekt keretében az éghajlati munkával és az erőforrás-bölcsességgel kapcsolatos anyagok készülnek, amelyeket Valkeakoski város honlapján tesznek közzé. A képzéssel és az érdekelt felek munkájával kapcsolatban megfigyelt jó gyakorlatok alapján az éghajlati kompetenciamentorokról szóló útmutatót minden önkormányzat számára elérhetővé teszik.

A 2021 májusában kezdődött projekt 2022 novemberéig tart. A környezetvédelmi minisztérium által finanszírozott projekt a középtávú éghajlat-politikai terv részét képezi, és a kormány azon célját valósítja meg, hogy 2035-re szén-dioxid-semleges Finnországot érjen el.

Kukkian Kasvattamo szövetkezet

A műhelytől a növekvő vállalkozásig

A Luopioinen terület fejlesztéséhez szükség van a terület gazdasági életképességének javítására. A fenntartható gazdasági tevékenység elengedhetetlen a térség szolgáltatásainak biztosításához, és előfeltétele az új lakosok számára a vonzerő növelésének.

A Kukkia tóvidék falvaiban van üzleti potenciál. A 2019-2020-as Kukkia falvak fejlesztési projekt tapasztalatai alapján a helyi vállalkozók, vállalkozói

szövetségek és cégek egy új regionális inkubátort; a Kukkian Kasvattamo szövetkezetet hoztak létre.

A szövetkezet egy nonprofit regionális üzleti inkubátor, amely új termék- és termelési ötleteket dolgoz ki és kísérleti jelleggel tesztel, a sikeres megoldásokat pedig átadja egy új vállalkozónak, hogy fejlessze tovább vagy egy meglévő vállalkozását bővítse vele. Szükség esetén a Kasvattamo a térségben működő vállalkozókat is támogathatja képzések szervezésével vagy új munkaerő toborzásának segítségével.

A Kasvattamo működési modellje egyszerű; a helyi vállalkozókkal és aktivistákkal közösen új üzleti ötletet generálunk, kísérleti projektet hajtunk végre, majd az üzletet továbbfejlesztésre átadjuk egy új vagy meglévő vállalkozónak. Az alacsony kockázatú kísérleti projektet a helyi szakértők költségmentes hozzájárulása és a projekt munkatársainak bérköltségeihez szükséges csekély mértékű állami finanszírozás teszi lehetővé. A koncepció nem csupán egy üzleti ötlet kipróbálására irányul, hanem egy olyan ökoszisztéma kialakítására, amely mind a meglévő gazdasági tevékenység javát szolgálja, mind pedig új vállalkozásokat hoz létre.

Az első kísérleti projekt a helyi csónaképítési hagyományok megújításával, a régió erdeiben található ritka és értékes régi faanyagok felhasználásával kísérletezett. A 2020-2021-es kísérleti projekt eredményeként 2021 decemberében új vállalat, a Vendia Woods Oy kezdte meg a modern csónakdeszkák gyártását az európai piacra.

A Kasvattamo második kísérleti projektje egy termelői piac működtetésének kipróbálása volt 2021 nyarán Luopioinen falu központjában. A piacon minden helyi terméket - például fagyaltot, zöldségeket és bányahúst, virágokat, kézműves termékeket és nyomtatott ágyneműt - árultak, és néhány szolgáltatást is kínáltak, például elektromos kerékpárok, kajakok és más sporteszközök kölcsönzését, valamint mosdai szolgáltatásokat. A nyár végén a működést egy helyi vállalkozónak adták át.

Pirkanmaa falvai megkötik és tárolják a szén-dioxidot

Helyszín: Pirkanmaa tartomány

Finanszírozás (EUR): Teljes költségvetés 166 278, EMVA 69 837

A projekt időtartama: 2019-2021

A projekt támogatója: Pirkan Kylät ry

Elérhetőség: heidi.hallongren@pirkankylat.fi

Honlap:

<https://www.pirkankylat.fi/hiiltasitovatkylat/>

Összefoglaló

A falvak szén-dioxid megkötésére és tárolására irányuló projekt jelenleg különösen aktuális, egyrészt, mivel az ország aláírta a párizsi megállapodást, másrészt mert kétségbeesetten növekszik az éghajlatváltozás hatásainak enyhítésére irányuló intézkedések szükségessége. A projekt során a Pirkanmaa régió több mint 30 faluja tervezte és valósította meg saját klímavédelmi akcióit, felhasználva szaktudását a régi hagyományokkal együtt, hogy új eseményeket és know-how-t hozzon létre.

Az éghajlatváltozás elleni küzdelem iránt érdeklődő valamennyi falut bevasáztották a részvételre; a résztvevők között nagy a szórás, néhányan közülük növekvő városi területek közelében, mások pedig ritkán lakott és távoli területeken találhatók. Minden falusi összejövetel, esemény és helyi közösség által vezetett művelet az éghajlatváltozás elleni küzdelmet célozza, de minden falu sajátos jelleget ad a fellépéseknek, és saját célokat tűz ki. A falvak által a projekt keretében végrehajtott fő éghajlati intézkedések a szén-dioxid megkötése és tárolása a fa építéshez való felhasználásával, a bioszén előállításával és a faültetéssel. A falvak például környezetvédelmi témájú rendezvényeket és helyi élelmiszerköröket szerveztek, közösségi kerteket hoztak létre, újrahasznosítást, komposztálást és hulladékgazdálkodást fejlesztettek, telekocsi-közösségeket szerveztek stb.

Kontextus

Kontextus

Az éghajlatváltozást a vidéki változások egyik fő mozgatórugójaként azonosították. Így a vidéki

lakosok számára erős motivációt jelent a szén-dioxid-kibocsátás korlátozására és mindennapi életüknek a változó éghajlati viszonyokhoz való igazítására ösztönző cselekvés. A közösségekben közösen végrehajtott konkrét intézkedések növelhetik azok hatékonyságát, és elősegíthetik a társadalmi előnyök realizálását. Ez a projekt összeköti az embereket, hogy megvitassák, milyen hatékony szén-dioxid-csökkentő változtatásokat lehet végrehajtani a hétköznapi emberek életének szintjén. Az információk megosztása magában foglalja a szénlábnyom csökkentésének módjait, valamint a szén-dioxid megkötésének és tárolásának lehetséges módjait. Végül soron felismeri, hogy a változások kis lépésekkel kezdődnek.

A projekt a Finnország déli részén fekvő Pirkanmaa tartományban zajlik, amely Finnország második legnagyobb és leggyorsabban növekvő tartománya. Az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdéseket tartományi szinten és az önkormányzatok szintjén is kiemelten kezelik. A térségben több önkormányzat is arra törekszik, hogy az elkövetkező évtizedekben szén-dioxid-semlegességet érjen el. A régió kiváló erőforrásokkal rendelkezik az éghajlatváltozás kezeléséhez, egyetemek, kutatóintézetek stb. Pirkanmaa tartomány fővárosa Tampere, amely Finnország második legnagyobb városa a helsinki nagyvárosi terület után, de a tartománynak hatalmas vidéki területei is vannak, beleértve a ritkán lakott vidéki településeket is. A projekt tulajdonosa a tartományi faluközösség, a Pirkanma Kylät ry, amely a falvakkal egyeztetve a tevékenységek megszervezéséért felelős.

Ezért a projekt új tartalmat hoz a hagyományos falusi cselekvési tartalomhoz, amely a falu jövője szempontjából központi jelentőségű, és új szereplőket ösztönöz a csatlakozásra. A helyi közösségek jelentős potenciállal rendelkeznek a szénkörforgáson belüli új ökológiai megoldások megtalálásában a veszteségek és a hulladékok csökkentése, valamint a szénmegkötés és -tárolás terén. A konkrét környezetvédelmi akciók akár büszkeség és vonzó forrásává is válhatnak a helyi közösség imázsának esetében.

Az éghajlatváltozás azonban globális kérdés, és a változás szükségessége is globális. A változás az emberek hozzáállásán, ismeretein és gyakorlati lépésein múlik. A közösségek előtt álló kihívások

közül néhány az energiatermeléssel, az újrahasznosítással, a mobilitással és a fogyasztással kapcsolatos. Egy olyan társadalom felépítése, amely hozzájárul e kihívások kezeléséhez, közösségi fellépést igényel.

Célok

Ez a projekt a Pirkanmaa régió falvait aktivizálja, hogy felfedezzék, kidolgozzák és a gyakorlatba ültessék a különböző stratégiákat és intézkedéseket az éghajlatváltozás kezelésére. A projekt céljai:

- A vidéki falvak tudatosságának növelése és kapacitásuk kiépítése annak érdekében, hogy megértsék szénlábnyomukat és a lehetséges mindennapi helyi intézkedéseket, amelyeket a kibocsátás csökkentése, a szénkörforgás lezárása, valamint a szén megkötése és tárolása érdekében tehetnek.
- Ösztönözni és támogatni a falvakat, hogy ne csak megvalósítsák az éghajlatvédelmi intézkedéseket, hanem a közösségek rendszeres, mindennapi működésének részeként fogadják el azokat, amelyek így a jövőben virágozni és továbbra is fejlődni fognak.
- Ösztönözze és lássa el tanácsokkal a falvakat, hogyan találjanak olyan megoldásokat, amelyek megfelelnek a jelenlegi helyzetüknek és megfelelnek az egyéni kihívásaiknak.

A projektben részt vevő falvak közötti példamegosztás elősegítése a Pirkanmaa

Erasmus+

Legend
foto

régió más közösségeivel, és ösztönözze őket, hogy csatlakozzanak a megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású megoldások felé történő átmenethez.

Kezdetben a projektben részt vevő falvak klímarendezvényeket szerveztek, ahol a faluközösségek megvitatták a falujuk számára megfelelő éghajlati intézkedéseket. A megvitatott témák között szerepelt a falusi házak és fűtési rendszerük állapota, a hulladékgazdálkodás és az újrahasznosítás működése, a falusi közlekedés (hová és hogyan mozognak az emberek), valamint a szálláshelyek típusai és azok szénlábnyma. Megvitatásra került az is, hogy e körfolyamatokon belül hová áramlik a szén és hogyan lehet azt a területen tárolni, valamint a terület lehetőségei és potenciálja a biogazdasághoz való hozzájárulásra. Ezenfelül az egyes személyek szénlábnymának csökkentésére irányuló egyszerű és igényesebb módszerek is bemutatásra kerültek.

A rendezvények napirendje minden faluban azonos volt, de a végrehajtott tevékenységek és kísérletek eltérőek voltak. A cél az volt, hogy minden résztvevő faluban legalább egy vagy két konkrét, alacsony szén-dioxid-kibocsátású kísérletet indítsanak el. Ezek a kísérleti akciók sokoldalúak lehetnek, és vonatkozhattak például a helyi hulladékgazdálkodás és újrahasznosítás javítására, faültetésre, helyi erőforrásokból megújuló energiaforrások fejlesztésére, a faluház régi olajfűtési rendszerének környezetbarátabb alternatívával való lecserélésére, helyi megosztáson alapuló gazdasági rendszerek létrehozására stb.

Az egyes falvakban végrehajtandó intézkedésekről való döntés során ezeket a kérdéseket sokféle szemszögből közelítették meg: Hogyan lehetne a falusi környezetet a leggazdaságosabban kihasználni? Például a turizmus, a helyi élelmiszerek vagy a természetes termékek révén? Lehetséges-e új munkahelyeket teremteni a falvakban a biogazdaság és a körforgásos gazdaság hangsúlyozásával? Lehetséges-e egyszerre tárolni a szén-dioxidot és fenntartani a falusi tájat? Megvalósítható-e a teljesen klímasemleges lakhatás?

A projekt során számos ingyenes rendezvényt, szemináriumot és workshopot szerveztek az

érdeklődők számára különböző témákban, például arról, hogy hogyan lehet otthon bioszénkészítést végezni, hogyan lehet méhviaszból szövetcsomagolást készíteni, valamint tájékoztatást adtak a napenergiáról, az energiafogyasztásról és az energiatakarékosságról. "Az éghajlat hősei" címmel falusi iskolai túrát szerveztek a gyerekeknek. A túra interaktív előadásokon keresztül mutatta be a szénlábnym fogalmát és a mindennapi klímatevékenységeket, ahol a gyerekek a gyakorlatban is kipróbálhatták tudásukat. A gyerekek egy klímacelekvési videokihívást is kaptak, ahol a legjobb videókat díjazták és közzétették a YouTube-on.

A projekt során a falvakban végrehajtott összes akciót a tervezéstől a megvalósításig ismertetjük, és értékeljük a hatékonyságukat is. Az értékelés célja a jó gyakorlatok és a szűk keresztmetszetek azonosítása a végrehajtás és az intézkedések átvihetősége terén. Például, hogy milyen lehetőségek rejlenek az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló intézkedésekben és a kísérleti kultúrában a vidékfejlesztés szempontjából? Eszközök kerülnek kidolgozásra az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és erőforrás-hatékony társadalmi innovációk előmozdítására és támogatására, amelyek más vidéki területeken is megvalósíthatók.

Főbb eredmények

A projekt célja, hogy számos különböző típusú éghajlatvédelmi intézkedés megvalósuljon, amelyek a projekt befejezése után is folytatódnak és fejlődnek a falvakban. Remélhetőleg ezek a Pirkanmaa régió valamennyi falujára kiterjednek, és így a faluközösségek mindennapi tevékenységeinek részévé válnak. A projekt után a falvak remélhetőleg elindulnak a teljes megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású átállás felé vezető úton.

Kezdetben 30 falut céloztak meg a projektben való részvételre, de a projekt során további öt falu csatlakozott. Mivel minden egyes falu tudatosságnövelésen, ötletbörzén és egy-két, a sajátos környezetükre szabott kísérleti éghajlatvédelmi intézkedés tervezésén ment keresztül, a projekt eredményeként 35-70 helyi

szinten végrehajtott intézkedés valósult meg, amelyek célja a kibocsátás csökkentése, a szén ciklusok lezárása, a hulladék csökkentése, valamint a szén megkötése és tárolása. Olyan új kezdeményezéseket terveztek, mint a bioszén előállítás a ágakból és egyéb biomasszából (kerti hulladék), helyi élelmiszerkörök, közösségi kertek, telekocsi-rendszerek és bolhapiacok. Még a geotermikus fűtést is bevezették a közintézményekben.

Különböző környezetvédelmi témájú rendezvényeket szerveztek, miközben fejlesztik az újrahasznosítási, komposztálási és hulladékgazdálkodási rendszereket. Néhány faluban még a közösségi élet új formáival is kísérleteznek a modern ökofalvakban.

Regionális szinten számos együttműködő partner van. Az éghajlatvédelmi intézkedések különböző szempontokból érintik az önkormányzatokat, szervezeteket és egyesületeket. A karbonsemleges önkormányzatok hálózata (HINKU) hálózatépítési lehetőséget kínál, valamint együttműködést más, az éghajlatváltozással kapcsolatos, közpénzekből finanszírozott projektekkel, amelyek az erdőhasználattal, energiahatékonysággal stb. foglalkoznak. Ez lehetővé teszi a szinergiát az éghajlatváltozás elleni küzdelem regionális megközelítésében. Néhány önkormányzat együttműködik a falvakkal, hogy megerősítse munkájukat.

Legfontosabb tanulságok

4) MAGYARORSZÁG

a) A működő nemzeti/regionális programok áttekintése

Magyarországon 3 NUTS I. szintű statisztikai nagyrégió, 8 NUTS II. szintű tervezési és statisztikai régió (ezekre épül szinte az összes uniós forrás az országban), 19+1 megye (NUTS III; a +1 a főváros, amely saját közigazgatással rendelkezik) található; a megyék járásokból (NUTS IV), illetve a helyi önkormányzatokból (NUTS V) állnak.

A falvak szén-dioxid megkötésére és tárolására irányuló projekt a vidéki területeken élő embereknek kínál eszközöket az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez. Azzal, hogy a mindennapi életben csökkentjük a szénlábnomunkat az éghajlati hatások mérséklésére, valamint a szén megkötésére és tárolására irányuló kollektív cselekvésekkel, egyéni és közösségi szinten is megküzdhetünk az éghajlatváltozással.

Az éghajlatváltozás helyi és közösségi szintű kezelése új távlatokat nyit a falvak fejlődésében és megújulásában. Ha az emberek olyan éghajlatvédelmi intézkedések köré tömörülnek, amelyek új biogazdasági és körforgásos gazdasági lehetőségeket kínálnak, valamint növelik a falvak vonzerejét, az erősíti a közösségi érzést és erősíti a társadalmi tőkét is.

Ez a projekt és a falvakban végrehajtott klímavédelmi intézkedések átvihetők Finnország más régióira, és külföldön is megismételhetők. Az együttműködésen alapuló és kooperatív folyamat az alapja annak, hogy a közösségek meghatározzák, milyen stratégiák működnek számukra, ami hozzájárul az ötletek felvállalásához és a megoldások továbbviteléhez. Az éghajlatváltozás globális probléma, és minden olyan intézkedésre szükség van, amely lassítja a folyamatot. A mindennapi tevékenységekben hatalmas lehetőségek rejlenek, ha azokat együttesen tekintjük, és célzott intézkedésekre van szükség a vidéki területeken tett erőfeszítések előmozdítására és támogatására.

A településeknek volt lehetőségük mikroregionális társulásokba és LEADER akciócsoportokba tömörülni, hogy sikeresebben jussanak fejlesztési forrásokhoz: ebben az esetben közös fejlesztési tervet kellett készíteniük, hogy kizárják az érdekellentéteket, de a területfejlesztési törvény bevezette a megyéken belül a járásokat (alapvetően azonos hatáskörrel, kivéve, hogy a járásokat a kormány felülről hozta létre, és nem az egyes települések preferenciái alapján) 2014-ben, így megszűntek az ilyen típusú összefogások (a LEADER-csoportok továbbra is aktívak, és időről időre uniós források állnak rendelkezésükre, hogy saját stratégiai tervet készítsenek).

Politikai szempontból a parlamenti és helyi önkormányzati választásokon kívül a választók a megyei önkormányzatokra is szavaznak, ezeknek a testületeknek minden költségvetési időszakra vonatkozóan stratégiai tervekkel kell rendelkezniük, összhangban az uniós támogatásokkal. A megyeszékhelyeknek is vannak ilyen tervei, és minden önkormányzatnak vagy járásnak, amelyik pályázni akar a forrásokra, rendelkeznie kell egy tervvel a jövőbeni fejlesztéseket illetően. A helyi önkormányzatoknak, különösen a kisebbeknek (általában falvaknak) rendelkezniük kell egy Helyi Esélyegyenlőségi Programmal, amely felsorolja a helyi forrásokat, a lakosság statisztikai adatait (számuk, jövedelmük, lakáskörülményeik) és az elérhető szolgáltatásokat (óvoda, iskola, orvosok stb.). Fel kell hívnia a figyelmet a helyiek veszélyeztetett csoportjaira (általában nők, gyermekek, idősek, hátrányos helyzetűek és szegénységben élők, gyakran romák). Ezeknek a dokumentumoknak tervekkel kell készíteniük arról, hogyan szeretnék javítani ezeknek a veszélyeztetett csoportoknak az életét, így ezek a programok gyakran stratégiai tervek mutatnak be új házak építésére, jobb szolgáltatások létrehozására, fejlesztési programok és képzések nyújtására, a település élhetőbbé tételére a helyiek számára (helyi fesztiválok, összejövetelek, közösségi terek stb.) Ezek a programok 5 éves időszakokra készülnek, és az önkormányzati közgyűlés két évente felülvizsgálja őket.

A megyeszékhelyek és nagyobb városok esetében ugyanez a dokumentum szükséges, de ezt Integrált Helyi Fejlesztési Stratégiának hívják, és általában tartalmazza a környező települések statisztikai adatait és fejlesztési projektjeit is, amelyeket a város stratégiája érinthet.

Abban az esetben, ha az önkormányzat helyi stratégiai akciótervet kíván készíteni, több törvényt is be kell tartani:

- 314/2012 (XI.8.) Korm. rendelet
- 1997. LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
- XXI/1996. Törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről, amely - immár az uniós előírásoknak megfelelően - szabályozza, hogy a kormány, a

települési önkormányzatok regionális, megyei és helyi szinten hogyan készíthetnek és/vagy engedélyezhetnek projektterveket a területükön.

A legfontosabb különbségek e stratégiák és akciótervek között a következők:

- településfejlesztési koncepció - hosszabb, általában 10 éves időszakra szól, olyan fejezeteket kell tartalmaznia, mint a jövőkép (a társadalom, a gazdaság, a táj, a természeti és épített környezet tekintetében), a célok (átfogó és részcélok), a további fejlődést segítő kiinduló adatok, valamint a megvalósítás eszközei és nyomon követése.
- integrált településfejlesztési stratégia - általában 5 éves időszakra készül, a következő részeket kell tartalmaznia: középszintű célok és azok kapcsolatai, a megvalósítást segítő beavatkozások, antiszegregációs terv (amennyiben a településen található szegregált terület), más helyi tervekkel való kapcsolódások, kockázatelemzés, valamint a megvalósítás eszközei és nyomon követése.
- települések közötti közös tervek - saját hatáskörben, nincsenek kötelezően előírt részek.

A helyi fejlődés elősegítése érdekében számos olyan program létezik, amely integrálható a helyi stratégiákba. Ezek többsége közvetlenül vagy közvetve az uniós alapokból származik, és sokukat

Erasmus+

Legend
foto

nem kormányzati szervezetek hajtják végre. Az önkormányzatok általában olyan projektekre pályáznak, amelyek a strukturális fejlesztésekhez kapcsolódnak - új utak, települések közötti kerékpárutak, az önkormányzati épületek (városháza, hivatalok, iskolák stb.) energetikai korszerűsítése. Más pályázók, például a nem kormányzati szervezetek azonban olyan projektekre is pályázhatnak, amelyek célja a társadalmi fejlődés, a közösségfejlesztés és az oktatási és/vagy szociális készségek fejlesztése.

A legfontosabbak helyi szinten jelenleg a következők:

Biztos Kezdet Gyerekházak - a brit Biztos Kezdet Program alapján, célja a leghátrányosabb helyzetű területeken élő szülők és három év alatti gyermekek segítése.

Tanoda Hálózat - iskolán kívüli program a szociálisan és anyagilag hátrányos helyzetű gyermekek számára, hogy ugyanazokat a lehetőségeket kapják, mint tehetősebb társaik - a programok között korrepetálás, családi programok, kirándulások stb. szerepelnek.

Karitatív szervezetek - nem a hagyományos, adományokat gyűjtő és újraosztó szervezetek, hanem azok, amelyek aktívan bevonják a hátrányos helyzetű célcsoportokat a munkájukba. Több ilyen csoport dolgozik romákkal, és bár gyakran gyűjtenek számukra adományokat, de emellett közösségi programokat is szerveznek, kifejezetten számukra munkahelyeket teremtenek, és korrepetálják a gyerekeiket, általában nem formális tanulási környezetben (pl. Igazgyöngy Alapítvány, Miskolci Horizont stb.).

Társadalmi vállalkozások - azért jöttek létre, hogy a civil szervezetek ne csak a projektfinanszírozástól függjenek, ugyanakkor megmaradjanak szociális fejlesztési céljaik és módszereik. Ez azt jelenti, hogy társadalmi küldetést látnak el, és a nyereséget ahelyett, hogy megtartanák, szétosztják a kedvezményezettek között, és a szervezet működésének fenntartására fordítják. Magyarországon sok szociális vállalkozás indult el uniós forrásokból, azonban a projektek befejezése után többnek nem tudott elegendő profitja maradni a működésük fenntartásához. Az egyik esettanulmányunk egy sikeres vállalkozásról szól, és általánosságban elmondható, hogy a

sikeresek mindig bevonják a helyieket, mindig valós közösségi és piaci igényre építenek, és nem versenyeznek a szomszédos településekkel, hanem együttműködnek velük, különösen, ha nem ők a legjobb gyártók a környéken.

b) Prehľad pracovných národných/regionálnych programov

Na pomoc miestnemu rozvoju existuje niekoľko programov, ktoré možno integrovať do miestnych stratégií. Väčšina z nich prichádza priamo alebo nepriamo prostredníctvom fondov EÚ a mnohé z nich realizujú mimovládne organizácie. Obce sa zvyčajne uchádzajú o projekty, ktoré súvisia so stavebným rozvojom – nové cesty, cyklotrasy medzi sídlami, skvalitnenie energetickej úrovne obecných budov (radnica, úrady, školy a pod.). Iní žiadatelia, ako napríklad mimovládne organizácie, sa však môžu uchádzať o projekty zamerané na sociálny rozvoj, rozvoj komunit a zlepšenie vzdelávacích a/alebo sociálnych zručností. Najdôležitejšie na miestnej úrovni sú v súčasnosti tieto:

Sure Start Houses – založené na britskom programe Sure Start, jeho cieľom je pomôcť rodičom a deťom do troch rokov žijúcim v najviac znevýhodnených oblastiach.

Tanoda Network – mimoškolský program pre sociálne a finančne znevýhodnené deti, aby získali rovnaké možnosti, aké dostávajú ich bohatší rovesníci – programy zahŕňajú doučovanie, rodinné programy, výlety atď.

Charitatívne organizácie – nie tie tradičné, ktoré zbierajú a prerozdeľujú dary, ale tie, ktoré aktívne zapájajú do svojej práce znevýhodnené cieľové skupiny. Viaceré z týchto skupín pracujú s Rómami a hoci pre nich často zbierajú dary, organizujú aj komunitné programy, vytvárajú pracovné miesta špeciálne pre nich a doučujú ich deti, zvyčajne v neformálnom prostredí (napr. Igazgyöngy Alapítvány, Miskolc Horizont atď.).

Sociálne podniky – vytvorené tak, aby MVO neboli závislé len na projektových prostriedkoch, pri zachovaní svojich cieľov a metód sociálneho rozvoja. To znamená, že majú sociálne poslanie a

namiesto toho, aby si ponechali zisky, rozdeľujú ich svojim beneficiantom a používajú ich na udržanie chodu organizácie. V Maďarsku mnohé sociálne podniky začínali s eurofondami, no po skončení projektov viaceré z nich nemali dostatočný zisk na udržanie prevádzky. Jedna z našich prípadových štúdií je o úspešnom a dá sa všeobecne povedať, že medzi úspešných vždy patria miestni, vždy na základe skutočnej potreby v rámci komunity a na trhu a nekonkurujú susedným osadám, ale pracujú spolu s nimi, najmä ak nie sú najlepším výrobcom v danej oblasti.

Svoje zisky rozdeľuje medzi svojich príjemcov a používa ich na prevádzku organizácie, namiesto toho, aby ich vracala do súkromného vlastníctva.

b) Esettanulmányok: példák sikeres vagy bukott helyi gyakorlatokról

Alsómocsolád, az okos falu

Az egyik legismertebb magyarországi jógyakorlat, amely a faluból való elvándorlás megállítására összpontosít, és erősen a modern módszerekre és gyakorlatokra koncentrál. Alsómocsolád az elsők között digitalizálta a települést, saját valutát vezetett be, és új lakosokat csábít a településre.

A projekt vezetője:

Dicső László polgármester

A falu legnagyobb problémája a fiatalok, különösen a magasan képzett fiatalok elvándorlása volt, ezért az önkormányzat célje ennek a trendnek a megállítása és megfordítása volt. Ehhez az önkormányzat szakemberek széles körét gyűjtötte össze, hogy megalkossák a település saját fejlesztési tervét, mentorprogramját a lakosok településre vonzására, infokommunikációs technikák alkalmazására a településen stb.

Alapinformációk

Baranya megye - Hegyháti járás

- Tengerszint feletti magasság: 200 m

- Lakosok száma: 351
- Terület : 13 km²
- GPS: 48° 22' 30" / 20° 25' 41"
- Alsómocsolád egy kis falu Magyarországon; területe 13 km², lakossága 351 fő (2021. január 1-jén 152 férfi és 163 nő él itt, a népsűrűség 24,2). A település a Dél-dunántúli régióban, Baranya megye Hegyháti járásában található.
- Alsómocsolád közlekedési viszonyai jók. Három megyeszékhely, Pécs, Kaposvár és Szekszárd nagyjából egyenlő távolságra van tőle (55-60 km), három kisebb város, Komló, Dombóvár és Bonyhád pedig autóval rövid idő alatt elérhető. Dombóvár híres gyógyfürdője, Gunarasfürdő mindössze kb. 20 km-re található.
- Vonattal is megközelíthető: az 1872-ben épült Dombóvár - Bátaszék vasútvonal mindössze 2-3 km távolságra van, a településnek Mágocsal közös állomása van, a Mágocs-Alsómocsolád vasútállomás.

A falut (piros) öntözetlen szántóföldek (világos területek), majd rétek, legelők és szántóföldek (sötétebb területek) veszik körül. A terület szélein erdők is vannak, középen pedig nagy mennyiségű horgásztó. Az átlagos tengerszint feletti magasság 200 m.

- Baranya megye éghajlatát a Földközi-tengerhez való közelsége befolyásolja (mediterrán hatás). A napsütéses órák száma magas. A bőséges napsütés hatása a déli domboldalakon még kifejezettebb. A hőmérséklet-ingadozás viszonylag alacsony, a telek enyhe (ez alól csak a Keleti-Mecsek belső medencéjének hideg mikroklímája képez kivételt). A csapadék mennyisége jelentős, a legmagasabb az országban.

A község műszaki infrastruktúrája :

- csatornarendszer
- vízvezeték
- gáz
- villany
- szálláshelyek
- napelemek
- idősek otthona
- fitness park
- sportpálya
- játszótér
- erdei iskola

A település története

Alsómocsoládon találtak már bronzkori és római kori régészeti leleteket is. Az 1900. évben került elő egy komolyabb római kori lelet: egy 1296 darabból álló ezüstérem kincs. Az első írásos emlék Mocsoládról egy 1294-ben kelt oklevélben maradt fenn, Mocholai változatban. Ekkor a település még a veszprémi apátsághoz tartozott. A régészeti leletek és a helységnév azt mutatják, hogy a település évszázadokon át jelen volt a Baranyai Hegyháton.

I. István király vallási törekvéseinek jegyében az 1200-as évek elején felépült a szomszéd település,

Mágocs temploma, ezért aztán Alsómocsoládon az 1800-as évek közepéig nem épült templom. A 12. században a környék a mágocsi bencés apátság tulajdonában volt, majd II. Ulászló 1510-ben Bodó Ferenc földbirtokosnak adományozott 25 falut Tolna, Somogy és Baranya vármegyék határán, köztük Alsómocsoládót is.

A török időkben feldúlták és kifosztották, de elmenekült lakói lassan visszatértek és kissé távolabb – a jelenlegi alsómocsoládi falu helyén – új falut építettek.

A 17. század végén szerbek is lakták. Lakói között az évszázadok során megtalálhatók voltak a magyarok mellett vallonok, szlávok, németek, olaszok is, de az újkori történet legmeghatározóbb népcsoportjai a magyarok és a németek.

Nagy mérföldkő a falu életében az 1872-ben kiépülő Dombóvár-Bátaszék-Baja-Csikéria vasútvonal. Az építkezésen keletkezett tűz felgyújtotta a falu házait, de az itt élők újjáépítették őket.

A falu életét történelme során a Perczel és a Sztankovánszky földbirtokos családok jelentősen befolyásolták. A Perczel családnak köszönhető az 1826-tól 1836-ig épült templom, mely ma műemlék. 1836-ban szentelték fel Szent András apostol tiszteletére. Az építés költségeinek nagy részét Perczel András és Perczel Ferenc állta.

1930-ban 746 lakos magyar és 68 német nemzetiségűnek vallotta magát. 1947-ben megkezdődött a német lakosság kitelepítése. 1970-ben 570 magyar és 43 német nemzetiségű élt a faluban. A népesség az 1960-as évektől csökken.

Célcsoportok

A kísérleti projekt célcsoportja kezdetben a település volt, idővel pedig az összes olyan

Erasmus+

Legend
foto

település, amely érdekelt a fenntartható fejlődésben. A fejlesztéseken belül három fő célkitűzést különböztethetünk meg (ezek gyakran átfedik és erősítik egymást):

- a település élhetőbbé tétele a lakosok számára
- más intézmények elérése, hálózatok létrehozása más önkormányzatokkal
- a potenciális lakosok vonzása

Az önkormányzat 1997-ben kezdte el használni az IKT-eszközöket abból a célból, hogy elérhetőbbé tegye az intézményeket, itt volt az első internetpont az országban, és létrehozott egy olyan rendszert, ahol szinte mindent online lehet intézni az önkormányzatnál. A települést nem sokkal később az okosfalu prototípusának nevezték el, és 2016-ban az önkormányzat létrehozta olyan hasonló települések hálózatát, akik szeretnének csatlakozni a kezdeményezéshez.

A község más településekkel együtt dolgozik a meglévő természetes élőhelyek védelmében és megőrzésében is, létrehozta saját védett területét, és más településeket is meghívott, hogy csatlakozzanak a kezdeményezéshez.

A potenciális lakosok számára létrehozták a Jövőszozó programot, amely egy mentorprogram azoknak, akik Alsómocsoládra szeretnének költözni. A program többnapos látogatásokat szervez számukra, hogy a jelentkezőknek legyen idejük felfedezni a lehetőségeiket és megismerni a falu mindennapjait, majd ezt követően jelentkezhetnek a programba. A mentorok segítenek nekik a beköltözésben, a közösség, a szolgáltatások megismerésében, és abban is, hogy a helyiek elfogadják az újonnan érkezetteket. Azok számára, akik nem tudnak házat vásárolni, az önkormányzat albérleti lehetőséget kínál.

Résztevők

A legaktívabb résztvevő a polgármester, aki 1990 óta vezeti a falut. A legtöbb ötlet mögött a polgármester állt, az ő elkötelezettsége és a

település fejlesztése iránti aktivitása az a kiindulási pont, ami ezeket a projekteket elindítja.

Az önkormányzat alkalmazottai, a mentorprogramban részt vevő mentorok is sokat segítenek ezekben a projekteken, de az egész közösség nagyon aktív, élénk polgári életet él, helyi fesztiválokat, ünnepeket tartanak, és nyitottak az új ötletekre.

4. Kimenetek (mit termeltek - mennyiség, minőségváltozás)

A tevékenység tárgya :

- helyi fejlesztések
- hálózatépítés
- lakosok vonzása

Alsómocsoládon működik egy helyi idősek otthona (Őszi Fény Otthon), amely 46 bentlakásos férőhelyet kínál, valamint nappali ellátást is azok számára, akik nem szeretnének beköltözni az otthonba. Az idősek fizioterápiában, pszichiáter által nyújtott mentális egészségügyi ellátásban és szociális gondozásban részesülhetnek.

A településen könyvtár és Digitális Jólét Pont is működik, bár a könyvtárat és a közösségi házat a világvárvány miatt egy időre be kellett zárni. Ennek ellenére a helyiek felhívhatták a könyvtárost, aki minden hétfőn könyveket szállított nekik.

Ami a sportot illeti, a közeli erdőben van fitneszpark, sportpálya, a faluban pedig játszótér, ahová gyerekek és felnőttek egyaránt járhatnak. A helyi sportegyesület minden évben sportnapot is tart a lakosok számára, és van bowling és extrém sportok alosztálya is. Alsómocsoládon rendezik meg a Nemzetközi Kés- és Fejszedobó Bajnokságot is, amelyre nemcsak Magyarországról, hanem Oroszországból, Lengyelországból és a Csehországból is érkeznek érdeklődők.

A látogatók megszállhatnak a helyi vendégházban, amely 11 szobával és 40 ágygal rendelkezik, vagy a diákszállón, amely összesen 44 főnek nyújt szállást. A vendégházban minden szobához saját fürdőszoba, ingyenes wifi, hűtőszekrény és tv tartozik. A szálló összesen három szobával rendelkezik, mindegyikhez saját fürdőszoba

tartozik, a tv és a hűtőszekrény a közös helyiségben található.

Alsómocsoládon aktív élet folyik, 13 civil szervezete van a sportegyesülettől az ifjúsági önkormányzatig, amelyek mindannyian képesek alakítani a település terveit és életét. Mivel a falu összetartó közösséggel rendelkezik, de szembesülnie kellett a fiatalság fogyatkozó létszámával, ezért az önkormányzat 2014-ben elindította a Jövőszoövő programot. A kis vidéki falvak gyakran olcsó házakkal és földekkel próbálnak új lakosokat vonzani, de a városokból érkezők gyakran felélik minden megtakarításukat (mivel helyben nem találnak a városihoz hasonlóan fizető munkát), elmagányosodnak és visszaköltöznek a városba.

Alsómocsolád ezért motivációs levelet kér mindenkitől, aki falura szeretne költözni, 2-3 napos kirándulásokat szerveznek, ahol az érdeklődők valóban átérezhetik, milyen egy vidéki településen élni, és mentorprogramot tartanak azoknak, akik végül úgy döntenek, hogy odaköltöznek. Az önkormányzat bérelhető házakat is kínál azoknak, akik nem tudnak saját házat vásárolni a faluban.

A településnek saját helyi pénzneme is van, a rigac, amelyet egy híres törvényen kívülről neveztek el, aki a 19. században a környéken tevékenykedett. A valutát bármire el lehet költeni a faluban, lehet vele vásárolni a boltban, a postán, vagy akár a helyi adó fizetésére is felhasználható.

A legfrissebb adatok szerint (2021 novembere) 187 munkaképes korú ember él a faluban, közülük 16-an regisztrált álláskereső (ez 5 fővel több, mint egy évvel korábban). Kilenc lakos részesül valamilyen állami támogatásban. Összességében a községben a munkanélküliségi ráta 8,56%.

Alsómocsolád több egyesülésnek is tagja. Önkormányzata – többek között oktatási és egészségügyi intézményei miatt – több szállal kötődik Mágocshoz és Bikalhoz. A település tagja a Szolidáris Gazdaság Központnak, az Észak-Hegyháti Mikrotérségi Uniónak és a Magyar Természetvédők Szövetségének, valamint az Okos Falvak Hálózata Programnak is.

A településen belüli összes bevételt és kiadást nehéz felmérni a civil szervezetek számát figyelembe véve, ezért összevontuk az önkormányzat és szervezeteinek (művelődési ház, közösségi ház kft., idősek háza, mentorprogram) bevételeit és kiadásait:

Indikátor	Egység	2020
Bevétel	€	44 534
Kiadás	€	127 934

Ez az értékelés nem teljes körű, csak az éves jelentésekben szám szerint említett költségeket és bevételeket tartalmazza, és mivel a legtöbb ilyen szervezet és intézmény különböző pénzügyi beszámolási kötelezettségek alá tartozik, néhányan közülük csak a kiadásokról számolnak el, vagy több adat hiányzik. A bevételek tehát biztosan magasabbak ennél a számnál, figyelembe véve, hogy az idősek otthonában körülbelül 40 ember él, és szinte mindegyikük teljes árat fizet az ott tartózkodásért; másrészt a COVID-19 járvány keményen sújtotta a vendégházakat és a képzéseket, így több mint valószínű, hogy 2020-t követően sem volt nyereséges év.

A projekt várható fejlődése

Az önkormányzat energetikailag függetlenebbé kíván válni, ami azt jelenti, hogy nem csak az önkormányzati házakra, hanem a lakosok magánhasználatú házaira is napelemeket kívánnak telepíteni.

Emellett az új technológiák HUB-jává is szeretnének válni, ami azt jelenti, hogy szívesen fogadják az ITC technológiákat alkalmazó kísérleti programokat és módszereket is.

5. Eredmények / előnyök - sikertörténet (mit értek el, hogyan, miért)

Az évek során Alsómocsolád elérte fő célját, amely az új lakosok bevonása és a település élhetőbbé

tétele volt. Az új lakosok több interjúban is elmondták, hogy a faluban minden van, amire bárkinek szüksége lehet, és amire nincs (például helyi iskola), az a közelben elérhető.

Az önkormányzat korszerű és elérhető infrastruktúrákat alakított ki - az idősek otthonát, a könyvtárat internet-hozzáférési ponttá fejlesztette, amikor még nem volt ilyen az országban, digitalizálta az önkormányzat papír alapú munkájának nagy részét is.

Bár a falvakban a legelterjedtebb sportág a foci, Alsómocsoládon más sportolási lehetőségek is vannak - van fitnesspark, sportpálya és játszótér, valamint túraútvonal, amely a helyi természeti sokszínűsége és annak védelmére is tanít.

Mivel a falu különösen a saját fizetőeszköz (a rigac) bevezetése után vált híressé, amelyet a helyi élelmiszerboltban, helyi adókra stb. lehet használni, a falu elkezdte vonzani a turistákat is, így az önkormányzat vendégházat és hostelt is létrehozott.

Alsómocsolád aktív életet él, 13 civil szervezete van a sportkluboktól az ifjúsági önkormányzatig, amelyek mindannyian képesek alakítani a település terveit és életét. Mivel a településnek összetartó közössége van, de szembe kellett néznie a fiatalok fogyatkozó létszámával, az önkormányzat 2014-ben elindította a Jövőszövő programot. A vidéki kis falvak gyakran olcsó házakkal és földekkel próbálnak új lakosokat vonzani, de a városokból érkezők gyakran felélnék minden megtakarításukat (mivel helyben nem találnak hasonlóan fizető munkát), elmagányosodnak és visszaköltöznek a városba.

Alsómocsolád ezért motivációs levelet kér mindenkitől, aki falura szeretne költözni, 2-3 napos kirándulásokat vezetnek, ahol az érdeklődők valóban átérezhetik, milyen egy vidéki faluban élni, és mentorprogramot tartanak azoknak, akik végül úgy döntenek, hogy odaköltöznek. Az önkormányzat bérelhető házakat is kínál azoknak, akik nem tudnak saját házat vásárolni a faluban.

Alsómocsolád több csoporthoz is tartozik. Önkormányzata több szállal kötődik Mágocshoz és Bikalhoz többek között az oktatási és egészségügyi intézményei miatt. A település tagja a Hálózat a

Gazdasági Szolidaritásért, a Mikrorégiós Uniónak és a Magyar Természetvédők Szövetségének, valamint az Okos Falvak Hálózata Programnak is.

A település sikereinek alapja, hogy nem a mezőgazdasági gyökereket akarták megőrizni vagy ahhoz visszanyúlni, hanem modernizálni akarták a települést, miközben erősen támaszkodtak a közösségi kapcsolatok erősítésére és a helyiek bevonására a döntéshozatali folyamatokba.

6. Milyen problémákat tapasztaltak az eredmények elérése során

Alsómocsoládon a kezdetekben ugyanazok a problémák merültek fel, mint a régió többi kistelepülésén: a tömegközlekedés nehézségei, a térségben szórványosan jelenlévő ipar, a felsőfokú végzettségűek elvándorlása és a régió (amely az ország 33 leghátrányosabb helyzetű térsége között van) általános szegénysége.

Az önkormányzat nem tudott változtatni a regionális szintű problémákon, ezért elkezdte fejleszteni azokat a dolgokat, amelyek felett hatalma volt - a közműellátást, a közszolgáltatásokat, a távközlés korszerűsítését, a helyi lakosok erőteljes bevonását.

A helyiek kezdetben kicsit félénkek voltak az új lakosokkal szemben, de a mentorprogram nemcsak az új, hanem a régi lakosokat is segítette a közösség bővítésében. Kezdetben a helyiek nem értették, miért költözne bárki is egy kis vidéki faluba, amikor a városban is élhet, és biztosak voltak benne, hogy az újak feladják, és visszaköltöznek a nagyobb településekre. A közösségépítő programok gondoskodtak arról,

hogy ez ne így legyen, nem akarták, hogy az emberek ki- és beköltözzenek a faluba, így hozták létre a jelentkezési folyamatot az érdeklődők számára, akik oda akartak költözni.

Napjainkban az önkormányzat szeretne minél több házra napelemeket telepíteni a faluban, és ez lehetséges is lenne, hiszen jelenleg vannak államilag támogatott projektek a civilek számára, hogy ezt megtehessek. Az apró probléma az, hogy ezekben a projektekben nincs kommunális megfontolás, tehát ha valakinek év közben energiafeleslege van, azt nem tudja odaadni például a szomszédjának, azt az energiavállalat viszi el, ezért az önkormányzat ezt a kérdést magasabb szinteken is tárgyalja.

7. Tanácsok, tippek

- Azonosítani a helyi igényeket, melyekre okos megoldásokat kell találni
- Minél nagyobb függetlenség az állami forrásoktól
- Eltérő rétegek megcélzása – vállalkozókat, értelmiségieket és munkásokat egyaránt vonzani kell
- A közösség mindig legyen bevonva a történésekbe, és a kívülállók felé is nyitottnak kell maradni
- A fejlődési lehetőségek folyamatos keresése

8. Elérhetőségek (intézmény, vezető, cím, telefon, posta, honlap stb.)

Alsómocsolád Község Önkormányzata

7345 Alsómocsolád, Rákóczi u. 21.

Tel: +36 72 451 748 vagy +36 72 560 141.

E-mail: mocsolad@t-online.hu

Jövészövő Program

Forrai Mária Melinda

Tel: +36 30 233 7867

Email: forraimarcsi78@gmail.com

Gömörszőlős, az önfenntartó falu pilotja

Gömörszőlős volt az egyik első önellátó falu az országban, saját fenntarthatósági elképzelésekkel és környezetbarát megoldásokkal. A modellt szakemberek hozták létre, akik Gömörszőlőst kísérleti helyszíneként használták projektjükhöz, amelynek eredményeit a mai napig a legjobb gyakorlatok között tartják számon.

A projekt vezetői:

É. Kovács Judit, polgármester

Vigh Andrea, projektvezető

Az elsődleges probléma ugyanaz volt, mint a vidéki kis falvak, sőt a nagyobb városok összes akkori problémája. A szocialista állam összeomlása után az emberek a korszakkal együtt megszűnt munkahelyek hiányával küzdöttek (hiszen ezek többsége az állam segítségével nélkülözni tudta magát fenntartani). A munkanélküliségi ráta megnőtt, munkahelyek zártak be, és akik tudtak (főleg a fiatalok) elköltöztek olyan településekre, ahol közelebb lehettek a munkahelyekhez.

1993-ban a Miskolci Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány fenntarthatósági programjának helyszínéül választotta a falut, és azóta a település jó

példaként szolgál mindazok számára, akiket érdekel a környezettudatos településfejlesztés.

Alapinformációk

Borsod-Abaúj-Zemplén megye - Putnoki járás

- Tengerszint feletti magasság : 280 m

- Lakosok száma : 81

- Terület : 8,77 km²

- GPS: 48° 22' 30"/ 20° 25' 41"

- Gömörszőlős egy kis falu Magyarországon; területe 8,77 km², lakossága 81 fő (2021. január 1-jén 40 férfi és 41 nő él itt, a népsűrűség 9,23). A település az Észak-magyarországi régióban, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Putnok járásban, közvetlenül a szlovák határ mellett található. A legközelebbi települések: Kelemér (2,5 km), Zádorfalva (8 km) és Szuhafő (11 km), Aggtelek a híres barlangrendszerével (15 km), Putnok (járasközpont, 12 km) és Miskolc (megyeközpont, 45 km). A település átlagos tengerszint feletti magassága 280 m.

- A község területének 55%-a rét és legelő, a fő vízforrás egy felszín alatti vízgyűjtő, amely a környék több patakjából gyűjti a vizet. A terület 55%-a rét és legelő, 11%-a öntözetlen szántó, 5%-a elsősorban mezőgazdasági művelés alatt álló terület, jelentős természetes növényzettel, 29%-át pedig erdő borítja.

- Az éghajlat nedves kontinentális, a hegyek hatása erős. Magyarország egyik leghidegebb régiója, az éves átlaghőmérséklet 9 °C. Az országos átlaghoz képest a terület hajlamosabb az esős napokra.

A falu műszaki infrastruktúrája :

- szennyvízhálózat
- vízvezeték
- fűtő kutak
- gáz
- villany
- élelmiszerbolt
- szálláshelyek
- lovasiskola

A település története

A települést először 1232-ben említik oklevélben, 1251-ben Poszoba néven szerepel. Zsigmond király 1397-es oklevele Kelemérrel együtt Poszobát is említi. Az 1424-es évben a Doby család birtokában volt. A törökök 1566-ban felgyújtották a falut. Az elemi csapások is gyakoriak voltak, 1879-ben egy vihar elmosta a falut, de aztán újjáépítették. A település 1906-ban vette fel a Gömörszőlős nevet. Egykor a Gömör és Kishont megyei Tornalja járáshoz tartozott. A trianoni békeszerződés érzékenyen érintette, mivel a falu nyugati szélé határ lett, az ezen túli területek pedig Szlovákiához kerültek, köztük a falu erdeinek nagy része is. Ettől

kezdve a falu Borsod megyéhez és a Putnoki, majd Ózdi járáshoz tartozott. 1991 óta önálló község. Ma Gömörszőlős az egyetlen olyan település Magyarországon, amely még őrzi a történelmi Gömör és Kis-Hont vármegye nevét.

Célcsoportok

A kísérleti projekt célcsoportja kezdetben a település lakossága volt, idővel pedig az összes olyan falu vagy település, amely érdekelt a fenntartható fejlődésben. 1993-ban indult el a "Gömörszőlős, a fenntartható falu" program, melynek keretében a miskolci Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány munkatársai környezetbarát technológiákat bemutató oktatóközpontot hoztak létre, valamint a helyi kézműves mesterségek és hagyományok fennmaradását elősegítő projekteket valósítottak meg.

A projektet az Alapítvány munkatársai kezdeményezték és valósították meg, a fő cél a fenntartható mezőgazdasági és közösségépítési módszerek megtalálása és kipróbálása volt. Elsődleges módszerük Ruth Stout munkásságán alapul, amely azt állítja, hogy nincs szükség kiterjedt beavatkozásra a kertben, hagyni kell, hogy a természet tegye a dolgát, hasznosítani kell a helyi forrásokat, és nem ellenségként, hanem barátként kell tekinteni a helyi növény- és állatvilágra. Az alapítvány azt állítja, hogy ahogyan nem használhatjuk túl a földet, úgy kell vigyáznunk a lelki egészségünkre is, így a mezőgazdaságnak, a helyi fejlesztéseknek és a közösségeknek erősíteniük kell egymást, nem pedig megosztaniuk. Alapítója, Dr. Gyulai Iván 2015-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje címet kapta a program létrehozásáért.

A falu megalakulása óta számos környezettudatos fejlesztést valósított meg (napelemek, fenntartható mezőgazdaság, környezetbarát házak), valamint rendszeresen tart képzéseket döntéshozóknak, vállalkozóknak és más érdeklődőknek a fenntartható mezőgazdaság és közösségépítés technikáiról.

Résztevők

Az alapítvány tagjai a legaktívabbnak számítanak a fejlesztésben, ők a kreatív megvalósítók a projektek mögött, azonban az önkormányzat partnersége is fontos volt a projektek megvalósításához. A polgármesterek az évek során mindvégig támogatták a projekteket és aktívan részt vettek a fejlesztésekben.

Elmondható, hogy Gömörszőlős aktív civil élettel rendelkezik. A lakosok is érdeklődnek és aktívan részt vesznek a projektekből, sokan közülük kertjeikben mulcsoszási technikát alkalmaznak. A falu más civil szervezetei is nagyon aktívan részt vesznek ezekben a projektekből.

4. Kimenetek (mit termeltek - mennyiség, minőségi változás)

A tevékenység tárgya :

- képzési központ létrehozása a fenntartható fejlődés iránt érdeklődők számára
- képzések és műhelytalálkozók tartása
- olyan turisztikai létesítmények létrehozása, amelyek szintén fenntartható módszereken alapulnak
- a módszerek és a eredmények terjesztése más településeken.

A szervezet 1992-es megalakulása óta számos projektet valósított meg a környezettudatos fenntarthatósággal kapcsolatban, nemcsak Gömörszőlősön, hanem Miskolc környékén is. A településen megvalósuló vagy a települést érintő projektek (illetve módszerek) a következők:

Parasztwellness Gömörszőlősön (2015-2016)

A fenntartható fejlődés elmélete és gyakorlata már sokakat vonzott Gömörszőlősre, egy kis gömöri faluba, ahol a kulturális értéktárat a fenntarthatóságról szóló szellemi műhely egészíti ki. A falu és az Ökológiai Intézet célja a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek és szemléletmód fejlesztése, valamint a fenntartható társadalom felé vezető út gyakorlati lépéseinek

kidolgozásához való hozzájárulás. Ennek a törekvésnek egyik eleme a 6 évvel ezelőtt létrehozott "Gömörszőlősi Parasztwellness". Az önkéntes hétvégékre kéthavonta egy-egy hosszú hétvégén keresztül kerül sor, a résztvevők megismerkednek a falu kultúrájával, a vidéki környezettel, a vidék kihívásaival és lehetőségeivel. Szervezett formában vesznek részt a programhoz kapcsolódó napi tevékenységekben, az alapítvány és a falu életében, mindezt az önkéntesség jegyében. Munkájuk segítségével egy permakultúrási biofarmot alakítanak ki a környezet és a talaj minőségének javítása érdekében. Az öthektáros kiterjedt gyümölcsös, a hagyományos műveléssel kezelt ősi gyümölcsfajtákkal és védett botanikai ritkaságokkal együtt a természeti értékek megőrzését szolgálja. Ezeket a kalákahétvégéken értékes munka folyik a biológiai sokféleség, az őshonos fajok és a tájfajta megőrzése terén. Emellett megtanulják a fenntartható talajgazdálkodás egy speciális módszerét, a mélymulcsos természetést és a permakultúra alapjait.

A projekt keretében egyetemi hallgatók is a faluban végezhetik gyakorlati tanulmányaikat.

Környezetvédelmi döntések segítése (2009)

A projekt keretében az alapítvány konferenciákat, képzéseket, kutatásokat tartott a biológiai lebonthatóság, a fenntarthatóság, a környezetbarát élőhelyek és módszerek témakörében.

Gyakorlókert (folyamatban)

Az alapítványnak saját kertje van, ahol az elméletből gyakorlat lesz, és számos képzésnek és látogatásnak ad otthont. Egy rövid könyvecskét is készítettek a fenntartható kertészkedésről mindazok számára, akiket érdekel a módszer.

Fenntartható életmód workshop Gömörszőlősen (2014)

A projekt célja az volt, hogy a "Gömörszőlős, a fenntartható falu" program 20 éve alatt szerzett vidékfejlesztési tapasztalatokat megosszák más regionális szereplőkkel, a résztvevők pedig saját

tapasztalataikat osszák meg egymással. A célok között szerepelt a fenntartható életmóddal kapcsolatos szemlélet és gyakorlati ismeretek átadása, a lakosság és a háztartások szociális helyzetének javítása a takarékoság révén, az önellátás növelése, a környezeti terhek és az erőforrás-felhasználás csökkentése, valamint a fenntartható erőforrás-felhasználással kapcsolatos ismeretek átadása. Az együttműködés hosszú távú célja az volt, hogy összehangolt és együttműködő tevékenységeken keresztül egyre többen szerezzenek ismereteket a fenntartható életmódról. A projektben résztvevők tehát nemcsak elsajátítják a tudást, hanem saját területükön tovább is adják azt.

Svájci-magyar együttműködési program (2014-2015)

A projekt hozzájárult a fenntartható életmód szemlélet és a gyakorlati tudás elterjedéséhez, ezáltal a környezet erőforrásainak hatékonyabb felhasználásához, a környezeti terhelés csökkentéséhez és a természet állapotának javításához. A környezetvédelmi célokhoz kapcsolódó társadalmi cél az volt, hogy a szegény vidéki lakosság olyan ismeretekhez jusson, amelyek segítségével pénz hiányában is javulhat az életminőségük. A közmunkaprogramok zölddé tetele is cél volt.

A projekt célcsoportja a gömöri önkormányzatok közmunkavezetői, a közmunkások, az érdeklődő lakosság, a mezőgazdasági szakképzésben részesülők, a gyermekek, a hátrányos helyzetű nők és a romák voltak.

Gömörszőlős Információs Pont (2010-2012)

A projekt során több épület felújítására, illetve építésére került sor: új információs központ épületének építése; egy szállásépület felújítása és komfortfokozatának növelése; főzőkonyhák kialakítása; megújuló energiaforrásokon alapuló fűtési és használati melegvíz-rendszer kialakítása; egyéb környezetbarát technológiák alkalmazása és bemutatása.

A projekt eredményeképpen különböző kommunikációs eszközökkel népszerűsítették a fenntartható életmóddal kapcsolatos ismereteket: filmsorozatot és nyomtatványokat

készítettek 3 témában; workshopokat szerveztek az alternatív technológiák (tömegkályha, napelemes szárító) bemutatására, előadásokat szerveztek egyetemi hallgatóknak, látogatást szerveztek az információs központba a régió iskoláinak számára, valamint képzéseket tartottak döntéshozók és kommunikációs szakemberek számára.

ESTO projekt (2012-2014)

Az ESTO projekt (European Expert in Traditional Orchards) a Leonardo da Vinci Lifelong Learning Program támogatásával valósult meg németországi, dániai, osztrák, lengyelországi, franciaországi és magyarországi szervezetek és intézmények együttműködésével. A kezdeményezést az motiválta, hogy jelenleg nincs olyan képzési forma, amely a hagyományos gyümölcsösökre összpontosítana, ahol a gyümölcsösök művelésétől az elkészíthető termékek forgalmazásáig széles körű ismereteket lehetne szerezni.

Climate Needs Farmers (2012)

A mezőgazdálkodás és a klímaváltozás, valamint a fenntartható élelmiszer termelés összefüggéseiben a gazdálkodók tudása és megértése alapvető fontosságú. Míg számos kutatás foglalkozik a klímaváltozás és fenntarthatóság kérdéseivel, a gyakorlatban jóval kevesebb az elérhető és alkalmazott információ, tudás. A jelenlegi mezőgazdasági szakképzés még mindig hangsúlyosan az intenzív, jelentős CO₂ és NO₂ kibocsátást eredményező gazdálkodást támogatja.

A mezőgazdálkodás más szempontú megközelítésének megismertetésére, klímabarát módszerek és jó gyakorlatok, érdekes kezdeményezések megismerésére szerveződött a „CLIMATE” Leonardo Partnership projekt, melyben 6 ország (Ausztria, Német-, Lengyel-, Francia-, Török-, Magyarország) különböző szervezetei, intézményei számos szakember bevonásával dolgoznak együtt. A „CLIMATE” elnevezés nemcsak a klíma/éghajlat szó megfelelője, hanem egyben egy mozaikszó is, a következő angol szavakból: Cooperation – együttműködés; Limitation-korlátozás; Innovation – innováció; Mobilization – mobilizáció; Action – cselekvés; Tradition – hagyomány; Education – oktatás.

Elképzelésünk szerint olyan, sokak számára hasznosítható ismereteket tudunk majd közvetíteni a projekt során, mint az agrobiodiverzitás, élelmiszerbiztonság, talajélettelő talajművelés, természetvédelem, stb. A program eredményeként elkészül a tapasztalatok, megszerzett ismeretek elérhetőségét segítő honlap, egy kézikönyv, és egy 6 nyelvű szakmai szószeret, valamint az ökológiai gazdálkodást oktató iskolák európai adatbázisa, és a program ismertetését szolgáló könyvjelző is.

Pohánka Vendégház (2020-2021)

A beruházás megvalósításával az alapítvány vendégházait környezetbarát, fenntartható módszerek és erőforrások felhasználásával újították fel és bővítették, így végül a vendégház saját energiafelhasználását külső források nélkül is képes volt fenntartani.

Nincs B-bolygó! (2018-2020)

I. film: Ember- és környezetbarát kertészkedés 2.

Elkészült az "Ember- és környezetbarát kertészkedés" című, a mélymulcsoszásról szóló film második része, amely 2019 januárjában került bemutatásra a Youtube-on, és a projekt végéig 129 277 nézőt vonzott. A Facebookon további 10 100 megtekintéssel bővült. A film megtekinthető az intézet Youtube-csatornáján: <https://www.youtube.com/watch?v=m5ZzMWQtA30&>.

Erasmus+

Legend
foto

II. Publikáció

Oktatási céllal elkészült a mélymulcsos módszerről szóló kiadvány, amely több mint ezer példányban jelent meg. Ezeket az előadások és képzések során a résztvevők átvették, és több példányt eljuttattak szervezeteknek terjesztésre. A füzetet 1004 személy vette át. A füzet elektronikusan is elérhető, és a konzultációk során minden félnek elektronikusan is megküldik.

III. Előadások

A projektidőszak alatt 32 előadásra került sor vidéki helyszíneken, amelyek összesen 1153 főhöz jutottak el.

Az előadások témái:

1. Mi a No Planet B program, és mi a fenntartható erőforrás-használat?
2. A talajmegújítás talajtani alapjai
3. Miért ne forgassuk a talajt, és miért felejtjük el a talajművelés jelenlegi módját?
4. Hogyan gazdálkodjunk másként?
5. Miért takarjuk a talajt és mi az a komposzthagyó mélymulcs?
6. Miért ne forgassuk a talajt, és kik végzik el ezt a munkát helyettünk?
7. Miért nem kell öntözni az élő talajt?
8. Miért nem szabad gyomlálni, és kik azok a gyomok?
9. Hogyan védik meg magukat a növények, és miért rossz, ha mi védjük meg őket?
10. A mesterséges növényvédelem elkerülésének az alapja az egészséges növény, amely a televény talajba gyökerezik
11. Az öngondoskodó természet

IV. Képzések

Az alapítvány másfél év alatt összesen 20 kétnapos képzést szervezett Gömör-szőlőson, amelyek során 308 fő ismerkedett meg a komposztáló mélymulcsos gazdálkodással.

V. Találkozók

Összesen két háromnapos találkozót szerveztek azoknak, akik már kipróbálták a mélymulcsozást. A találkozó lehetőséget biztosított arra, hogy a résztvevők egymástól tanulhassanak és közvetlen választ kapjanak kérdéseikre.

VI. Facebook-csoport

Létrehoztak egy Facebook-csoportot "Ember- és környezetbarát kertészkedés" néven azzal a céllal, hogy a módszer használói tapasztalatot cserélhessenek, illetve kérdéseket tehessenek fel. A csoportnak több mint ezer résztvevője van, és az érdeklődés továbbra is nagy. A csoport mellett személyes, elektronikus konzultációs lehetőséget is biztosítottunk, amelyet közel 100 fő vett igénybe.

Facebook-csoport link:
<https://www.facebook.com/groups/2174401919310303/>

VII. Kertlátogatások

A projektidőszak végére négy olyan kertet választottak ki, amelyeket fenntartóik szívesen megmutatnának másoknak is. Mány, Nyim, Ágostyán, Múcsony, Miskolc, Alsóvadász, Eger, Tompa, Balmazújváros, Gödöllő, Somoskőújfalu, Debrecen, Nyíregyháza, Magfalva, Székelyszabar települések mélymulccsal művelt kertjeit látogatták meg.

Gömör szíve (2018-2019)

A Gömör szíve – Szív útjai pályázati program eredményeként létrejött egy tematikus élményút, amely egy 5 település természeti és kulturális adottságaira épülő, 13 állomást és tanösvényt magában foglaló tematikus élményút. A konzorciumi tagok úgy állították össze programjuk alapjait, hogy bárki megtalálhatja benne a

megfelelő elemet, a túrázást, a kézműveskedést kedvelők és a természetjárók egyaránt.

Energiatudatos életmód Gömörben (2019-2020)

A projekt keretében az elsődleges célcsoport a gömri térség lakossága volt, de egyes programelemek esetében a megye vidéki településeinek élő érdeklődői is bevonásra kerültek. A célcsoporton belül kiemelt szerephez jutottak a helyi lakosságra hatást gyakorló térségi kulcsszereplők. Ezek a polgármesterek, az egyházi dolgozók, a kisebbségi önkormányzati vezetők, a pedagógusok, a területen kulcsfontosságú foglalkoztatók. Célcsoport volt továbbá a tanuló ifjúság és a roma lakosság.

A projekt keretében figyelemfelkeltő kampányokat, látogatói programokat valósítottak meg Gömörszőlősen, interaktív kreatív műhelyeket, előadásokat, szakmai köröket, valamint három új bemutató elemmel (csőkiégős napkollektor; üvegház passzív fűtése; energiatudatos világítás) bővítették a bemutatható kínálatot. A települési rendezvények a település jeles napjaihoz kapcsolódnak, amelyek sok helyi és külső látogatót vonzanak. Ezekre a rendezvényekre elkészítették az összecsukszerű, rakétakályha, a sörkollektoros szárító, a csőkiégős napkollektor makettjeit, és táblákon mutatták be az energiatudatos életmód legfontosabb ismereteit. A vidéki környezet adottságaihoz alkalmazkodva a mezőgazdasági energiafelhasználás megtakarítási lehetőségeiről is beszéltek.

Az élet forrása (2017-2020)

A projekt célja a különböző szegregációk (szegénység, kisebbségek, idősek, hátrányos helyzetűek, stb.) megnyilvánulásainak kezelése volt. A projekt jelmondata az "együtt élni, együtt cselekedni" volt. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a városi programokon részt vettek vidékiek, a vidékieken városiak, fiatalok és idősek, romák, hátrányos helyzetűek, és lehetőleg minden szegregált csoportból volt résztvevő a rendezvényeken. A programok másik fontos célja a szegénység elleni küzdelem segítése volt. A szegénységben élő embereknek egyrészt szükségük van arra a tudásra, amelyből jövedelmet tudnak szerezni, másrészt arra, pénzügyi ismereteik bővítésével pénzt tudjanak megtakarítani. A fenntartható életmóddal kapcsolatos ismeretek erre kínálnak megoldást. A vidéken élő emberek többsége például fával fűt, de ismeretek hiányában ezt pazarló módon teszi. Ha megtanulják a helyes tüzelési gyakorlatot, pénzt takaríthatnak meg, de az életük is kényelmesebb lesz, és a fával való takarékos bánásmód miatt a természetnek is jobb lesz. Hasonlóképpen, a házimunkában a környezetbarát megoldások tudnak segíteni a nőknek, a pénztárcának és a környezetnek is. A tudás bővítése mindig ezt a hármas célt szolgálja. Ha több ehető gombát ismerünk, több fajtát lehet egyszerre gyűjteni, ha napkollektorral szárítjuk, energiát takaríthatunk meg, és a tápanyag sem vész el az ételből. A komposzttal fűtött üvegház egyszerre termel hőt és képez kiváló talajt, több, és egészségesebb élelmiszert biztosít.

A szervezetnek, mint korábbi projektjeikből láthatjuk, vannak saját projektjei, de gyakran együttműködik más szervezetekkel és önkormányzatokkal is. A projektek célja, hogy a környezettudatos tudást széles körben terjesszék, a közmunkában dolgozóktól a helyi és regionális döntéshozókig.

Munkájukat nagyrészt a projektalapokból fedezik, így amíg folyamatosan nyernek projekteket, addig folytathatják munkájukat. Másrészt, mint civil szervezet, pénzt kaphatnak az szja-felajánlásokból, illetve saját bevételeik vannak a felújított vendégházak bérbeadásából is.

Indikátor	Egység	2020	2019
Bevétel	€	68 504	135 196

Kiadás	€	86 683	70 663
--------	---	--------	--------

A bevételek felépítése (2020)

Tétel	€
Projektek	61 985
Eladások	6 519
Összesen	68 504

A projekt várható fejlődése

Az alapítvány legutóbbi pénzügyi jelentése szerint az év során közel 10.000 ember részesült a tevékenységéből valamilyen formában, beleértve azokat is, akik a világjárvány idején egészségügyi csomagokat kaptak. Az alapítvány folytatja munkáját a környezetvédelem, az ökotudatosság és a fenntarthatóság terén.

Gömörszőlős továbbra is erős húzónev ezen a területen, és az alapítvány legfőbb célja nem elsősorban a profitszerzés, hanem az eredmények és módszerek terjesztése, különösen a helyi vagy országos szinten döntést hozó személyek körében.

Ebben az esetben az alapítvány meglehetősen sikeresen nyeri el a munkájához szükséges nemzeti és nemzetközi támogatásokat, és képes megszakítások nélkül folytatni a munkáját.

Sőt, az önkormányzat és a helyiek segítségével több olyan hagyományos épületet is sikerült rekonstruálniuk, amelyek hosszabb tartózkodásra is alkalmasak a látogatók számára.

5. Eredmények/előnyök - sikertörténet (mit értek el, hogyan, miért)

Gömörszőlős volt az első környezettudatos falu az országban, jóval azelőtt, hogy a fenntarthatóság és a környezetbarát módszerek bekerültek volna a köztudatba. Sikeresen adaptálta a nemzetközi módszereket és megalkotta a sajátjait, a helyi erőforrásokra és a helyi közösség lehetőségeire alapozva. Az alapítvány számos olyan gyakorlat forrása volt, amelyek később hasonló projekteken váltak népszerűvé, mint például a közösség bevonása, napelemek készítése sörösdobozokból otthon, egyszerű trükkök megtanítása a helyieknek és a látogatóknak egyaránt arra, hogyan használhatják környezetüket környezetbarátabb módon stb.

A projektek az évek során országos sikert arattak, alapítója állami kitüntetésekkel kapott eredményeiért, és bár a szervezetnek nincsenek eladásra szánt kézzel készített termékei, műhelymunkákat, projekteket, közösségi programokat valósítanak meg szellemi eredményeik terjesztésére.

Sőt, bár nem állandó jelleggel, de az eredmények lehetővé tették, hogy a faluban lassan növekedjen a lakosok száma (hullámozó a beköltöző és elköltöző lakosok száma, jelenleg a lakosság szám növekvőben van).

6. Milyen problémákat tapasztaltak az eredmények elérése érdekében

A legnagyobb probléma a munkavállalás szempontjából az, hogy maga a falu közvetlenül a határ mellett van, távol a nagyobb településektől; továbbá zsákfalú, ahonnan csak egy ki- és bejárat van. Elérni is nehéz, ezért a településnek ki kellett dolgoznia egy olyan módszert, amivel ha nem is megállítható a településről való elvándorlás, de legalább élhetővé tehető a lakosok számára.

Szerencsére a szervezet alapítójának volt tapasztalata a fenntartható mezőgazdaságban, és a település vezetése is nyitott volt a projekt létrehozására. Az eredmények bemutatásához elengedhetetlen a jó és aktív kapcsolat nemcsak az

önkormányzattal, hanem a település más szervezeteivel és lakosaival is.

Mivel azonban az alapítvány fő bevétele a projektalapokból származik, a fenntartás problémákba ütközhet, ha ezek a források megszűnnek. Mint sok projektalapú fejlesztés az országban, a fő probléma az, hogy ezek a szervezetek ezektől a forrásoktól függenek, más forrásból nem vagy csak nagyon kevés bevételük van, így annak ellenére, hogy a fenntartható módszereket a helyiek és a látogatók egyaránt kedvelik és elfogadják, a források elengedhetetlenek a szervezet napi működésének fenntartásához.

7. Tanácsok, tippek

- Legyen víziója
- Használjon olyan módszereket, amelyek helyben megvalósíthatóak és könnyen alkalmazhatóak
- Legyen a közösség része, ne egy kívülálló, aki „jobban tudja“
- Legyen kreatív, nyitott és látható
- Legyen jó a kommunikáció más helyi intézményekkel és a közösséggel.
- Nyitott szemmel keresse az új lehetőségeket, mindig keresse a fejlődés lehetőségeit

8. Elérhetőségek (intézmény, vezető, cím, telefon, posta, weboldal stb.)

Gömörszőlős Község Önkormányzata

3728 Gömörszőlős, Kassai út 20.

Tel: 48/435-017

e-mail: gomorsz@freemail.hu

Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért
Alapítvány Oktatóközpontja

Gömörszőlős, Kassai út 37-39.

e-mail: iroda@ecolinst.hu

honlap: www.ecolinst.hu

telefon: 20/407 6875 (Vígh Andrea)

Brandépítés Trizsben

Trizs önkormányzata a helyi társadalmi vállalkozással együtt (amelyet az önkormányzat alapított) a település erőforrásainak felhasználásával hozta létre saját márkáját. Kezdetben helyi forrásból származó lekvárokat és szörpöket készítettek, és hamarosan olyan márkává vált, amelyet az ország más részein is el lehet adni, a sikeres marketingnek köszönhetően pedig az egész falu fejlődésnek indult.

A projekt vezetői:

Mácsi Istvánné, polgármester

3724 Trizs, Petőfi S út 10.

E-mail: postmaster@trizs.t-online.hu

Telefonszám: 06-48/504-203

Trizsi Ízek Szociális Szövetkezet (Trizsi Ízek Szociális Vállalkozás)

<https://trizsi.hu/kapcsolat/>

info@trizsi.hu

Az alapprobléma, amellyel az alkotóknak szembe kellett nézniük, az ország számos más kistelepüléséhez hasonlóan az aktív korú munkavállalók és a fiatalok elvándorlása volt, mivel helyben nem volt számukra megfelelő munkahely. Mivel ők viszonylag messze laktak a potenciális munkahelyektől, ezért ezekhez közel kezdtek el költözni, ez egyben azt is jelentette, hogy az itt maradottak többnyire idősebbek, kevésbé képzettek vagy valamilyen okból nem

Erasmus+

Legend
foto

tudnak elköltözni (pl. családtagok ápolása, rokkantság stb.).

A környezettudatos falvak, így Trizs közös pillérei közül is a legfontosabb a társadalmi fenntarthatóság volt, ezt követte a gazdasági és környezeti fenntarthatóság (de ezek sokkal kevésbé voltak fontosak, mint a lakosság csökkenésének megállítása). A fejlesztések elindításához elengedhetetlenek voltak az állami és uniós források, és bár a település még mindig ezektől függ, az évek során látványos nyereséget kezdtek termelni. A gazdasági függetlenség még messze van, de Trizs jó úton halad afelé.

Alapinformációk

Borsod-Abaúj-Zemplén megye - Putnoki járás

- Tengerszint feletti magasság : 274 m

- Lakosok száma : 203

- Terület : 10,25 km²

- GPS: 48.433 / 20.500

A község műszaki infrastruktúrája :

- házi szennyvíztisztító telepek a házaknál
- vízvezeték
- fúrt kutak
- gáz
- élelmiszerbolt (2020 óta a COVID-járvány következtében a társadalmi vállalkozás működteti).
- szálláshely
- futballpálya

A település története

Első írásos említése 1275-ből származik, de már korábban is lakott hely volt. Királyi birtok volt, a királyi őrség lakott itt. A feljegyzések

szerint 1496-ban a Tornaaljai család birtokához tartozott. A török hódoltság idején a falu teljesen elnéptelenedett, és csak később népesült be újra. 1773-ra a lakosság jelentős része pásztorkodással foglalkozott. A falu fekvése miatt nem volt alkalmas földművelésre, ezért lakói állattartással foglalkoztak.

Célcsoportok (kinek a javára ?).

A fejlesztések a helyi társadalmi vállalkozás létrehozásával kezdődtek, amelynek célja az volt, hogy olyanoknak tudjon biztos állást kínálni, akik jó munkaerők és hajlandók tanulni is, de az önkormányzatnak akkoriban csak a közmunkaprogramon belül volt lehetősége számukra állást kínálni.

A közmunkaprogram 2009-ben indult el Magyarországon a regisztrált álláskeresők számára, hogy újra be tudjanak illeszkedni a munkahelyre, és újra munkába tudjanak állni. Az elképzelés az volt, hogy ebben a tranzitprogramban a munkanélküliek új készségeket, szakmákat tanulhatnak, és védett munkakörnyezetet kapnak, amíg megtanulják, hogyan tudnak megfelelően teljesíteni a "valódi" munkahelyeken. Másrészt az önkormányzatok pénzt kaptak azért, hogy felvegyék ezeket az embereket, és viszonylag könnyű feladatokat adjanak nekik, mint például az utcák tisztán tartása, az önkormányzat földjein való munka stb.

A programnak azonban megvannak a maga problémái, ebben az esetben az, hogy a trizsi programban részt vevő emberek több mint alkalmasak voltak a munkavállalásra (megfelelő iskolai végzettséggel, munkatapasztalattal stb. rendelkeztek), a probléma az volt, hogy nem tudtak munkát találni a településen vagy annak közelében. Mivel a közmunkaprogram minimálbér alatti fizetést kínál (így motiválja az embereket, hogy visszatérjenek az elsődleges munkaerőpiacra), az ötlet egy olyan társadalmi vállalkozás létrehozása volt, ahol ezek közül az emberek közül többen teljes fizetésért végezhetnék ugyanazt a munkát, amit a programban is végeznek.

Így elsősorban azok az emberek voltak a kedvezményezettek, akik a közmunkaprogram helyett a társadalmi vállalkozásban dolgozhattak. Ez jó motiváció azoknak is, akik jelenleg a programban vannak. Továbbá a vállalkozás munkájából az egész közösség profitálhatott, mivel a vállalkozás katalizátorként erősítette a közösséget, célokat adott nekik, és számos más fejlesztést indított el a faluban (vendégház, turistautak az erdőben).

Trizs is azon kevés környezettudatos falvak egyike, amely képes volt megfordítani a népesség csökkenését, és megugrott a népesség növekedése (ami a fejlesztések elsődleges célja volt).

Résztevők (ki dolgozott, mit)

Az ötletgazda és a legaktívabb résztvevő a polgármester és 11 helyi magánszemély volt, akik 2015-ben indították el a társadalmi vállalkozást. Megemlíthetjük a vállalkozás vezetését is, akik a márka létrehozásáért és kezeléséért, a kereskedelmi partnerek megtalálásáért, a termékek terjesztéséért voltak felelősek.

A vállalkozás ingyenesen használatba kapta a manufaktúra és az üzlet épületét, a gépekkel együtt. A költségek nagy részét az anyagi kiadások és a személyi kiadások teszik ki. 2020-ban 19.570.000 Ft volt a teljes költségvetés.

4. Kimenetek (mit állítottak elő - mennyiség, minőségváltozás)

A vállalat várható fejlődése

A társadalmi vállalkozás minden évben bővül valamilyen tevékenységgel. Vannak olyan tevékenységek, amelyeket más, nem társadalmi vállalkozásoknak szerveznek ki. 2020-ban egy gyümölcszárító üzembe helyezését, illetve a szálláshelyek további fejlesztését tervezték. Tervben volt még továbbá az utak és járdák fejlesztése is a településen, közösségi ház létrehozása, a partnerségek bővítése, a termelés fokozása, új szálláshelyek és műhelyek építése.

5. Eredmények / hasznok - sikertörténet (mit értünk el, hogyan, miért)

A Trizsi Ízek termékeit a közmunkaprogramban dolgozó háziasszonyok receptjei és kísérletei alapján fejlesztették ki. A vásárlók leginkább a házas jelleg és a ritka ízpárosítások miatt választják a termékeket, mint például körte lekvár fehér csokoládéval, sárgabarack lekvár levendulával, csipkebogyóval, rumos csokoládé feketeszilvával stb. A legnépszerűbb szörp a nagymama málnaszörpje, de különleges a fenyőgyűg szörp, a zsálya és a levendula szörp is.

A termékek a szociális szövetkezet által működtetett, a "Magas hozzáadott értékű" közfoglalkoztatási programelemben megvalósított és 2018 nyarán átadott kis gyümölcsfeldolgozó üzemben készülnek. A vállalkozás a Fókusz program (2018-2020) során 6 főt tudott foglalkoztatni.

A termékek főként a munkavállalók által megtermelt és összegyűjtött gyümölcsökből és

gyógynövényekből, valamint a regionális termelőktől vásárolt alapanyagokból készülnek.

A különleges termékek számos regionális díjat és országos elismerést hoztak a vállalkozásnak és a falunak is. A termékek emellett a Borsod-Torna-Gömör Egyesület "Házi remek" védjegyét is viselik.

modern társadalomban (szövetkezetek és egyesületek formájában), a tudományos életben gyakran "humanitáriusokként vagy szentekként" mutatták be őket. Jelenleg a világ egyre több politikai és társadalmi vezetője támogatja a TV-ket. A TV-k egyre nagyobb érdeklődést és elismert sikereket eredményeztek az összetett és tartósan fennálló társadalmi problémák megoldásában, valamint a társadalmi kirekesztettségben élők bevonásában. A TV-k küldetése általában a társadalom jólétét szolgálja, a profit a másodlagos cél, amelyet mindig a társadalomhoz való hozzájárulásnak is tekintenek. A TV azonosítja és felvállalja a társadalom elhanyagolt vagy nem azonosított társadalmi problémáit azzal a céllal, hogy társadalmi hasznot hozzon.

Ilyen összefüggésben, amennyiben a társadalmi elhivatottsággal rendelkező vállalatok és startupok kategóriája a társadalmi innovációval (vagy társadalmi hatással, társadalmi elhivatottsággal, vagy bárhogy is nevezzük) foglalkozó üzleti inkubátorok alapvető szerepet játszhatnak a kereslet kialakulásának és a tőkéhez való kapcsolódásának támogatásában.

Mi is pontosan a társadalmi hatás és a társadalmi vállalkozások Olaszországban? A társadalmi hatás alatt az alábbiak értendők: pozitív, mérhető, széles körben elterjedt problémákra innovatív válaszokat adó és széles népességcsoportok életminőségét javító hatás.

A társadalmi hatású vállalat olyan szervezet, amely társadalmi innovációt vezet be, azaz "egy társadalmi problémára a meglévőknél hatékonyabb, eredményesebb, fenntarthatóbb vagy igazságosabb új megoldást kínál, ahol a létrehozott érték elsősorban a közösség egészségének, nem pedig magánszemélyeknek tulajdonítható".

Amint azt már említettük ebben a cikkben, a társadalmi hatású vállalkozásokat gyakran tévesen összekeverik a nonprofit vállalkozásokkal, holott ez nem így van: míg a nonprofit vállalkozásoknak mindig van társadalmi hatásuk, ennek ellenkezője nem mindig igaz. Éppen ellenkezőleg, egyre több olyan társadalmi és forprofit, tehát üzleti tevékenységet folytató, értéket és jólétet teremtő vállalkozás van, amelyek küldetése, hogy innovatív termékeket, szolgáltatásokat vagy modelleket hozzanak létre a társadalmi igények kielégítésére

5) OLASZORSZÁG

a) A működő nemzeti/regionális programok áttekintése

I. TÁRSADALMI VÁLLALKOZÁSOK OLASZORSZÁGBAN ÉS TORINÓBAN

Bevezető

A társadalmi vállalkozói tevékenység fontos szerepet játszik a mai társadalomban. A közelmúltban a társadalmi vállalkozói szellem iránti figyelem jelentősen megnőtt mind a gyakorlatban, mind a tudományos életben. Olaszországban egyre több társadalmi vállalkozás (TV) jön létre. Bár a TV-k mindig is jelen voltak a

és gazdasági fejlődésre, a legnagyobb emberi, környezeti és egészségügyi problémák megoldására. Következésképpen a TV-k Olaszországban, így Torinóban is kezdenek fellendülni, a szociális inkubátorok jelentős segítségével és támogatásával. A szociális inkubátorok fontos szerepet játszanak a szociális vállalkozások számának növelését célzó gyorsító programok szervezésében, valamint a támogatásban, a szaktudás, a képzés, a hálózatépítés stb. biztosításában.

1. Társadalmi vállalkozások Olaszországban

Még Olaszországban is pozitív a tendencia, különösen a startupok innovatív szerepének köszönhetően, amint azt a Társadalmi Innovációs Monitor, a Politecnico di Torino kutatócsoportja igazolja, amely az Italia Startup-pal partnerségben, a Cariplo Factory, a Compagnia di San Paolo, az Impact Hub Milano, a Make a Cube3, a SocialFare és a Társadalmi Innovációs Csoportok támogatásával elemzést végzett az innovációról és a társadalmi vállalkozói tevékenységről.

Másrészt a "társadalmi innováció" egy átfogó téma, még a vegyes inkubátor modellben is megtalálhatóak az előnyei, mivel képes pozitív kölcsönhatásokat létrehozni nagyon különböző vállalkozók között, és elősegíteni a kulturális innovációt azok körében, akik még mindig összekeverik a társadalmi hatást a nonprofit vállalkozással. Az inkubátorok kulcsszerepet játszanak a társadalmi vállalkozások támogatásában, nemcsak az üzleti modell kialakításában, a menedzsment-tréningben és a társadalmi hatásvizsgálatban, hanem mindenképp a kapcsolatok és a tőkeutatósi

erőfeszítések terén is, és a lehetséges befektetési lehetőségek biztosításában.

A jelentés 2020 végén 197 inkubátort számolt össze Olaszországban az üzleti inkubátorok, a vegyes inkubátorok és a szociális inkubátorok között. A TV-k fellendítéséhez hozzájáruló inkubátorok típusai a következők voltak:

- Üzleti inkubátorok - a jelentős társadalmi hatással rendelkező vállalatok 0%-át inkubálták.
- Vegyes inkubátorok - a jelentős társadalmi hatással rendelkező vállalatok egytől 50%-ig terjedő arányban részesültek inkubációban.

- Társadalmi inkubátorok - az összességében jelentős társadalmi hatással rendelkező vállalatok több mint 50%-át inkubálták.

A mintában szereplő inkubátorok mintegy fele olyan vállalatokat inkubál, amelyek jelentős társadalmi hatással rendelkeznek (vegyes és szociális inkubátorok). A szociális inkubátorok 90%-a magánvállalkozás, minden tizedik állami.

A vegyes inkubátorok 63,6%-a szintén túlnyomórészt magánjellegű, míg az üzleti inkubátorok majdnem egyenlő arányban oszlanak meg az állami 30%, az állami-magán 35% és a magán 35% között.

Az inkubátorok által kínált szolgáltatások általában a következők:

- A szociális inkubátorok társadalmi hatásvizsgálati szolgáltatások, képzés és tanácsadás, támogatás, workshopok, hálózatépítés stb. kínálatát jelentik.

- Az üzleti és vegyes inkubátorok inkább a fizikai terek és a megosztott szolgáltatások kínálatát tartják relevánsnak.

- Vállalkozói és vezetői képzés: a jelentős társadalmi hatással rendelkező szervezeteket inkubáló, vegyes és szociális inkubátorok által leginkább relevánsnak tartott szolgáltatás.

II. TÁRSADALMI ÉS VÁROSI FEJLŐDÉS TORINÓBAN

Bevezető

A városi perifériákat gyakran úgy kutatják, mint emblemikus belépési pontokat egy város és jövőbeli kihívásainak tanulmányozásához. Torinóban a peremterületek különösen sokat mondanak a város történelméről, demográfiai tendenciáiról és társadalmi-kulturális átalakulásáról. Az 1980-as évekig a legtöbb torinói periféria a város lüktető szíve volt, mivel itt helyezkedtek el az ipari területek. Ezért a város gazdasága és a legtöbb lakos foglalkoztatása e területek körül forgott.

Az ipari válság és a városi üzemek többségének bezárása súlyosan érintette a helyi gazdaságot és a munkásosztály életkörülményeit, amelyek a legtöbb esetben amúgy is törékenyek voltak. A szegénység és a marginalizálódás ebből következő problémáinak kezelésére Torino önkormányzata az évek során számos városrehabilitációs tervet dolgozott ki, amelyek egyrészt urbanisztikai átalakítást, másrészt a szociális tevékenységek előmozdítását foglalták magukban, különböző egyesületek mozgósítása révén. Ezek közül a Periferie (1997-2005) központi projekt és annak "városrehabilitációs programjai" különösen jól mutatják azt a fajta beavatkozást és jövőképet, amely az ilyen terveket jellemezte, nevezetesen a társadalmi kapcsolatok erősítésére és a közösségépítésre összpontosító újjáépítés gondolatát. A fordizmus válsága, az ipari válság, amely több mint hatmillió négyzetméternyi elhagyott ipari területet hagyott maga után, nemcsak a város identitásának újragondolását kényszerítette ki, miután a huszadik században végig gyárváros volt, hanem a nagy városi üresség újragondolását is, amelyet át lehetett alakítani - mint a torinói városi területek 80%-át - és az európai strukturális alapok 2. célkitűzésébe be lehetett vonni.

Ezenkívül a 2006. évi téli olimpiai játékokra irányuló beruházások további lendületet adtak a városi fejlesztéseknek. Hatalmas mennyiségű nemzeti és transznacionális - állami és magán - tőke érkezett Torinóba, és jelentős városátalakítási projekteket dolgoztak ki. Az alapgondolat akkoriban az volt, hogy a városfejlesztési terv a város irányításának és átalakításának eszköze: új városrészek és új városi központok jöttek létre, mint például a város "hátsó széleinek" átalakítása és számos nagy, elbocsátott ipari terület újrahaznosítása.

III. BEVÁNDORLÓK INTEGRÁCIÓJA TORINÓBAN

Bevezető

Torino városa a migráció és a menekültügyi kormányzás integrált megközelítésének előmozdítására törekszik. Ez hatékonyan magában foglalja a különböző önkormányzati szervezeti egységek közötti együttműködés elősegítését annak érdekében, hogy a közelmúltban érkezettek számára befogadási lehetőségeket dolgozzanak ki, valamint a helyi köz-, magán- és civil társadalmi szereplők közötti összehangolt válaszlépések előmozdítását. A Morus Egyesület esetében Torino aktív szerepvállalása eddig viszonylag korlátozott volt.

Torino alapvetően decentralizált megközelítést alkalmaz a bevándorlók beilleszkedése terén. Mintegy 10 000 menekültet látnak el decentralizált helyszíneken Olaszország Piemont régiójában. Ez egy olyan tudatos stratégiát jelent, amelynek célja, hogy a migránsokat és menekülteket a hegyvidéki területekre irányítsa, hogy a hanyatló közösségeket újra benépesítse, és csökkentse a belvárosi/elővárosi negyedekre nehezedő nyomást.

Torinót is jelentős és heterogén bevándorló népesség jellemzi, amely megváltoztatja a városképet. A városrehabilitációs folyamatok, a migrációs áramlások és az etnikai gazdaság növekedése miatti átalakulás, valamint a korábban az autóiparra összpontosító gazdaságról a tudásalapú és IKT-gazdaságra való áttérés példái

az egymáshoz közelítő folyamatoknak, amelyek mélyreható módon befolyásolják a városi társadalmi szerkezetet. Ezek új dimenziókat adnak a már meglévő gazdasági, társadalmi és kulturális sokszínűséghez. Torino négy különböző migrációs hullámot élt át, amelyek eltérő irányúak és motivációjúak voltak.

Az első hullám az 1970-es évek elején kezdődött, és elsősorban a Közel-Keletről, Szenegálból és Nigériából érkező diákokat, valamint a dél-amerikai Chiléből és Argentínából, illetve az afrikai Eritreából és Szomáliából érkező politikai menekülteket és rezsimellenzégeket foglalta magában.

A második hullám, szintén az 1970-es években, főként háztartási alkalmazottakból állt; kezdetben szomáliai és eritreai nőkből, majd Fülöp-szigeteki és zöld-foki szigeteki állampolgárokból.

A harmadik hullám az 1980-as évek közepe és az 1990-es évek közepe közötti időszakban következett be, amikor Torinóban megugrott a marokkóiak és más afrikaiak, valamint a Fülöp-szigeteki ázsiaiak, a kínai etnikai közösségek és a peruiak száma. Az utolsó hullámban kelet-európaiak érkeztek a városba, kezdetben sokan Albániából, majd románok és mások.

b) Esettanulmányok: példák sikeres vagy bukott helyi gyakorlatokra

1. Szociális inkubátorok, co-working terek és szociális innovációs központok a társadalmi vállalkozói tevékenység fellendítésére Torinóban

Torino tele van olyan helyi kezdeményezésekkel, amelyek nagymértékben hozzájárulnak a társadalmi vállalkozói szellem fellendítéséhez, valamint a szociális vállalkozások megerősítéséhez azáltal, hogy különböző témájú képzést és oktatást, mentorálást, pénzügyi támogatást, hálózatépítést, konkrét befektetési lehetőségeket

stb. nyújtanak. Az alábbiakban felsoroljuk azokat, amelyek a leginkább hozzájárulnak a TV-k fejlesztéséhez:

1.1. SocialFare (Centro per Innovazione Sociale) - Torino/Olaszország

A SocialFare Centro per l'Innovazione Sociale az első olyan olasz központ, amely teljes egészében a szociális innovációnak szenteli magát: kutatás, kapacitásépítés és közös tervezés révén innovatív megoldásokat dolgoz ki a sürgős társadalmi kihívások megoldására, új gazdasági tevékenységek létrehozásával. Két éves pályázati felhívásain keresztül választja ki és gyorsítja fel a legjobb, nemzeti és nemzetközi társadalmi hatással rendelkező startupokat, és olyan vállalatokba fektet be, amelyek képesek innovatív megoldásokat kifejleszteni a legsürgetőbb kortárs társadalmi kihívások megoldására.

1.2. Torino Social Impact - Torino/Olaszország

A Torino Social Impact olyan jogi és magánszemélyek szövetsége, amelyek tevékenységük keretében jelentős társadalmi hatással bíró projekteket valósítanak meg, és így készségekben, kezdeményezésekben, lehetőségekben és szolgáltatásokban gazdag klasztert alkotnak.

A különböző partnerek horizontális stratégiai tervezésben is együttműködnek, amelynek célja: közös infrastruktúrák és kísérleti projektek kiépítése az ökoszisztéma megerősítése érdekében; közös márka létrehozása az ökoszisztéma népszerűsítése és a társadalmi

Erasmus+

Legend
foto

hatású befektetések globális térképén való elhelyezése érdekében. Ez a rész a partnerek által külön-külön és a köztük lévő együttműködés által létrehozott projektek, szolgáltatások, lehetőségek és események bemutatója.

A következő szolgáltatásokat kínálja: Képzés, mentorálás, közösségi terek, kompetenciahálózatok, támogatás és útmutatás a társadalmi startupok számára.

1.3. Cottino Social Impact Campus - Torino/Olaszország

A Cottino Social Impact Campus teljes egészében a társadalmi hatás kultúrájának létrehozására, megosztására és terjesztésére lett kitalálva, tervezve és orientálva. A jobb, igazságosabb, fenntarthatóbb és befogadóbb jövő építésében érdekelt szervezetek és egyének egy olyan új tudásépítési törekvés részévé váltak, ahol a társadalmi hatás által vezérelt tartalmak egy új, átalakító kulturális keret középpontjában állnak, jóval túlmutatva a jelenleg elérhető hagyományos szakmai képzéseken.

A Campus új oktatási és tanulási lehetőségeket kínál, amelyek olyan egyéneket és szervezeteket tömörítenek, akik már most is hozzájárulnak a társadalmi hatású küldetéshez igazodó globális jövőkép kialakításához. A Campuson szakértők, akadémikusok, gyakorlati szakemberek, kutatók, döntéshozók és üzletemberek gyűlnek össze, hogy megosszák gondolataikat, know-how-jukat és tapasztalataikat, új ökoszisztémákat és gondolatvezetést építve a társadalmi hatások kihívásának értelmezésére.

1.4. TSI - Torino Social Innovation - Torino/Olaszország

Egy fiatal szakértőkből álló csoport, amely Torinó város társadalmi vállalkozásának fellendítése érdekében jött létre. A városok a gazdasági, környezeti és demográfiai változások miatt új társadalmi kihívásokkal néznek szembe. A városok azonban hatalmas innovációs potenciállal is rendelkeznek, mivel a kompetenciák, a magasan képzett lakosság, az erőforrások és a hálózatok itt erősen koncentráltak. Ezért a városoknak új modelleket kell kidolgozniuk a fenntartható, intelligens és inkluzív növekedés érdekében.

A torinói társadalmi innováció egy kormányzati program, amely stratégiák és eszközök összességét jelenti olyan új, fiatal vállalkozások támogatására, amelyek különböző területeken (oktatás, foglalkoztatás, mobilitás, egészségügy, befogadás) képesek a társadalmi szükségletek kielégítésére, és a társadalom számára mind társadalmi, mind gazdasági szempontból vegyes értéket teremtenek.

A cél a fiatal társadalmi vállalkozók, kreativitásuk, digitális kompetenciáik és a társadalmi fejlesztések iránti felfogásuk fenntartása.

A TSI fő célkitűzései a következők: a társadalmi innováció kultúrájának és tudatosságának előmozdítása, a kreatív közösségek fejlődésének támogatása, a megosztáson alapuló gazdaság új formáinak támogatása, az üzleti projektek fejlesztésének egyszerűsítése egy dinamikusabb, befogadóbb és fenntarthatóbb gazdaság érdekében.

Ez a partnerség Torinó város önkormányzatát és további 40 szervezetet foglal magába, azzal a céllal, hogy a szereplők nyílt ökoszisztémáját hozza létre és ösztönözze a köztük lévő szinergiákat, ez maga a TSI hozzáadott értéke is. Nyílt platformként, többszereplős rendszerként működik, különböző kompetenciákkal a kutatás, a vállalkozói szellem, a fiatalokat célzó politikák terén. Jogi és magánszemélyek csatlakoznak ehhez a nyílt platformhoz, integrálva szolgáltatásaikat (például terek, tanácsadás, finanszírozás stb.) a városban megvalósuló társadalmi innovációk fejlesztése érdekében.

2. Társadalmi vállalkozások Olaszországban

A társadalmi hatású vállalat, a társadalmi vállalkozás (TV) olyan szervezet, amely társadalmi innovációt vezet be, azaz "egy társadalmi problémára a meglévőknél hatékonyabb, eredményesebb, fenntarthatóbb vagy igazságosabb új megoldást kínál, ahol a létrehozott érték elsősorban a közösség egészét, nem pedig magánszemélyeket illeti meg".

A társadalmi hatású vállalkozásokat tévesen összekeverik a nonprofit vállalkozásokkal, holott ez nem így van: míg a nonprofit vállalkozásoknak

mindig van társadalmi hatásuk, addig ez fordítva nem mindig igaz. Éppen ellenkezőleg, egyre több olyan társadalmi és for-profit vállalkozás van, amelyek tehát üzleti tevékenységet folytatnak, értéket és jólétet teremtenek, és amelyek küldetése az, hogy innovatív termékeket, szolgáltatásokat vagy modelleket hozzanak létre a társadalmi igények kielégítésére és a gazdasági fejlődés megteremtésére, a legnagyobb emberi, környezeti és egészségügyi problémák megoldására.

A szociális szövetkezetek azonban nem képviselik kimerítően az olasz TV-k teljes "jelenségét"; valójában más nonprofit szervezetek is minden szempontból TV-nek tekinthetők, még akkor is, ha néha nem jelentik be vagy nem tekintik magukat annak. A TV-k által irányított tevékenységek is szélesebb körűek, mint a szociális szövetkezetek által irányított tevékenységek. A szociális vállalkozások ugyanis az elmúlt években kibővítették tevékenységi területeiket: míg az első szociális vállalkozások csak szociális, egészségügyi, oktatási és munkaintegrációs szolgáltatásokat nyújtottak, jelenlegi tevékenységeik közé tartozik más innovatív szolgáltatások nyújtása is, például környezetvédelmi, kulturális, sport- és szabadidős tevékenységek, a gazdasági fejlődés előmozdítása stb. Az "olasz" TV fogalma mellett egyre inkább megjelenik a "közösségi vállalkozás", a "közösségi szövetkezet" és a "polgári szövetkezet" fogalma, és úgy tűnik, hogy ezek a TV-típusok jelentős növekedési potenciállal rendelkeznek.

TV-típusok Olaszországban:

- Szociális szövetkezetek. Azok a szövetkezetek, amelyek célja a közösség általános érdekeinek érvényesítése, valamint a polgárok emberi fejlődésének és társadalmi integrációjának előmozdítása: a) szociális, egészségügyi és oktatási szolgáltatások irányítása, vagy b) bármely olyan tevékenység végzése, amelynek célja a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásának biztosítása.

- Egyesületi formában működő szociális vállalkozások. Az egyesületek olyan szervezetek, amelyeket emberek csoportjai hoztak létre egy közös cél érdekében, amely a tagok és nem tagok számára végzett érdekérvényesítő tevékenységből, de szolgáltatások nyújtásából is állhat.

- Alapítványok és vallási intézmények formájában működő szociális vállalkozások. Az alapítványok célkitűzései széles skálán mozoghatnak; mindazonáltal jellemző rájuk, hogy nem kereskedelmi jellegűek. Az alapítványok oktatási, vallási, családdal kapcsolatos, sőt katonai célokat is követhetnek.

- Korlátolt felelősségű társasági formában működő szociális vállalkozások. A korlátolt felelősségű társadalmi vállalkozások a következő ágazatokban végezhetnek tevékenységeket: szociális és egészségügyi szolgáltatások; oktatás és képzés; szociális turizmus; környezet- és ökoszisztéma-védelem; a kulturális örökség előmozdítása; egyetemi és posztgraduális képzés; kutatás és kulturális szolgáltatások nyújtása; iskolán kívüli képzés; a társadalmi vállalkozások számára fontos szolgáltatások nyújtása. A TV-k kihívásaira és kilátásaira reflektálva legalább négy fő tendenciát kell figyelembe venni, amelyek befolyásolják a TV-k jelentőségét Olaszországban és alakítják jövőjüket:

- Az első fő tendencia az új társadalmi igények megjelenése, amely például a várható élettartam meghosszabbodásához kapcsolódik, ami új igényeket teremt az idősök segítése terén, valamint a már meglévő társadalmi igények növekedése, amely például a szegények számának növekedéséhez kapcsolódik. Mivel a közszolgáltatások nyújtásának elégtelen tendenciái miatt sok család számára csökkentek a szociális egészségügyi és oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei - ezt a tendenciát erősíti meg azon személyek magas száma, akik bevallásuk szerint jövedelemhiány miatt utasították el az egészségügyi szolgáltatásokat.

- Másodsor, a jóléti szolgáltatásokra fordított közkiadások nem fognak növekedni - sőt, talán még csökkenni is fognak - a jövőben, az állami költségvetésekre rótt korlátok miatt, különösen az olyan országokban, mint Olaszország, amelyeknek csökkenteniük kell az államadósság/GDP arányukat.

- Harmadszor, és ez egy örömdetes kihívás, a magánvállalatok egyre inkább odafigyelnek arra, hogy új szolgáltatásokat nyújtsanak alkalmazottaiknak, például személyes szolgáltatásokat, egészségügyi ellátást és oktatást.

Erasmus+

Legend
foto

Az olasz kormány is támogatja ezt az új tendenciát adókedvezményekkel.

- Végezetül, a negyedik fő tendencia, amely befolyásolni fogja a TV-k jövőbeli fejlődését, a nemrégiben elfogadott, a harmadik szektorról szóló törvény, amely csökkenti a TV-kre vonatkozó korlátozásokat, és növeli azon tevékenységi ágazatok számát, amelyekben működhetnek. A szociális vállalkozások mostantól a hulladékgazdálkodás, a TV-knek nyújtott szolgáltatások, a kulturális rendezvények szervezése, a szociális lakhatás stb. területén tevékenykedhetnek. Ezeket az ágazatokat a kereslet és a kínálat közötti egyre nagyobb szakadék jellemzi, amit a szociális vállalkozásoknak ki kellene tudni használniuk, hogy sikeres vállalkozásokat indíthassanak.

Ezért egyre több TV-t hoznak létre Olaszországban, hogy kielégítsék a társadalom igényeit, a közelmúltbeli járványhelyzet miatt is felmerülő szociális problémákat, és hogy növeljék a munkaerőpiacon a TV-ken keresztül aktívan részt vevő emberek, valamint a társadalmi kirekesztettségben élő vagy fogyatékkal élő emberek számát.

3.1. Társadalmi vállalkozások Torinóban

3.1.1. Xenia srl impresa sociale: 2016-ban alakult Torinóban, és különböző háttérű munkavállalókat egyesít. Azzal a céllal jött létre, hogy az alkalmazottak különböző szakmai felkészültségét és saját hálózatát egymás mellé állítva javítsa az emberek együttműködését.

Munkatársainak tapasztalatára támaszkodva a Xenia kulcsfontosságú szolgáltatásokat nyújt a humanitárius és együttműködési vészhelyzeti missziók tervezésében és irányításában, mint például:

- operatív tervezés és stratégiák alkotása;
- a megvalósíthatóság és a kockázatkezelés előzetes értékelése.

A TV alapvető feltétele az olyan projektek megosztása a partnerekkel, amelyek tükrözik az

egyéni szükségletekre való odafigyelés és a helyi közigazgatással való együttműködés szellemiségét.

Egyszerűbben fogalmazva tehát segít a humanitárius missziók tervezésében, szervezésében, irányításában logisztikai szempontból, valamint számos kockázat elkerülésében stb. Annak ellenére, hogy a Xenia egy fiatal harmadik szektorbeli vállalat, egy sor olyan szakemberből áll, akik több éves tapasztalattal rendelkeznek, amelyet a nemzetközi együttműködés (humanitárius missziók, olaszok külföldön történő segítése, békefenntartó missziók, konfliktusok és katasztrófák segítése és újjáépítése) és különösen a külföldi missziók tervezése terén szereztek. A nemzetközi forгатókönyvek, amelyekben ez a tapasztalat megvalósult és megszilárdult, a humanitárius szinten a legösszetettebbek, a Közel-Kelettől (beleértve a Törökországtól, Pakisztántól, Afganisztántól kezdve) a MENA-térségen (Közel-Kelet Észak-Afrika) át Közép- és Dél-Amerikáig.

A külföldi misszióba való indulás megfelelő operatív és biztonsági tervezés nélkül számos kockázatot rejt magában, mind a terepen dolgozó személyzet, mind maguk a misszió kedvezményezettjei számára. Az eredménytelenség és a potenciálisan veszélyes helyzetek elkerülése érdekében ezért elengedhetetlen, hogy tapasztalt és magasan képzett személyzetre támaszkodjunk, akik ismerik a társadalmi-politikai környezetet és a helyi szereplők hálózatait, akik napi szinten tevékenykednek a beavatkozás által érintett területen.

A Xenia munkája ebből a speciális know-how-ból fejlődik: közösen értékelik a projektet, megosztják a célokat, és biztosítják, hogy a missziótervezésre támaszkodó realitások minden szükséges eszközzel rendelkezzenek a magas kockázatú kontextusokban való hatékony és biztonságos munkavégzéshez, a különböző projektek által előirányzott intézkedésekre összpontosítva biztonságos és logisztikailag jól irányítottak legyenek.

3.1.2. La Cooperativa Animazione Valdocco: A Valdocco Animációs Szövetkezet egy olyan szociális szövetkezet, amely nem profitorientáltan működik, hanem a munkahely-teremtésre törekszik. Célja a szociális, egészségügyi, oktatási, szórakoztató és kulturális szolgáltatások előmozdítása, tervezése és irányítása, amelyek célja a kirekesztés és a társadalmi nehézségek kockázatainak és hatásainak megelőzése és megfékezése, és más szövetkezetekkel, önkéntes szervezetekkel, egyesületek valóságával, közintézményekkel együttműködve dolgozik. Feladata a kirekesztés és a társadalmi nehézségek kezelése, a szociális egészségügyi és oktatási szolgáltatások tervezése és irányítása, a helyi közigazgatással partnerségben.

A vállalkozói tevékenységen keresztül elősegíti a társadalmi befogadást, illetve a kirekesztett, "hátrányos helyzetű" polgároknak lehetőséget kínál a társadalmi integrációra. További célja az egyének és állampolgári csoportok marginalizálódásának kockázatának csökkentése vállalkozói tevékenység révén, a szociális, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokhoz is kapcsolódóan, illetve a helyi közösség és az azt képviselő szervek bevonása vállalkozói tevékenységen keresztül a társadalmi problémák elemzésébe és megoldáskeresésébe.

A Valdocco Animációs Szövetkezet szociális szolgáltatásokat nyújt és a következő célcsoportokkal dolgozik:

- Nehézségekkel küzdő felnőttek;
- 18 év alatti fiatalok;
- a társadalmi kirekesztettségben élő családok és szülők;

- idősek;

- mentális betegségekkel és nehézségekkel küzdő emberek;

- különböző toxikus függőségben szenvedők;

- fogyatékkal élők;

- kisebbségi csoportok és menekültek.

A Szövetkezet szociális, egészségügyi és oktatási szolgáltatások tervezésével és irányításával foglalkozik különböző területeken: közösségfejlesztés, fogyatékoság, drogfüggőség, idősek, mentális egészség, kiskorúak, nehéz helyzetben lévő gyermekek és felnőttek. Tevékenységét 1980 óta látja el, önkormányzatokkal, konzorciumokkal, egészségügyi hatóságokkal, az Európai Közösség tagjaival együttműködve, melyekkel közösen oktatási, szociális, egészségügyi, animációs, munkaközvetítői és segítő szolgáltatásokat nyújt.

Tevékenységei, projektjei és szolgáltatásai a piemonti régió különböző területein, elsősorban Torino, Biella, Cuneo, Asti és Verbano-Cusio-Ossola tartományokban található.

3.1.3. Xké? Impresa Sociale Srl: Xké? Az Impresa Sociale Srl 2016-ban alakult; azóta tervez és irányít informális oktatási tevékenységeket harmadik felek számára, és ebben a tekintetben együttműködő partnere a 14 nemzeti koragyermekkorai projekt egyikének, amelyet a gyermekek oktatási szegénysége elleni küzdelemre létrehozott alap hagyott jóvá, a Spazio ZeroSei: élmény- és inspirációs helyek a gyermekek és családok számára. Továbbá kidolgozta (és jelenleg is fejleszti) az "Il Banco dei Sospesi" társadalmi hatású projektet.

2014 óta az XKé? nagyobb funkcionális autonómiát kapott, és egyike lett azon szolgáltatásoknak, amelyeket a konzorciumi vállalat XKé? ZeroTredici az Iskoláért Alapítvány (a társaság egyik partnere) nevében a Spazio ZeroSei-vel (a ZeroSei program keretében a másik partner, a Compagnia di San Paolo Alapítvány nevében végrehajtott tevékenység) ellátási lánc szellemiségének megfelelően végzi. Kizárólag általános és alsó középiskolák számára tervezték, hogy az informális oktatásnak az az inspiráló helye

Erasmus+

Legend
foto

legyen, amely összeköti az oktatási tantervet és egy helyi tudományos laboratóriumot, amely az év során néhány alkalommal a családok számára is nyitva áll. Az élményalapú laboratóriumot eredetileg úgy tervezték, hogy 6 oktatási útvonalat kínáljon az iskoláknak: "Az öt érzékszerv", "A mértékegységek", "Pitagorasz szobája", "Robotika", "A piemonti tudomány gyökerei" és "A fény". 2015-ben a tanfolyamok száma 27-re nőtt (korcsoportonként differenciálva), azzal a céllal, hogy gazdagítsák az iskolák képzési kínálatát. A Xké? nyitott a helyi csoportok és egyesületek számára az inkluzív tanórán kívüli tevékenységekre is, illetve a tudományos területére visszatérni kívánók számára is népszerűsíti a szolgáltatást.

A XKé? számos szociálisan hasznos projektben vesz részt. Ezek egyike az "Il Banco dei Sospesi" elnevezésű projekt. Ez egy online platform, amely kész segíteni és támogatni azokat, akik a világjárvány során a legtöbbet szenvedtek. A platformot azzal a céllal hozták létre, hogy megtanítsa a gyerekeknek, hogy milyen fontos a társadalmi szolidaritás, és hogy a társadalmi befogadás milyen előnyös lehet az egész közösség számára. A projekt lényege, hogy az arra hajlandóak ajándékba adhatnak egy múzeumi vagy mozijegyet, egy utalványt a szupermarketben élelmiszer vásárlásához vagy egy jó minőségű étel elkészítéséhez a rászorulóknak, egy csésze kávé vagy egy könyvet stb. A fő gondolat az volt, hogy aki tud és képes, az támogassa a másikat, gazdasági nehézségekkel küzdő személyt, hogy ő is élvezhesse a mindennapi élet apró örömeit. Ez tökéletes példa arra, hogy a szociális vállalkozások nemcsak a közösséghez való hozzájárulásra hajlandó jövő nemzedékek neveléséhez járulhatnak hozzá, hanem arra is, hogy hogyan lehet konkrét segítséget és asszisztenciát nyújtani, még a legkisebb gesztusokkal is, hogy segítsenek valakinek, aki rászorul, amikor válsághelyzet, például a világjárványhelyzet kialakul.

3.1.4. Via Baltea: Via Baltea - A Laboratori di Barriera-t a Sumisura szociális szövetkezet vezeti. A Sumisura egy 2007-ben alapított szövetkezet, amely a városrehabilitáció és -újraépítés, valamint a helyi fejlesztés területén tevékenykedik, építészektől és szociális munkásokból áll, akik integráltan dolgoznak, koordinálják a különböző szakembereket; foglalkozik a közösségi csomópont terek (kávézó, tanfolyami és tevékenységi terek) kereskedelmi kezelésével.

A Sumisura elősegíti az aktív állampolgárság, a szolidaritás és a polgárok részvételének formáit, hogy biztosítsa a területre irányuló projektek és kezdeményezések társadalmi hatását, segítve azok irányítását az együttműködés, az egyesületek és a közintézmények közötti új, körkörös szubszidiaritási kapcsolatok kikísérletezésével; irányítja a Social Bar szociális és kulturális tevékenységeit, amelyek célja a környék és annak lakóinak közösséggé való integrálása.

A Via Baltea 3 egy multifunkcionális hely kézműves műhelyekkel, éttermi vállalkozással és a polgárok és a környék számára nyújtott szolgáltatások terével. Egy korábbi 900 m²-es nyomda ad helyet a következőknek:

- kávézó / szociális bár (információs pultokkal az energiatakarékosságról, a cohousingról, a város szolgáltatásairól és lehetőségeiről, a háztartási tárgyak javítására szolgáló műhelyekkel);
- konyhaklub (közösségi konyha / gasztronómiai laboratórium tanfolyamok, gasztronómiai önellátás, találkozók és partik szervezésére);
- asztalosműhely;
- közösségi iroda;
- nagy terem a polgárokkal és egyesületekkel közösen építendő tevékenységek és tanfolyamok számára;
- PANACEA (kovászos termékekre szakosodott pékség);
- a JST - a torinói jazziskola;
- egy tér különböző tevékenységek számára;
- S-Nodi, egy Torinóban született kutatási és cselekvési központ, amely közösségépítő gyakorlatokat generál.

A Via Baltea célja a kereskedelmi és termelési tevékenységek integrálása, különös tekintettel a szocialitás szempontjára, valamint a szolidaritás és a minőségi kapcsolatok kiépítésére.

Az egyik vezérmotívum a termelés és az öntermelés: a Baltea Laboratóriumokban árukat és szolgáltatásokat állítanak elő, de egyben olyan helyek is, ahol az újrahasznosítást, az önjavítást, a

fogyasztással való takarékoságot és a cserét kívánják elősegíteni.

3.1.5. Colori Vivi/Article 10 Onlus: 2013-ban jött létre egy baráti csoport projektjéből. A lakhatási és kulturális integrációs projektek kidolgozása után 2016-ban egy másik, talán kissé őrült ötletük támadt: létrehozni egy szociális célú vállalkozást, hogy konkrétan segítsék az általuk befogadott nőket abban, hogy jobban beilleszkedjenek a társadalomba. Így született meg a Sartoria COLORI VIVI, egy olyan laboratórium, amely konkrét és magas szintű szakmaszerzést kínál, amely lehetővé teszi a nők számára, hogy önállóvá váljanak és képesek legyenek megválasztani saját jövőjüket.

Az integráció és az autonómia, az önrendelkezési képesség és a méltóság nem valósulhat meg teljes mértékben, hacsak nem egy olyan munkatevékenység gyakorlásán keresztül, amely képes mindenkit bevonni a közösség életében való részvételre, és a jelen és a jövő meghatározásához szükséges megélhetési jövedelmet nyújtani. Ez a projekt tehát egyesítette a társadalmi kirekesztettségben élő nőket, és létrejött a társadalmi vállalkozás, amelyen keresztül minden nő megmutathatja és felhasználhatja tehetségét a divat világában, amely egyben megélhetést biztosít számukra.

2017 januárjában a szervezet megnyitotta első szabóműhelyét Torinóban, ahol négy nőt foglalkoztat, akiket néhány professzionális stylist, varrónő és szabásmintakészítő támogat.

A tekintélyes - párizsi székhelyű - KERING Alapítvány 2017-ben díjazta a vállalatot, ezzel elismerve az ötlet értékét, és támogatva a COLORI VIVI-t azon a kihívásokkal teli és összetett úton, amelyen a szabászat valódi társadalmi vállalkozássá alakítása felé halad.

2020 májusában a szabászat társadalmi vállalkozássá alakult át, amely képes fenntartani magát a kollekcióin keresztül, és terjeszteni az Articolo10 által követett eszméket és integrációs modellt. Ma a szabóság kiegészítőket és női ruhákat gyárt egy olyan divat víziója szerint, amelyet a kifinomultság és az elegancia jellemez, de amely a társadalmi kohézió kényes témája felé fordítja tekintetét.

Számos olyan nő, aki társadalmi kirekesztettségben volt, vagy nem volt képes fenntartani magát, ma már használhatja tehetségét, alkothat, kifejezheti magát, és pénzügyi szempontból is eltarthatja magát. Ez a társadalmi vállalkozás tökéletes példa arra, hogy a társadalmi projekt és a hajlandóság hogyan segíthet a kevesebb lehetőséggel rendelkező embereknek abban, hogy a mindennapi munkában használják tehetségüket, és a gazdasági előnyök révén hozzájáruljanak a közösséghez.

3.1.6. Izmade: Az Izmade egy építészeti és formatervezési stúdió, amely bútorokat és berendezési tárgyakat gyárt. Ugyanakkor megosztja a felszereléseket és készségeket, saját műhelyt tart fenn, valamint tanfolyamokat szervez az érdeklődőknek és rendezvényeket a környezeti fenntarthatóságról.

A vállalat társadalmi vállalkozásként közhasznú célokat lát el, felelős, fenntartható és átlátható módon működik az emberek, a közösségek, a terület és a környezet, a kulturális és társadalmi javak és tevékenységek, a testületek és egyesületek, valamint más érdekelt felek irányában. A társaság stabil és közérdekű tevékenységet folytat, amely polgári, szolidaritási és társadalmi közhasznú célokat szolgál, nyereség nélkül.

Az Izmade évek óta magas színvonalú tervezési projekteket valósít meg vállalatok és magánszemélyek számára: méretre szabott berendezési tárgyakat és egyedi szerelvényeket gyárt a magasan képzett szakemberekből álló csapatnak köszönhetően. Az Izmade környezetileg fenntartható anyagokat használ, például

Erasmus+

Legend
foto

újrahasznosított anyagokat, ipari feldolgozási hulladékokat és melléktermékeket, innovatív és újrahasznosítható anyagokat, azzal a céllal, hogy elterjessze és támogassa a nagyobb érzékenységet a természeti erőforrások gondos felhasználása és az újrahasznosított anyagok használata terén a mindennapi életben. Egyedi bútorokat és egyedi berendezési tárgyakat hoz létre: az Izmade elsősorban a fafeldolgozásra szakosodott belsőépítészeti stúdió. Az Izmade katalógus bútortermékeket, különleges és egyedi bútorokat, bútorterveket készít, alacsony környezeti terheléssel járó bútorok, lakberendezési tárgyak és lakberendezési kiegészítők gyártásával és értékesítésével foglalkozik.

Az Izmade társadalmi vállalkozás, mivel oktatási és képzési szolgáltatásokat végez, amelyek célja a korai iskolaelhagyás megelőzése és az oktatási szegénység elleni küzdelem, valamint oktatási célú, társadalmi érdekű kulturális tevékenységeket szervez: tanfolyamok, didaktikai és képzési műhelyek civilek, iskolák, egyetemek és vállalatok számára, amelyek célja a famegmunkálással és a környezetbarát kézművességgel kapcsolatos ismeretek terjesztése. A környezetbarát kézművesség kultúrájának terjesztését, az önfenntartást és az alacsony környezeti terhelésű anyagok tudatos és körültekintő használatát szolgáló rendezvényeket, például konferenciákat és műhelymunkákat is támogatnak. Számos olyan projektet dolgoz ki, amelyek a társadalmi kirekesztettségben élők bevonására összpontosítanak, hogy több lehetőséget nyújtsanak számukra, valamint a környezeti fenntarthatóságra.

Emellett létrehozta az Izlab Makerspace-t. Ez a munkaterület egy tervezőstúdió és egy kézműves műhely keveréke. Az Izlab Makerspace nyitott a nyilvánosság számára, mindenki számára, aki szeretne élni az általa nyújtott előnyökkel. A terek, néhány eszköz és anyag elérhető a rajongók, tervezők, készítőik és általában bárki számára, akinek szüksége van egy helyre, ahol nagyon kedvező áron készíthet vagy javíthat valamit.

3.1.7. DinamoCoop: a DinamoCoop startup 2013-ban alakult a San Leonardo Murialdo, Santo Sociale Torinese San Giuseppe dei Giuseppini Egyházközség ötlete alapján. A DinamoCoop a

nehéz helyzetben lévő fiatalok és felnőttek munkába állási lehetőségeinek előmozdításával a társadalmi fenntarthatóság pozitív példáját képviseli, amely új lehetőségeket teremt a vállalkozói, vendéglátói tevékenységre,

képzésre és munkára. Az évek során a kínálat bővítése és a szakmai igényekre alapozva 5 szolgáltatással lépett a piacra: főző- és vendéglátóközpont, asztalos- és kézművesipar, falfestés, takarítás és szerkezetek karbantartása.

2014 óta a vállalkozás bővíti a kínált szolgáltatások listáját. Ügyfelei - magánszemélyek és cégek - 3 új szolgáltatási vonal közül választhatnak: zöldterületek karbantartása, automaták kezelése és szállítása, bútorok szállítása és összeszerelése, 2014 októberétől pedig szemüveggyártó műhelyt is működtetnek. A ma már 8 különböző szakterületet magában foglaló szolgáltatási portfólió bővülése lehetővé tette a vállalat számára, hogy sikeresen folytassa a közjót célzó küldetését, növelve a kínált munkahelyek és szakképzések számát.

A DinamoCoop szakképzett kézművesek és asztalosok, szakácsok és rendezvényszervezők, asztalosok, dekoratőrök, takarítók stb. hozzáértő és megbízható csapatából áll, akik azért gyűltek össze, hogy együttműködő szolgáltatást nyújtsanak az ügyfelek elégedettségéért, garantálva az "etikus vállalkozás" elveit, ahol a társadalmi értékek a kínálat alapját képezik.

A különböző szolgáltatási ágazatok különböző szakértőinek szenvedélye, lelkesedése, kreativitása és szakértelmük az, amely megkülönbözteti munkájukat, mindig szem előtt tartva az ügyfél igényeit. A motiváció, amely egyesíti és táplálja a csapatot, az a szívből jövő és közös vágy, hogy a lehető legjobb módon, szakszerűen és gondosan végezzék feladataikat, segítve a terület növekvő munkaigényeit 8 különböző ágazatban:

- zöldterületek karbantartása;
- automaták kezelése és ellátása;
- bútorok szállítása és összeszerelése;
- szemüvegek készítése;
- falfestés,

Erasmus+

Legend
foto

- catering és kisebb rendezvények szervezése;
- építmények takarítása és karbantartása;
- ácsmunka és kézművesség.

3.1.8. Avanguardia Impresa Sociale: ezt a társadalmi vállalkozást környezetvédelmi célból hozták létre kreatív, tehetséges fiatalok. Az APS 2013 óta végzi álláskereső, kreatív fiatalok képzőművészeti képzését, illetve a munkaerőpiacra való integrálását.

Az IL MAGGIOCIONDOLO nonprofit szociális szövetkezet alternatív büntetésen lévő rabokat vont be, akik fiatal kreatívokkal szoros kapcsolatban, újrahasznosított anyagokból készítettek bútorokat. Ez a tér a környezetvédelemmel, a helyi olasz kulturális örökséggel és a kézművesség vállalati kultúrájával kapcsolatos projekteknek szentelt tér. Fő céljai és célkitűzései a következők:

- Környezetvédelem (újrahasznosítható anyagokkal dolgozik).
- Területi gazdaságfejlesztés (támogatja a kisvállalkozások fejlődését).
- A hagyományos kulturális/művészeti termelés fejlesztése és támogatása (a kézműves művészek képzését szolgálja).
- A művészeti projektek minőségének javítása (az ötletek, a kulturális és művészeti projektek platformja).
- cserék és szakmai visszajelzések platformja).
- Az embert visszahelyezi a városról szóló gondolatok és projektek középpontjába (munkalehetőséget biztosít a társadalmi kirekesztettségben élők vagy a munkanélküli fiatalok számára).

Kézművesek, építészek és diszignerek egy csoportja szétszereli a terméket, és visszamegy ahhoz az anyaghoz, amelyből készült, így megszüntetve azt a funkciót, amelyre létrehozták. Később az újrahasznosított anyag felhasználásával új bútorokat és kézműves termékeket hoznak

létre, amelyeket bárokban, éttermekben, üzletekben stb. használnak.

Az elmúlt évek során az Avanguardia néhány fontos eredményt ért el:

- 2016-ban a velencei Foscaro Egyetem Közgazdasági és Kereskedelmi Karán a

Narias projekt keretében, amely 5 kiváló velencei vállalatot választott ki, tanulmányozza az Avanguardia márkát és annak társadalmi hatását;

- 2016-ban Giuseppe Padovani építészmérnököt két Avanguardia termékkel kiválasztották a "Source Self-Made Design" nemzetközi formatervezési versenyen való részvétellel;

- 2017-ben az Avanguardia által kifejlesztett Streetwork projekt Olaszország és Milánó legjobb innovatív projektjeként és induló vállalkozásaként külön említést kapott;

- 2018-ban az Avanguardia bekerült az olaszországi száz kiválóság listájára. vállalatok közé tartozik, amelyek a körforgásos gazdaság jegyében tevékenykednek

II. TÁRSADALMI ÉS VÁROSI FEJLESZTÉS TORINÓBAN

1. Különböző területek fejlesztése Torinóban

Az itt elemzett joggyakorlatok elsősorban különböző városrehabilitációs politikákat és projekteket vizsgál, leginkább abból a szempontból, mennyire befogadóak és mennyire ismertek a lakosság körében. A lakbérkülönbség egy földrajzban használt fogalom, amelynek célja egy adott városrész potenciális és jelenlegi értéke közötti különbség azonosítása. Az értéket itt tág értelemben használjuk, és a szakirodalomban bérleti díjként és ingatlanértékként, de általánosabban pénzügyi, versenyképességi potenciálként vagy gazdasági lehetőségként is említik. Torinóban jól láthatóvá vált a városrehabilitáció és a különböző területek potenciális értéke közötti kapcsolat: a központhoz közelebbi és pénzügyileg vonzó potenciállal rendelkező városrészek gyorsabb átalakuláson mentek keresztül (például az épületek és az

infrastruktúra felújítása, a gazdasági tevékenységek fejlesztése, az éjszakai élet fejlesztése tekintetében), de egyben exkluzívabbá is váltak, és kevésbé feleltek meg a helyi lakosok igényeinek.

A folyamatban lévő városmegújítási projekteken túlmenően szociális lakóparkokat kell előírni, amelyek az egész területen elterjedtek, és kölcsönhatásban vannak az összes megújuló területtel, az úgynevezett Spina mentén fekvő területektől kezdve a központon át a decentralizált városrészekig. A mélyreható átalakulás idején Torino nemcsak azért alakítja át városi arculatát, hogy reagáljon az új gazdasági kihívásokra, hanem azért is, hogy új kapcsolati, találkozási és szabadidős hálózatokat alakítson ki. Ezt különböző projekteken, kezdeményezéseken keresztül kívánják megvalósítani, amelyeket jogyakorlatként is szem előtt tartanak:

1.1. Periferie projekt (Külvárosok projekt): ez egy Torino területének globális fejlesztésére vonatkozó javaslat, amely elismeri a város egyes részeinek értékét és identitását, és célja, hogy leküzdje a központ és a külvárosok közötti kettősséget.

A projekt legjellegzetesebb szempontjai a következők:

- Városi és környezeti megújulás, amely lehetővé teszi a lakosok életminőségének javítását.

- Gazdasági és szociális fejlesztési kezdeményezésekre vonatkozó javaslatok, amelyek a gazdasági tevékenységek ösztönzésén és új munkahelyek teremtésén keresztül növelik a helyi erőforrások értékét.

- Az identitás és az összetartozás érzésének helyreállítása a közös problémákról folytatott párbeszéd és a konfliktusközvetítés ösztönzésével a közös érdekű területek azonosítása érdekében. A Periferie megvalósítása az egyes kerületekkel egyeztetve és azokkal szoros együttműködésben valósul meg. A szereplők különböző munkacsoportokban dolgoznak, amelyekben eltérő egyesületek, gazdasági társaságok, önkormányzati szakemberek, önkéntesek és helyi lakosok vesznek részt. A munkacsoport a kapott beadványok, igények és javaslatok alapján fejlesztési javaslatokat dolgoz ki, amelyeket a

városi közgyűlés és a kerületi közigazgatás vezetői figyelembe vesznek a későbbiekben, illetve a munkacsoport a futó projektek konkrét megvalósítását is figyelemmel kíséri.

A Periferie projekt (Külvárosi projekt) nem helyettesíti a meglévő struktúrákat, hanem összekapcsolja azokat. Integrált tervezésen alapuló megközelítést vezet be, jól tudva, hogy a lakások, a közös területek vagy a házak bármilyen megváltoztatása megváltoztatja a polgárok viselkedését és a különböző lehetőségekhez való

hozzáférés lehetőségeit is. A városi átalakulás modelljét, amely a terület általános minőségének megfordítását tükrözi, és amely megszünteti az egyik terület és a másik közötti negatív kötelékeket, a szociális szolgálatok dolgozóinak összehangolt fellépése határozta meg, kulturális szolgálatok és műszaki hivatalok munkatársainak együttműködésével, az érintett lakosok aktív részvételével és a kommunikációs eszközök támogatásával. A Periferie projekt különböző eszközökből áll, amelyeket az Európai Unió, az olasz kormány, a Piemonti Regionális Tanács és nagyon gyakran a torinói városi tanács költségvetése finanszíroz. Ezek közé tartoznak a városrehabilitációs programok, a szomszédsági szerződések és a helyi fejlesztési akciók, illetve két nagy projekt: A Kapu és az Urban 2.

1.2. Mirafiori Sud and its transformations: A Mirafiori Sud területe az ipari negyed kvintesszenciája. A FIAT autógyár 1939-es átadása óta vidéki területből a város urbanizált és termelési pillérévé vált. A II. világháború után a gyár az olasz gazdasági fellendülés és a torinói demográfiai átalakulás középpontjában állt, több

Erasmus+

Legend
foto

millió munkást vonzva Olaszország minden részéből.

1951 és 1961 között a város lakossága 719 ezerről 1 025 ezerre nőtt. Az 1970-es években a Mirafiori FIAT gyár mintegy 70 ezer embert foglalkoztatott. Ezek a változások a terület átalakulását eredményezték a gyors lakásépítés és számos szociális probléma megjelenése szempontjából is, amelyek a nehéz élet- és munkakörülményekhez, később pedig a válsággal együtt a munkahelyek hiányához kapcsolódtak. A Mirafiori Sud emblemikus esete volt annak is, ami a munkások szerveződését, a politikai aktivitást és általában a civiliséget illeti. Ezek közül az 1969-es és 1980-as események különösen sokatmondóak a munkavállalók küzdelmeiről és a jobb munkakörülmények előmozdítására, a tömeges elbocsátásokkal szembeni ellenállásra és a szolidaritás kultúrájának előmozdítására tett erőfeszítéseikről. A válság és az iparág visszaszorulása ellenére ez a fontos örökség kulcsfontosságú a terület történetének megértéséhez, valamint annak megértéséhez, hogy a munka, a társadalmi szerveződés és az intézmények szerepe hogyan alakult át az idők során. Az 1990-es évek városrehabilitációs tervei ellenére a környék ma elnéptelenedőben van, és még mindig a munkanélküliség problémájával küzd. A Mirafiori Sud városrész a városmarketing szempontjából még mindig általánosságban nem tekinthető vonzóknak, mivel messze van a városközponttól, és kevés turisztikai látványossággal rendelkezik. Ez valójában pozitív szerepet játszik a folyamatban lévő helyi városrehabilitációs projektek inkluzivitása szempontjából. Ellentétben azokkal a területekkel, ahol a megújulás a dzsentrifikációval fonódik össze, a Mirafiori Sudban a legtöbb projekt továbbra is a helyi lakosságot célozza meg, és a helyi közösségek megerősítésére fejlesztették ki. Példaként említhetjük a "Zöldítési projekteket: környezeti helyreállítás és új szocialitás".

A zöldítési projektek az elmúlt évek Mirafiori Sudban tett megújulási erőfeszítések fontos részét képezik. A városnegyedhez tartozik többek között egy hatalmas zöld határ, amely elválasztja a várost a közeli városoktól és mezőgazdasági területektől. Az ipari időszakban ennek a zöld közterületnek a fejlesztését elhanyagolták, és a gyárak részben szeméttlerakóként használták. Ma ez egy olyan terület, ahol számos környezeti regenerációs és

városi mezőgazdasági kísérletezési projekt zajlik, mint például a ProGireg európai projekt és az Orti Generali városi kertészeti kezdeményezés. Az Orti Generali egy nagy mezőgazdasági terület és egy közpark egy részének a városlakók által bérelhető egyéni parcellákká történő átalakításából született. Az Orti Generali az ilyen városi kisparcellák kialakítása mellett egy sor tevékenységet is biztosít, mint például képzések és közös kertészkedési foglalkozások, nagy jelentőséget tulajdonítva az önkéntességnek. Mindkét csoport tanulmányozta ezt a projektet, hasonló pontokat azonosítottak, amelyeket különösen érdemes elemezni a városi átalakulással kapcsolatban.

Ezek között az egyik az önkéntes munka hangsúlyozása, különösen az illegális kertészkedéssel szemben (szabad területek kisajátítása önellátó termelés céljából). Az önkéntességre mint a (nem fizetett) munka új formájára való összpontosítás általános tendenciája különösen Olaszországban kézzelfogható, és gyakran kritizálják, különösen a magas munkanélküliséggel összefüggésben. A kutatások több válaszadója szerint azonban a munkanélküliség nem az egyetlen kihívás a periférián. A szocializációs terek hiányát gyakran problémaként, valamint a további társadalmi-gazdasági fellendülés lehetséges kiindulópontjaként mutatták be. Az önkéntes munkát úgy élték meg, mint lehetőséget az ismeretségi hálózat kialakítására (akár a lehetséges jövőbeli munkavállalás érdekében is), új készségek elsajátítására és a sok posztindusztriális külvárosra jellemző elszigeteltség ellen. Ezek az elemek fontosak az önkéntesség helyi jelentéseinek kibontásához, és a terület változó társadalmiságáról is árulkodnak.

A városi átalakulás valóban együtt jár a társadalmi tapasztalatok (ezek kialakításának módja, a szervezésükben részt vevő szereplők, a külső intézmények szerepe, hogy csak néhányat említsék) és a helyi lakosság elvárásainak változásával, de ami a legfontosabb, egy új erkölcsiséggel, amely az ilyen társadalmi kezdeményezéseken keresztül reprodukálódik. Az illegális kertészek esete sokatmondó az ilyen megújulási folyamatok inkluzivitásának és kiterjesztett társadalmiságának néhány korlátjáról. Az engedély nélküli kertészek gyakorlata hosszú múltra tekint vissza, amely a

Erasmus+

Legend
foto

terület ipari múltjához kötődik, mivel sokan közülük korábban gyári munkások voltak, akik számára a kertészkedés mindig is az önfenntartás és a gyárban töltött elidegenítő munkaidő kompenzálásának eszköze volt.

Bár az olyan projektek, mint az Orti Generali megpróbálták párbeszédet folytatni velük - és azt javasolták nekik, hogy maradjanak, miközben alkalmazkodnak a projekt új szabályaihoz -, nem mindenki akart alkalmazkodni, és de facto kiutasították őket ezekről a területekről. Az ő esetük érdekes kiindulópont a városi átalakulás dinamikájának tanulmányozásához a helyszínen, és ahhoz, hogy ezek a folyamatok milyen módon tartalmazzák az elhallgatott konfliktusokat azzal, ami korábban ott volt. A zöldítés és a fenntarthatóság előmozdításának gondolata valójában többféleképpen is előmozdítható, és annak gondos megfigyelése, hogy ez a helyszínen hogyan bontakozik ki, feltárja annak minden összetettségét és morális aspektusát.

1.3. Porta Palazzo project: A Porta Palazzo egyszerre problémás és ösztönző kerület: a téren minden nap megnyílik és bezár Európa egyik legnagyobb piaca, 40.000 emberrel és 15 tonna szeméttel, minden nap tanúi vagyunk a városi bevándorlás 20%-át kitevő lakosság együttélési nehézségeinek, folyamatosan többé-kevésbé legális kis tevékenységek és üzletek születnek és halnak el, az alacsony béreket kereső emberek jönnek és mennek, a közigazgatás és számos helyi szereplő, köz- és magánszereplő kezdeményezéseivel és projektjeivel, amelyek célja a kerület életének javítása. Az elmúlt években egyre nagyobb figyelmet fordítottak a Porta Palazzo negyedre: a közigazgatás, az Európai Unió Bizottsága,

minisztériumok, de magánszervezetek és vállalkozók is megkezdtek a forrásokba történő befektetések folyamatát, amelyről a Porta Palazzo Projektbizottság kötelességének érzi, hogy beszámoljon. Ezért azt javasolták, hogy tegyünk fel egy adatbankot a netre, amely részletezi és leírja az összes beavatkozást és tevékenységet, amelyek az elmúlt években hozzájárultak a Porta Palazzo és a Borgo Dora területének újjáépítéséhez. Nem csak a Kapu európai projekthez kapcsolódó tevékenységekről van szó. A Kapu projekt 2002. április 30-án valójában lezárult. Az 1996-ban

Torino városa által az Európai Uniónak benyújtott és általa finanszírozott projekt életre keltette a Porta Palazzo Bizottság projektjét. A projekt többéves tapasztalata során sokat költöttek a Porta Palazzo átépítésére irányuló területi politikák és beruházások terén.

Olyan projektek, amelyek hozzájárultak a jelentős lakhatásromlás javításához, a városi területek helyreállításához és újratervezéséhez, hatékonyabb szolgáltatásokkal való felszereléséhez. Olyan beavatkozások, amelyek lehetővé tették a terület történelmi, de egyben kereskedelmi örökségének felértékelését, amelyek hozzájárultak új gazdasági lehetőségek megteremtéséhez, valamint a terület promóciós és fejlesztési folyamatainak elindításához a helyi sajátosságok és endogén erőforrások erősítésével. Az intenzív átalakulást olyan intézkedések és projektek kísérték, amelyek egyúttal a Porta Palazzo társadalmi szerkezetének javítását, az új és régi bevándorlók által okozott konfliktusok megoldását célozták egy olyan helyen, amely a polgárok első érkezési kikötőjét jelenti, olyan támogató hálózatokat és folyamatokat hoztak létre, amelyek segítenek a helyi és kollektív identitás kialakításában. a jövőt keresve. Következésképpen olyan politikákat és intézkedéseket hangoltak össze, amelyek a társadalmi befogadásnak kedveztek, és megerősítették azt.

2. Városi megújulás

Torino városa a kilencvenes évek közepén kezdett el foglalkozni a városfejlesztés és a városrehabilitáció kérdéseivel, az elmúlt tíz-tizenöt évben egy sor politikát, eszközt és folyamatot hajtott végre a város átalakulását befolyásoló két kulcsfontosságú tényező, az exogén és az endogén tényezők keretében.

Egyrészt a fordizmus válsága, amely több mint hatmillió négyzetméternyi ipari területet hagyott maga után, nemcsak a város identitásának újragondolását tette szükségessé, miután a huszadik században végig gyárváros volt, hanem azt is, hogy újragondoljuk a nagy városi ürességet, amelyet át lehet alakítani - mint a torinói városi területek 80%-át - és be lehet vonni az európai strukturális alapok 2. célkitűzésébe.

Erasmus+

Legend
foto

Ezenfelül a 2006-os téli olimpiai játékokhoz kapcsolódó beruházások további lendületet adtak a városi átalakulásnak. Hatalmas mennyiségű nemzeti és transznacionális - állami és magán - forrás érkezett Torinóba, és jelentős városátalakítási projekteket dolgoztak ki. Az alapgondolat akkoriban az volt, hogy a városfejlesztési terv a város irányításának és átalakításának eszköze: új városrészek és új városi központok jöttek létre, mint például a város "hátsó csontjainak" átalakítása és számos nagy, elhagyott ipari terület újrahasznosítása. Másrészt ugyanebben az időszakban városi válság alakult ki, amely a sűrűn beépített és belső területeket érintette: az olyan történelmi városrészek, mint a Porta Palazzo és a San Salvario a konfliktusok sztereotípiáivá váltak, és a polgárok biztonság iránti igénye a helyi politikai napirenden gyakran ellenséges és követelőző megközelítéssel jelent meg, különösen az újonnan érkezőkkel (mindenekelőtt a bevándorlók) szemben.

Ezekben az években ezért számos különböző városrehabilitációs és fejlesztési folyamat indult el a társadalmi szerkezet megerősítését célzó integrált projektekkel együtt, akár a félig központi városrészekben, mint a Porta Palazzo és a San Salvario, akár a közterületi lakótömbökben (a városrehabilitációs programok, a szomszédsági szerződések és a helyi fejlesztési akciók révén).

1997 óta a város nagy mennyiségű regionális, minisztériumi és európai forrást használt fel azzal a céllal, hogy beavatkozzon a városrehabilitáció "rendkívüli jellegébe", amelyet döntő fontosságúnak tartottak a társadalmi kohézió újbóli megteremtése szempontjából azokban a városrészekben, amelyeket nem érintettek a nagy városi átalakulások.

Ma egy olyan szakaszban vagyunk, ahol elengedhetetlen, hogy a rendkívüli beavatkozások perspektívájáról áttérjünk a hétköznapi beavatkozásokra, nemcsak azért, mert a rendkívüli források elfogytak, hanem azért is, mert lényeges, hogy a rendkívüli források hasznosak legyenek a várostervezés kultúrájának szempontjából, illetve hogy a területfejlesztési kérdések hétköznapi megközelítésének javítására használják fel őket.

A városi kérdés komplex gondolkodást igényel: a városra más szemszögből kell tekintenünk, hogy a város struktúráira hatni tudjunk. A szociális

munkában részt vevő szakemberek azonban gyakran nem tartják olyan jelentősnek ezt, mint amilyen, ennek ellenére ez képes megváltoztatni az emberek életét. Eközben elengedhetetlen, hogy olyan erőforrásokat, energiákat, identitásokat és konfliktusokat emeljünk be, amelyek a városok programjait jelentik. Hasonlóképpen, az infrastruktúrák megvalósításában részt vevők szokása szerint ezeket kiegészítőnek, nem pedig alapvetőnek tekintik. De csak a kettő kombinációja teszi lehetővé, hogy a város-gyár megváltozzon, átalakuljon és összetartóbbá váljon. A kortárs város feloldja a központ és a periféria, a korábbiak és a későbbiek, az anyagi és a nem anyagi hierarchikus felépítését: láthatatlan városok, alámerült és rejtett városok, városok, amelyek a látható város közegeiben vannak, nem feltétlenül a határoknál, hanem rejtett, földalatti városok. Szükség van tehát egy gondos, komplex gondolkodásra, amely képes olyan elemeket kínálni, amelyekkel a közös célok elérése érdekében az összes szereplő egymást kiegészítve beavatkozhat.

A "várost építeni" azt jelenti, hogy a lakosok életét befolyásoló stratégiai fejlesztési elképzeléseket kell megvalósítani. Ha igaz, hogy a modernitás inkább társadalmi keveredés, mint etnikai és kulturális hibridizáció, akkor az is igaz, hogy a külvárosok rendezetlenségének és konfliktusainak közegeiben nyelvek, kulturális formák, szokások és identitások keverednek. Ezek a rendkívüli kreativitás helyei, mert egyrészt jelen van az alkalmazkodás stratégiája, másrészt azonban kreatív válaszok is létrejönnek, amelyeket kísérni és támogatni, de értelmezni is kell. A külvárosok azok a városi területek, ahol a kellemetlen, ellentmondásos és eltorzult formát ölt, a város új jelentése, ahol a helyi konfliktusok egyértelművé válnak. Tudni kell, hogy nincsenek rövidebb utak, nincsenek egyszerű megoldások, és a felelősség a jelenségek megértésében, illetve az iránymuató vezetésben ölt testet.

A város tehát egy összetett szervezet, amely területalapú projekteket igényel a városrészek városi szövetének megújítása érdekében. A város már lakott, és létfontosságú, hogy a lakók életminőségét biztosító lakhatási politikák "második generációján" dolgozzunk, és elérjük a szolgáltatásokból, a sokszínűségből és a kapcsolatokból álló városi minőségi színvonalat. Ez

Erasmus+

Legend
foto

azt jelenti, hogy biztonságos és támogató politikákat kell kínálni a szociálisan kiszolgáltatott helyzetekben, ösztönözni kell a társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó politikákat, hogy hálózatokat hozzanak létre, és arra kell törekedni, hogy - mint a halászhálók a tengeren - a nehezebbek ne süllyedjenek el. A hálók nem csak halásznak, hanem képesek megtartani, és a felszínre hozni a kincseket.

A területek összetett, rétegzett formákból állnak, olyan térbeli alakzatokkal, amelyek nem változhatnak, és figyelembe kell vennünk, hogy ezek magukban foglalnak már kialakult térbeli, gazdasági, politikai és társadalmi szervezeteket. Tudatában kell lennünk annak, hogy a különböző szereplők között folyamatosak a hatalmi viszonyok, a szokások, életformák, az együttélés pluralitásai, a konfliktusok és a társadalmi eltérések.

A területeknek külső kapcsolatokra van szükségük, amelyek a tágabb térséget is bevonják, mivel nem lehet őket csak mikroszkóp alatt, mikrohelyzetüket vizsgálva értelmezni. Arról van szó, hogy a várossal együtt kell átalakulnunk, és nem a várost kell átalakítanunk, tisztában kell lennünk azzal, hogy kivel cselekszünk, kivel tárgyalunk a közterületek inkluzív használatának szabályairól, hogy lehetőségeket teremtünk a városon belül. A történelmi városok a kapcsolatoknak szentelt terek azonosításával születtek: terek, piacok, parkok, amelyek így a lakosok kapcsolatainak színterei.

A kortárs város privatizálta a köztereket, szabványosítva és szabályozva használatukat: itt játszhatnak a gyerekek, itt maradhatnak az idősek, ott lehet vásárolni. Gyakran új polgárok - bevándorlók - törnek be a közterekre, megszegve ezeket a szabályokat: járdákat, tereket, parkokat használnak, és konfliktust, rendetlenséget, zajt okozhatnak. Valójában a szabályok megtárgyalása újra megerősíti, hogy a közterület mindenkié, és ezért szabályozható, de csak akkor, ha az összes érintett szereplő egy asztalhoz ülhet (azaz az idősek, de a bangladesi vagy pakisztáni gyerekek is kriketteznek a tereken, vagy a perui nők vasárnap a közparkokban főznek honfitársaiknak). A közterületen való szocializáció jogának elismerése a város elsőbbségének hangsúlyozását és a közterületen való gyülekezés jogának kimondását jelenti.

A helyi közösségek számára eszközök biztosítása, a kulturális és gazdasági erőforrások hálózatba szervezése a városi átalakulás társadalmi fenntarthatóságának kérdését is jelenti. A városrehabilitáció minden folyamata magában hordozza a dzsentrifikáció, a legkiszolgáltatottabb népesség elüldözésének kockázatát. A helyi közigazgatásnak meg kell védenie ezeket a lakosokat, eszközöket biztosítva életminőségük javításához, miközben fenntartja az együttélésből fakadó kapcsolatokat, és a helyi identitás, emlékezet és történelem fejlesztésén dolgozik.

Dolgozni kell a változások rendezésén. Ezek a folyamatok közép- és hosszú távú időzítést igényelnek, és az idő ebben egyáltalán nem független változó.

III. BEVÁNDORLÓK INTEGRÁCIÓJA TORINÓBAN

1. A bevándorlók integrációjára tett lépések

Évről évre világosabbá válik, hogy a külföldiek jelenléte Torinóban, akár csak a régió többi részén és Olaszországban, egyre inkább strukturális jelenség. A társadalom számos területét a város társadalmi-gazdasági szerkezetéhez jól alkalmazkodott bevándorlók munkája, tevékenységei és mindennapi cselekedetei jellemzik, sőt, néha a szervezetüket is megváltoztatják. Ezek közé a területek közé tartozik a munkaerőpiac, a háztartások élete, a szolgáltatások és az iskolák struktúrája, a kulturális és vallási terek szervezése és a politikai részvétel iránti igények. Elemezzünk néhány kezdeményezést:

1.1. Morus Association and Mediterranean City-to-City Migration project: A Morus emberi jogi alapú megközelítése a menekültek számára további lakhatási lehetőségek biztosításában nyilvánul meg, amelyek túlmutatnak a helyi szövetkezetek által kínált kezdeti befogadási lehetőségeken. E célból a Morus önkéntesei az újonnan érkezettekkel együtt dolgoznak, hogy olyan profilt készítsenek, amely feltérképezi szükségleteiket,

Erasmus+

Legend
foto

képességeiket és törekvéseiket. Ez a megközelítés nemcsak a megfelelő lakhatási/szállási lehetőségek azonosításához elengedhetetlen, hanem lehetővé teszi a szövetség számára, hogy támogassa a menekülteket a megfelelő munkalehetőségek megtalálásában.

A bevándorlók lakhatási igényeinek feltérképezése mellett a Morus szoros kapcsolatokat alakított ki a helyi ingatlanügynökökkel is, hogy azonosítsa a rendelkezésre álló lakhatási lehetőségeket. Az egyesület kamatmentes letétet is biztosít, hogy elősegítse a menekültek hozzáférését a magánbérleti szektorhoz.

A Morus önkéntesei támogatják a menekültek jövedelemszerző munkához jutását is. A menekültek eredeti profilja döntő fontosságú ahhoz, hogy az újonnan érkezők képességei megfeleljenek a helyi munkaerő-keresletnek. Eddig öt menekültet helyeztek el helyi vállalkozásoknál, míg mások jelenleg egy átképzési programban részesülnek, amelynek célja, hogy a menekülteket segítse a munkaerőhiányos szociális gondozási ágazatban való elhelyezkedésben.

A Morus munkájának másik dimenziója a helyi és a menekült közösségek közötti társadalmi kohéziót elősegítő interkulturális tevékenységek támogatása:

- CoroMoro: A nyugat-afrikai menekülteket és a helyi lakosokat összekötő kórusprojekt Ceresben a kultúrák közötti csere előmozdítása és az olasz nyelvtudás elsajátításának megkönnyítése érdekében. A kórus repertoárja (elérhető a YouTube-csatornájukon) a helyi piemonti és a nyugat-afrikai mandinka hagyományok zenéjét ötvözi. A kórus számos rendezvényre kapott meghívást Olaszország-szerte. 2016 januárjában például a torinói önkormányzat meghívta a CoroMoro-t, hogy lépjen fel a Piazza Castellón rendezett "Un Natale coi Fiocchi" koncertjén. Nemrégiben pedig, miután a CoroMoro együttműködött egy jól ismert torinói zenekar, a MAU MAU klipjében, a zenekarral turnézott.

- MoroTeam: A menekültek számára 2015 júniusában a Ceres önkénteseinek támogatásával létrehozott futballcsapat. A csapat azóta regionális és országos versenyeken indult. Ez a

kezdeményezés elősegíti a menekültek aktív és egyenlő részvételét az olasz társadalmi életben.

- MoroStyle: Öt menekült szabó által kezdeményezett divatvállalkozás, amely afrikai ihletésű ruhákat készít. A MoroStyle egyedi márkává és stílussá vált a régióban, és rendszeresen kiállítja ruhadarabjait a nyári kulturális és turisztikai rendezvényeken. A MoroStyle 2017 márciusa óta rendszeres értékesítési helyet biztosított magának a torinói Gran Balun szabadtéri piacon.

1.2. The Mosaico Association: Torinóban a város főpályaudvarán egy olyan kezdeményezéssel foglalkozik, amelynek keretében önkéntesek, köztük menekültek, segítséget, tájékoztatást és alapvető árukat nyújtanak az állomáson átutazó menekülteknek, hogy segítsék őket az utazásukban. Az olaszországi Torinóban található Porta Nuova vasútállomás fontos tranzitállomás a bevándorlók számára - mind azok számára, akik Észak-Európába igyekeznek eljutni, mind pedig a dublini szabály miatt a határon visszaszorított menekültek számára. A helyi Mosaico egyesület az "Oasi Porta Nuova" kezdeményezéssel különböző szintű segítséget nyújt az állomáson tartózkodó menekülteknek és menedékkérőknek. Célja, hogy segítse őket abban, hogy tájékozottan folytathassák migrációs folyamatukat. A Mosaico hangsúlyozta, hogy sok életet lehet megmenteni azáltal, hogy a Porta Nuova tranzitállomáson nagyszámú embert érnek el azáltal, hogy meghallgatják a konkrét eseteket, rövid pihenést kínálnak és személyre szabott megoldásokat javasolnak.

Az Oasi Porta Nuova célja, hogy "hosszú távú kezdeményezés" legyen. Egyelőre a projekt novemberben kezdődött, és várhatóan három hónapig tart - közölte a szervezet egy bemutató során. A kezdeményezés három részből áll: A Porta Nuova állomáson belül található pavilon, ahol nyelvi-kulturális közvetítőként kiképzett menekültek egy kiválasztott csoportja nyújt tájékoztatást a jogokról és kötelességekről, valamint a szolgáltatási pontok, a meghallgatásra alkalmas helyek és az egyéni helyzetek első értékelésének térképét.

Az Ambulatorio Socio Sanitario Roberto Gamba klinikát is felállították az állomás közelében, ahol a szakemberek a helyi intézményekkel

együttműködve jogi tanácsadást (heti két alkalommal, egyenként 2-3 órában), valamint orvosi és pszichológiai segítséget nyújtanak. A kezdeményezés egy mobil egység (furgon vagy lakókocsi) létrehozását is előírja, amely a kényszermigráció által érintett emberek által sűrűn lakott területekre megy; ez a rész a három hónapos Oasi Porta Nuova kísérleti projekt után kerül megvalósításra.

Mosaico elmondta, hogy az Oasi Porta Nuova az egyéni életek megmentéséhez vagy minőségének javításához nyújtott támogatáson túlmenően számos másodlagos előnnyel jár majd. Célja, hogy anonim adatokat gyűjtsön az olaszországi migrációról és befogadásról, és ezáltal statisztikákat szolgáltatson a migrációs tendenciákról; azáltal, hogy csökkenti az utcán élő emberek számát, és ezáltal enyhíti a helyi lakosok aggodalmára okot adó okokat. Célja továbbá, hogy aktívan bevonja a menekülteket (közvetítők, orvosok és más szakemberek) a város számára megoldások kidolgozásába és aktiválásába, ezáltal javítva az integrációt. Végül az Oasi célja, hogy összekapcsolja a hasonló szolgáltatásokat nyújtó helyi szervezeteket, ezáltal növelve az intézkedések koordinációját és hatékonyságát.

IV. VESZÉLYEZTETETT SZEMÉLYEK MUNKAERŐPIACI INTEGRÁCIÓJÁRA TETT JÓGYAKORLATOK OLASZ TERÜLETEKEN

4.1 NonUnoMeno

Jobel - Società Cooperativa Sociale Onlus

Címe: Jobel Jobel, S.A: Via Amerigo Vespucci, 20/A
- 17051 Andora (SV), +39 0182722065

Email: nonunomeno@gmail.com

Facebook: nonunomeno e
NonUnoMenoBistrotFinalborgo

Instagram: nonunomeno

Web: www.nonunomeno.it

A "NonUnoMeno" a Jobel projektje, egy 2005-ben alapított nonprofit szociális szervezeté, amely oktatási-pedagógiai szolgáltatásokat nyújt Imperia és Savona tartományokban. A Jobel tapasztalt szervezet a gyermekekkel és kiskorúakkal, idősokkal, menekültekkel, nehéz körülmények között élő, nehéz helyzetben lévő vagy fogyatékkal élő emberekkel való munkát tekintve. A stratégia nem jóléti, hanem oktatási, rehabilitációs és rehabilitációs. A Jobel középpontjában minden nap az ember áll a maga teljességében.

A "NonUnoMeno" projekt célja a fogyatékkal élő fiatalok foglalkoztatását célzó szociális tapasztalatszerzés bárookban, éttermekben és turisztikai projekteken Savona tartományban (Liguria). Ezt a projektet egy szociális szervezet hozta létre, amely elkötelezett amellett, hogy esélyt és perspektívát kínáljon a fogyatékkal élő fiataloknak.

A szervezet évek óta elkötelezett a fogyatékkal élők társadalmi beilleszkedési lehetőségeinek

biztosítása mellett, és továbbra is élen jár a speciális szükségletekkel rendelkező személyek aktív befogadásában a rehabilitációs, rehabilitációs és társadalmi-foglalkoztatási beavatkozás kísérleti modelljében. A választás az, hogy ezen a területen sikeres vállalkozások létrehozásával és irányításával mozogjon, és ugyanakkor képes legyen a sokféleség leküzdésére.

A "NonUnoMeno" projekt a fogyatékkal élők társadalmi befogadásának kísérleti modellje egy sor tevékenységen keresztül, mint például:

- védett rehabilitációs/habilitációs műhelyek,
- szociális-foglalkoztatási beilleszkedés,
- hálózati projektek iskolákkal és képzési központokkal.

A "NonUnoMeno" (ami magyarul annyit jelent, hogy "nem eggyel kevesebb") elnevezés már magában foglalja a befogadás célját, amelyet egy bárokból és éttermekből álló társadalmi élményen keresztül valósítanak meg. A NonUnoMeno a különböző egyesületi és intézményi szervezetek együttműködésének eredményeként jött létre:

- a Jobel Onlus Szociális Szövetkezet;
- az ANFFAS (Értelmi és/vagy kapcsolati fogyatékkal élő személyek családjainak országos szövetsége);
- az Alassio és a Finale Hotelier Intézetek;
- Alassio, Albenga és Finale Ligure önkormányzatai;
- a fogyatékkal élők foglalkoztatási szolgálatai (SILD finalese és albenganese);
- az Albenga-i Mentális Egészségügyi Központ;
- a Compagnia di San Paolo Alapítvány.

A projekt ötlete 2013-ban született, amikor Alassio (Liguria) önkormányzata felajánlotta a Jobel szövetkezetnek a városközpontban található bár és könyvtár üzemeltetését. "Egy olyan formátum jött létre, amely lehetővé teszi a különböző típusú - fizikai és szellemi - fogyatékkal élő fiatalok elhelyezését" - magyarázza Andrea Varaldo, a szövetkezet turisztikai munkaközvetítési területének koordinátora.

A projekt kiváló eredményekkel haladt előre, olyannyira, hogy három évvel később két másik liguriai faluban, Finalborgóban és Albengában is további fejlesztésekre került sor. Ezen kívül egy szociális éttermet (U Levantin néven) nyitottak Laigueglia történelmi központjában, szintén Savona térségében. A szociális étterem, ahol a fő fogások a regionális levantei konyha finomságai, az ilyen típusú beavatkozásban rejlő lehetőségek kis emblemikus példájává vált, és gyakran szerepel a Tripadvisor első helyein.

A szociális vendéglőben olyan gyengénlátó fiatalokat vesznek fel, akik már tapasztalatot szereztek a NonUnoMeno bárokból való munkavégzésben. A projekt mind gazdasági, mind társadalmi szempontból figyelemre méltóan jól működik, támogatva az érintett fiatalok fejlődését és integrációját. Minden egyes bevont fiatal személyre szabott utat követ, az Alassio szociális kávézóban egy pedagógus segíti őket, a többi létesítményben két pszichológus koordinálja a tevékenységeket a helyi hatóságokkal közösen.

A projekt finanszírozása: Az ERFA - Európai Regionális Fejlesztési Alap 3. tengelye "A vállalkozások versenyképessége" által társfinanszírozott "Beruházás a növekedésbe és a foglalkoztatásba" című Regionális Operatív Program 2014-2020 célkitűzése keretében a társadalmilag kívánatos hatást és közjavakat termelő vállalkozói tevékenységek elindításának és megerősítésének támogatására irányuló pályázati felhívás keretében a NonUnoMeno fejlesztésére került sor.

<https://www.fsnews.it/it/focus-on/sostenibilita/2021/9/27/NonUnoMeno-social-experience-disabili-bar-ristoranti.html>

<https://www.jobel.it/inserimento-lavorativo/non-uno-meno>

4.2 . Mai più dentro

Címe: Via Sandriana, 8 bis - 80046 San Giorgio a
Cremano (NA) +39 081476555

Facebook:
<https://www.facebook.com/Litografi.Vesuviani>

E-mail: info@litografivesuviani.com

Erasmus+

Legend
foto

Instagram:

<https://www.instagram.com/litografivesuviani/>

Youtube:

https://www.youtube.com/channel/UCjA6m1P7docgpa_Mn2OXBQ

Web: <https://www.litografivesuviani.com/>

A "Mai più dentro" (Soha többé bent) egy olyan projekt, amely pszichiátriai beteg elítélteket képez ki, hogy különböző területeken dolgozhassanak: reklám, szitanyomás, szabászat, mezőgazdaság. A "Mai più Dentro" pszichiátriai betegségben szenvedő állampolgároknak szól. A cél az, hogy munkát kínáljon azoknak, akiket a mentális betegségből fakadó stigma kirekeszt, ami a "bűnelkövetők" esetében felerősödik. A projekt támogatói a Cooperativa Litografica Vesuviani és a partner szövetkezetek, azzal a céllal, hogy munkát kínáljanak a visszaesés, különösen a bűnisméltés és az ebből következő, a mentális betegség által súlyosbított stigma megelőzése érdekében. Az ellátottak rendszeres vagy alternatív fogva tartási rendszerben vannak, és a nápolyi Poggioreale és a nápolyi Secondigliano börtönök, valamint a Nápoly 3 Dél DSM területén laknak.

"A "Mai più dentro" projekt egy tényből fakad: még mindig túl sok pszichiátriai beteg van, akik azért vannak börtönben, mert bűncselekményt követtek el, amiatt is, hogy pszichiátriai problémákkal küzdő alanyok. Tisztában vagyunk azzal, hogy a büntetésért való felelősség mindig egyéni és feltétel nélküli, de abban is biztosak vagyunk, hogy a pszichiátriai betegnek lehetőséget kell kapnia arra, hogy olyan tevékenységekkel támogassák, amelyek célja, hogy ne fenyegetse a bűnisméltés veszélye. A pszichiátriai fogyatékossgal élő bűnelkövetőknél nagyobb a bűnisméltés kockázata, mint másoknál, mivel a büntetés letöltése után fennáll a pszichiátriai állapotuk súlyosbodásának veszélye, különösen a társadalmi beilleszkedés és a foglalkoztatás lehetőségeinek hiánya miatt.

A "Mai più dentro" projekt a "Fondazione con il Sud" társfinanszírozásával valósul meg a "Carceri 2019" kezdeményezés keretében, és a pszichiátriai kórképekben szenvedő állampolgári bűnelkövetők számára készült. A cél az, hogy

munkát kínáljon azoknak, akiket a mentális betegségek megőrzése kirekeszt, ami a "bűnelkövetők" esetében felerősödik.

A projekt kedvezményezettjei a szövetkezet által rendelkezésre bocsátott termelési rekeszek pontos megismerése után, személyes választásuk és alkalmasságuk szerint kerülnek a projekt által javasolt tevékenységekbe.

A javasolt termelési ágazatok a következők:

Kézműves szabászat

Szitanyomás

Szociális kert

Fontos szerepet játszanak a képzésért felelős "mester"-kezelők, a kézművesek, mint például a selyemnyomdászok, szabók és az agronómusok, a szakértő gazdálkodók stb., de a rehabilitációs technikusok, pszichológusok, szociológusok és

a projektben részt vevő valamennyi szakember is.

A projekt célja, hogy hozzájáruljon és támogassa a résztvevőket abban a tudatosságban, hogy a közösség számára erőforrássá váljanak, a szabályok tiszteletben tartására és a munkára való felkészítésre való átképzés útján.

A Cooperativa Litografica Vesuviani, partnereivel együttműködve, továbbra is fenntartja az erősen közösségi alapú szervezeti és működési felépítést, amely a betegek támogatásán alapul, és nagymértékben összekapcsolódik a harmadik szektor szervezeteivel és különböző intézményi szervekkel.

A Mai+ dentro a különböző egyesületi és intézményi szervezetek közötti együttműködés eredményeként létezik:

- "Diësis social" promóciós szövetség

-Helyi egészségügyi hatóság Nápoly 3 dél

-Poggioreale "G.Salvia" fogvatartási központ

-Secondigliano fogvatartási központ

- San Giorgio a Cremano település önkormányzata
- Konzuli szolgálat
- Marie Curie Műszaki és Technológiai Intézet
- "Lavoro in corso", coop. soc. coop. soc. onlus
- Központi külső büntetés-végrehajtási hivatal Campania számára

A lehetőségek széles skáláját nyújtja ez a nagyon széles körű partnerség, amelyet tovább bővítenek. San Giorgio a Cremano önkormányzatának jelenléte, amely a Litografici szövetség megalakulása óta támogatója, kiváltságos tárgyalópartnere lesz a folyamatban lévő és jövőbeli tevékenységeknek. A partnerség a "Marie Curie" műszaki intézetet is integrálja, amely lehetővé teszi a projektben

részt vevő kedvezményezettek számára, hogy befejezzék tanulmányi ciklusukat, és esti tanfolyamokon keresztül érettségi bizonyítványt szerezzenek. A képzést a Consul Service, a Campania régió által elismert szervezet tanúsítja. Ezen túlmenően a "Diesis" innovatív teret biztosít a helyreállító igazságszolgáltatásról szóló megbeszélésnek, amely a bűncselekmények áldozatainak oldalán áll. A projektet főként a "Fondazione Con il Sud" finanszírozza, amely 240 000 eurós kötelezettségvállalással támogatja a kezdeményezést, elsősorban a képzéseket. A képzési és munkatapasztalat-szerzési ösztöndíjakat a 30 hónapos időszak végén a B, Litografici Vesuviani és Lavoro in Corsi szervezeteken belül a munkaerő-piaci integráció elősegítésének kiváltságos eszközeként használják.

<https://www.esperienzeconilsud.it/maipiudentro/2022/02/01/storitelling-anno-2021-del-progetto-mai-piu-dentro/>

<https://www.esperienzeconilsud.it/maipiudentro/2022/02/01/storitelling-anno-2021-del-progetto-mai-piu-dentro/>

4.3 Xing-Crossing

Programma integra s.c.s.

Címe: Maria Gianelli 19-19B, 00182 Roma +39 0645753490

Email: comunicazione@programmaintegra.it

Facebook:
<https://www.facebook.com/programmaintegra>

Linkedin:
<https://www.linkedin.com/company/programma-integra>

Youtube:
<https://www.youtube.com/user/Programmaintegra>

Erasmus+

Legend
foto

Web: <https://www.programmaintegra.it/wp/>

A Xing-Crossing projekt célja, hogy megkönnyítse a Rómában, Torinóban és Cataniában elhelyezett kísérő nélküli külföldi kiskorúak és fiatal felnőttek (17-21 évesek) társadalmi-foglalkoztatási integrációs útjait egy többdimenziós rendszer segítségével, amely integrálódik a területeken már működő befogadási rendszerekbe.

A projekt részt vesz a "Never Alone for a Possible Tomorrow" elnevezésű kezdeményezésben, amelyet a Cariplo Foundation, Compagnia di San Paolo, Fondazione CON IL SUD, Enel cuore, JPMorgan Chase Foundation, Fondazione Cassa di risparmio di Torino támogat, Fondazione Cassa di risparmio di Cuneo, Fondazione Cassa di risparmio di Padova e Rovigo, Fondazione Monte dei paschi di Siena és Fondazione Peppino Vismara a "Soha nem egyedül - Jövőnk építése az Európába érkező gyermekekkel és fiatalokkal" című EPIM program keretében.

A projekt célja olyan rendszerintézkedések kikísérletezése, amelyeket integrálni kell a már létező intézkedésekbe, hogy egy tartós és állandó integrációs rendszert hozzanak létre. Ebben az összefüggésben alapvető fontosságú a kiskorúak és fiatal felnőttek tájékoztatása a munkaerőpiac lehetőségeiről és az ezekhez való hozzáféréshez szükséges eszközökről, a motiváció és a tervezés ösztönzése, valamint a kizsákmányolás alternatívájának megtervezése és velük együtt történő kiépítése.

A kezdeményezést Róma, Torino és Catania területén valósították meg, számos intézkedést végrehajtva, mint például: műveltségi és állampolgári ismeretek tanfolyamok, felhatalmazó és szocializációs műhelyek, munkaorientációs műhelyek és PIAP-ok (Egyéni tervek a szakmai autonómiáért), intézményeknek szóló érdekvérvényesítő tevékenységek, a lakhatási autonómiára való orientáció és 15 társasházi kísérlet, coaching tevékenységek és 15 mentorálási projekt kipróbálása.

A projekttevékenységek végrehajtásához szükség volt egy közös módszertani megközelítés elfogadására az integráció és a társadalmi-munkahelyi integrációs utak meghatározásában,

amely erősíti a címzettek készségeit és korábbi munkatapasztalatát, ugyanakkor lehetővé teszi az egyéni készségek és "tehetségek" fejlesztését a munkaerő-piaci kereslethez képest is.

A "Xing - Crossing. Beilleszkedési utak fiatal menekültek számára" című projekt 27 hónapig tartott.

A Xing- Crossing projekt keretében 859 egyedül élő külföldi kiskorút fogtak el Rómában, Torinóban és Cataniában. Több mint 80 önállósági és lakhatási támogatást nyújtottak, 570 kedvezményezettet vettek fel olasz tanfolyamokra, 30 mentori tanfolyamot aktiváltak.

A projekt országosan fejlődött, három terület partnerségének bevonásával. A Xing kihívást jelentett, mert ilyen különböző kontextusokban kellett párhuzamosan működni, szinergiákat létrehozva a különböző valóságok között, és összekapcsolva a hálózatokat, területeket és intézményeket.

A projekt az olasz nyelv, az önálló életvitel és az aktív állampolgárság terén alkalmazott új módszerekre összpontosított. A világiárvány ideje alatt a projekt szereplői képesek voltak újra kitalálni az orientációs és munkaközvetítési tevékenységeket a három területen, és videofelvételen rögzítették a mentori tanfolyamokat, amelyeken a polgárok és a támogatottak közös életutakba kapcsolódtak be.

A 859 kedvezményezettből 470 Rómában, 195 Cataniában és 194 Torinóban volt. Közülük 258-nak munkaorientációs pályákat aktiváltak, 53-nak pedig "hozományt" nyújtottak képzési pályák vagy szakmai beilleszkedési gyakorlatok támogatására. 150 személy részesült lakhatási intézkedésekben, és 35-en kaptak lakbértámogatást. 96 kedvezményezettet pszichológiai támogatásban és önállósító tanfolyamokon helyeztek el, 30-at pedig mentori tanfolyamokon indítottak. 573 fiatal került olasz nyelvtanfolyamra, és 371-en sikeres vizsgát tettek. A tanácsok ökológiai, integrációs és nemi kérdésekkel foglalkoztak a különböző területeken, elősegítve a fiatalok részvételét és aktív állampolgári szerepvállalását.

Erasmus+

A számokon túl a Xing olyan emberek, kedvezményezettek és szereplők találkozója volt, akik még a Covid idején is összefogtak, hogy továbbra is elérjék a fiatalokat. Az élő útmutató, az olasz nyelvű videóleckék, az online konzultációk, a videós önéletrajzok a munkacsoport rugalmasságának gyümölcsei. Különböző városok, különböző kontextusok, de ugyanaz a cél, hogy elérjék és támogassák a magányos külföldi fiatalokat.

A projekt eredményeit a végső ajánlásokat tartalmazó dokumentumban gyűjtötték össze, amelyet megosztottak az Olasz Befogadási és Integrációs Rendszer Központi Szolgálatával (SAI), hogy az elvégzett munka változást idézzon elő, nemcsak a projektben közvetlenül érintett 859 ember életében, hanem a legveszélyeztetettebbek befogadásáért felelős szervezetekben és területeken is.

A Xing Crossing projekt különböző társulási és intézményi egységek együttműködésének eredményeként jött létre:

- Programma integra s.c.s.
- Cariplo Alapítvány
- Compagnia di San Paolo
- CON IL SUD Alapítvány
- Enel Cuore
- JPMorgan Chase Alapítvány
- Cassa di Risparmio di Torino Alapítvány
- Cuneo Takarékpénztár Alapítvány
- Cassa di Risparmio di Padova e Rovigo Alapítvány
- Monte dei Paschi di Siena Alapítvány
- Peppino Vismara Alapítvány
- Torinói Önkormányzat
- Esserci szociális szövetkezet
- Civic Zero Szövetkezet
- Centro Astalli Egyesület

- Save the Children Italy
- Prospettiva Futuro s.c.s.
- CIR - Olasz Menekültügyi Tanács.

Célok

-A társadalmi és kapcsolati befogadás elősegítése a projektben részt vevő területeken.

-A kísérő nélküli külföldi kiskorúak és fiatal felnőttek munkaerő-piaci integrációjának támogatása.

-Az autonómiához vezető utak támogatása, amelyek célja a befogadás jóléti körforgásának leküzdése.

-A befogadás és integráció bevált gyakorlatainak nemzeti szintű cseréjének elősegítése.

-Az integrációs és társadalmi-foglalkozási beilleszkedési utak meghatározásában közös módszertani megközelítés előmozdítása, amely felértékeli a befogadottak készségeit és korábbi munkatapasztalatát, ugyanakkor lehetővé teszi az egyéni készségek és "tehetségek" fejlesztését a munkaerő-piaci kereslethez képest is.

Tevékenységek - a projekt fő tevékenységei a következők:

-Az érdekérvényesítő és figyelemfelkeltő tevékenységek.

-Munkaerőpiaci felmérés Rómában, Cataniában és Torinóban.

A PIAP-ok meghatározása és kidolgozása - Egyénre szabott tervek a szakmai autonómiáért.

-Munkaorientációs, felhatalmazó és szocializációs műhelyfoglalkozások.

-Mentori mikroprojektek kipróbálása.

-Irodalomértés és állampolgári nevelés tanfolyamok

-A lakhatási autonómiára való orientáció és társasházak kialakítása

<https://minoristranieri-neveralone.it/progetto/xing>

6) SZLOVÁKIA

a) A működő nemzeti/regionális programok áttekintése

A kassai önkormányzati régió társadalmi vállalkozása

2) A társadalmi vállalkozás integrációs céljai

A társadalmi vállalkozás fő célja, hogy mérhető pozitív társadalmi hatást érjen el. A társadalmi vállalkozói tevékenység célja, hogy a hátrányos helyzetű vagy kiszolgáltatott helyzetben lévő embereknek lehetőséget adjon a munkavállalásra, a munkaszokások elsajátítására és személyes előfeltételeik fejlesztésére. A társadalmi vállalkozás a munkanélküliséggel is foglalkozik.

Küldetés :

A hátrányos helyzetű és kiszolgáltatott emberek és más rászorulóknak integrációjának és egyenlőségének előmozdítása. A vállalkozások bevonása a vidékfejlesztés támogatására.

Értékek :

1) A tisztelet és az emberi méltóság a legfőbb érték és a fő cél. Ez határozza meg a hozzáállást és irányítja az összes tevékenységet. Ezen értékekkel összhangban a vállalat olyan lehetőségeket teremt, amelyek lehetővé teszik az egyének számára, hogy életüket javítsák és méltósággal vegyenek részt a társadalomban.

2) A becsületesség, integritás és etikus viselkedés azt jelenti, hogy az ember cselekedeteit belső meggyőződésekre alapozza. Vállalatunkban ezt felelősségteljesen kívánjuk alkalmazni. Minden nap próbára tesszük erőfeszítéseinket azzal, hogy eldöntjük, mi a legjobb az üzlet számára és mi a helyes mindenki számára.

Erasmus+

Legend
foto

3) Innováció és kreativitás, amelynek célja a professzionalizmus, a magas minőség és a fenntarthatóság biztosítása.

4) Tisztességes és egyenlő feltételek és lehetőségek mindenki számára.

5) Kockázatvállaló vállalkozás. Hajlandóak és képesek vagyunk felismerni a lehetőségeket, felmérni a kockázatokat és az előnyöket, és megállapodni egy cselekvési irányban.

6) Együttműködés és csapatmunka. Partnerségre és együttműködésre építünk. Eszközként hatékony és nyílt kommunikációt alkalmazunk, megértésre törekszünk és a megoldások megtalálására összpontosítunk.

3) Témakörök / tevékenységi területek

1) Tanórán kívüli oktatási tevékenységek végzése.

2) Festési, mázolósi, mázolósi és tapétázási munkák elvégzése

3) Építmények és azok módosításainak megvalósítása

4) Mérnöki tevékenység, építőipari értékbecslés, elektromos berendezések tervezése és kivitelezése.

5) Brókeri tevékenység a kereskedelem, a szolgáltatás, a termelés területén

6) Takarítási szolgáltatások

7) Vegytisztító és mosoda üzemeltetése

8) Üzleti, szervezési és gazdasági tanácsadói tevékenység

9) Mezőgazdasági és kertészeti szolgáltatások nyújtása

10) Sportlétesítmények és sportfelszerelések üzemeltetése regenerálódási és rekreációs céllal

11) Ruhagyártás

12) Textilgyártás

13) Fafeldolgozás és faelemek gyártása

14) Reklám- és marketingszolgáltatás, piackutatás és közvélemény-kutatás

15) Adminisztratív szolgáltatások

16) Állandó dokumentumértékkel nem rendelkező nyilvántartások kezelése

17) számítástechnikai szolgáltatások és számítógépes adatfeldolgozással kapcsolatos szolgáltatások

18) Költöztetési szolgáltatások

19) Sport-, kulturális és egyéb társadalmi rendezvények szervezése

A "Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja, s.r.o., r.s.p." társaság az Art. a szociális gazdaságról és a szociális vállalkozásokról, valamint egyes törvények módosításáról szóló 112/2018. sz. törvény (a továbbiakban: 112/2018. sz. törvény) 12. §-ának (1) bekezdése alapján, azaz olyan közhasznú vállalkozás, amelynek pozitív társadalmi hatása a foglalkoztatás előmozdítása hátrányos helyzetű vagy kiszolgáltatott személyek foglalkoztatásán keresztül.

A Kassai Önkormányzati Régió Szociális Vállalat, s.r.o., r.s.p. foglalkoztat.

(a) a foglalkoztatottak teljes létszámán belül legalább 30%-ban hátrányos helyzetű személyeket; vagy

(b) a munkavállalók teljes létszámában legalább 30%-ban kiszolgáltatott személyeket; vagy

(c) a hátrányos helyzetű és a kiszolgáltatott személyek legalább 40%-át az összes munkavállaló létszámában.

Pozitív társadalmi hatás elérése

A Társaság mint szociális vállalkozás elsősorban a lakosság marginalizált csoportjainak foglalkoztatásával, pl. fogyatékkal élők, hátrányos helyzetűek, kiszolgáltatottak foglalkoztatásával ér el társadalmi hatást, miközben az ilyen emberek munkaszokásainak elsajátítása, a munkacsoport kialakítása és összességében az ilyen emberek munkába és ezáltal a társadalmi életbe vagy a

Erasmus+

Legend
foto

csapatba történő integrálása pozitív társadalmi hatást gyakorol ezekre az emberekre. Az ilyen személyek integrálása a munkatevékenységekbe fejleszti személyes előfeltételeiket, és megszűnik az ilyen személyek kirekesztése a társadalom perifériájáról, és integrálódnak a valós életbe. A társadalmi befolyás az ilyen személyek szocializációja révén is megvalósul.

A társadalom mint szociális vállalkozás tevékenységei megakadályozzák az ilyen személyek marginalizálódását, ezáltal megakadályozzák a társadalom peremére szorult egyének kirekesztésének folyamatát, így lehetővé válik az ilyen személyek számára, hogy érdemben részt vegyenek a társadalmi, gazdasági vagy politikai életben, ami nem eredményezi anyagi és szellemi nélkülözésüket és szegénységüket, és így pozitív társadalmi hatás érhető el az ilyen személyek számára.

A társadalmi hatás mérésének és elérésének módszere

A társadalom társadalmi hatását szociális vállalkozásként a foglalkoztatott hátrányos helyzetű és kiszolgáltatott személyek százalékos arányával mérik, míg a pozitív társadalmi hatás akkor tekinthető elértnek, ha a szociális vállalkozás foglalkoztat:

- (a) a foglalkoztatottak teljes létszámán belül legalább 30%-ban hátrányos helyzetű személyeket foglalkoztat; vagy
- (b) a kiszolgáltatott személyek legalább 30%-át a foglalkoztatottak teljes létszámában; vagy
- (c) a hátrányos helyzetű és a kiszolgáltatott személyek legalább 40%-át a teljes alkalmazotti létszámában.

A pozitív társadalmi hatás elsősorban a tartósan munkanélküliek, illetve a fogyatékkal élők foglalkoztatása és a munkaintegráció szempontjából hasznos, hogy erősödjenek a munkaképességeik, szokásaik és a munkaerőpiacra való beilleszkedésük. A fogyatékkal élők foglalkoztatása pozitív javulást eredményez az életükben és a társadalomba való beilleszkedésükben.

A bejegyzett szociális vállalkozás nyereségének felhasználása

A társaság bejegyeztetésével és a szociális vállalkozás státuszának megadásával, valamint a szociális vállalkozás státuszának időtartama alatt a társaság az adózás utáni nyereségének legalább 100%-át és az alapszabály szerinti tartalékalapba történő átutalást az alapszabály szerinti pozitív társadalmi hatás elérésére és ezáltal a fő céljának megvalósítására fordítja.

2020 októberében a dolgozók egyszerűbb munkálatokkal (festések és javítások) kezdték, az év végére 3 szerződést teljesítettek a KSK iskolai és kulturális létesítményeiben, és egy átfogóbb szerződést kezdtek el a kassai Továrenská 3 épület rekonstrukciójára. A folyamatos járványügyi helyzet és az iskolai, szociális és kulturális létesítmények bezárása miatt viszonylag nehéz új szerződésekhez jutni. Ugyanakkor az építőanyagok (fa, vas) és az energia árának emelkedése az anyagárak meredek emelkedését okozta. A vállalat jelenleg 14 főt foglalkoztat. A vállalat az alapítóval kötött megállapodás értelmében 2020 végén 100 000 euró visszatérítendő kölcsönt kapott.

A vállalkozás várt fejlődése

2022-ben az SP KSK azt tervezi, hogy tovább bővíti szolgáltatásait a Ház és Kert részzel, amelynek a polgároknak nyújtott szolgáltatásokra kell összpontosítania, különös tekintettel a szociálisan rászorulóakra. Az osztály szolgáltatásai a házi segítségnyújtásra - takarítás, rendszeres karbantartás, kisebb építési munkák és karbantartás a házban és a lakóhely körül -, a lakás körüli terület karbantartására - fűnyírás, dísz- és haszonnövények gondozása stb. összpontosító tevékenységekből fognak állni.

A szociális vállalkozás belső szerkezete

Építési Osztály:

- Kisebb építési munkák - kőművesmunkák, SDK szerkezetek (falak / válaszfalak), belső falfestés és az előtte végzett előkészítő munkák (javítások és felújítások),

- Belső terek rekonstrukciója - padlóburkolatok javítása és cseréje, világítótestek, elektromos aljzatok és kapcsolók cseréje, fal- és padlóburkolás.

- Egyéb megállapodás szerint

Otthon és kert részleg:

Az Építőipari divízió után a Kassai Önkormányzati Régió Szociális Vállalat (KSK) egy másik Otthon és Kert divíziót is indít. Ennek a polgárokat, de az önkormányzatokat is ki kell szolgálnia. "A regionális szociális vállalkozásban 2020 ősze óta sikeresen működik az Építési divízió, amelynek segítségével több megyei épületet is felújítottak. Többek között a kassai Továrenskán lévő épületet, ahová néhány héten belül a Romathan Színház költözik. A KSK Szociális Vállalat munkatársai festési és egyéb építési munkálatokban segítettek a megyei iskolákban, bentlakásos iskolákban, valamint a könyvtárban vagy a regionális útépítőknak helyet adó épületben. Jelenleg 19 alkalmazottunk van a vállalkozásban, az új szolgáltatási körnek köszönhetően legalább további 10 főt tudunk majd foglalkoztatni. Örülünk, hogy ez a projekt rövid idő alatt bizonyított, és amellet, hogy segít a szolgáltatásokban, olyan keletieknek ad munkát, akik dolgozni szeretnének, de egészségi állapotuk vagy más hátrányok miatt már régóta nem tudnak elhelyezkedni" - mondta Rastislav Trnka, a kassai önkormányzat elnöke.

A kísérleti szakaszban az Otthon és kert részleg a kassai és a kassai járásban nyújt majd szolgáltatásokat, de fokozatosan az egész régióra kiterjesztik. Az ágazaton belül működő Szociális Vállalkozás szolgáltatásait a keletiek már májusban megrendelhetik a www.spksk.sk/dom-zahrada honlapon található űrlapon keresztül, míg maga az ágazat nyáron kezdi meg a munkálatok elvégzését. A szolgáltatások árlistája a jelenlegi piaci árak alapján készül majd. A szociálisan rászorulóknak vagy a kiszolgáltatott csoportoknak, például az egyedülálló szülők kedvezményt kapnak.

A KSK szociális vállalkozás a foglalkoztatás mellett jó munkaszokásokat is kínál a munkavállalóknak,

amelyek növelik esélyeiket a munkaerőpiacon. Modellként szolgálhat a régió azon városai és önkormányzatai számára, amelyek érdeklődnek a szociális vállalkozás iránt, és a gyengébb munkalehetőségekkel rendelkező lakosságot szeretnék ilyen módon aktivizálni. Míg az Építést a kassai önkormányzat elsősorban saját épületeinek rekonstrukciójára használta fel, addig az Otthon és kert részleg szolgáltatásai a nyilvánosság számára is nyitva állnak majd. A keletiek a belső festéstől kezdve az ingatlanok költöztetésén át a házak, kertek és udvarok karbantartásáig, valamint a földmunkákig és a hulladékgyűjtésig rendelhetnek majd munkát.

A KSK Szociális Vállalathoz azok is fordulhatnak, akiknek segítségre van szükségük a bevásárlásban, a háztartási takarításban, beleértve az ablakmosást, a mosást vagy a vasalást.

Otthoni és kerti részleg:

- Higiéniai festés, belső festés, szőnyegezés, költöztetés, ingatlantakarítás.

- Kisebb faépítmények - pavilonok, faházak, játszóterek stb. karbantartása.

- Tereprendezés, gyeptakarítás, díszfák metszése és telektisztítás

- Zöldterület gondozása - gyomlálás, fűnyírás, ültetés, öntözés, trágyázás.

- Kertek rendszeres karbantartása, gyeptakarítás és sövényápolás, lombkiemelés

- Zöld és egyéb hulladék elszállítása
- Fakitermelés
- Földtisztítás és takarítás
- Szilárd felületek tisztítása - járdák, udvarok, hóeltakarítás
- Egyéb kertészeti szolgáltatások - kézi/kémiai gyomirtás, mulcsos kéreg és egyéb anyagok eltávolítása és terítése.
- Földmunkák, tereprendezés, kézi talajszórás, hengerlés, barázdázás, talajművelés, talajjegyvetés
- Ereszcsatornák, vízvezető csatornák és vízvezető járdák tisztítása
- Külső burkolatok és csempék tisztítása
- Járdák és parkolók seprése
- Rendszeres hulladékgyűjtés
- Egyéb megállapodás szerint

Elérhetőségek:

Cégnév: Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja s.r.o., r.s.p.

Bejegyzett székhely: Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice

Létrehozva: 24.03.2020

IDN: 53000064

HÉA-szám: SK2121223566

Alapításkor befizetett összeg : 5000 EUR

Ügyvezető igazgató: Ing. Karolína Bortáková

Tel: +421 908 066 014

E-mail: office@spksk.sk

Web: www.spksk.sk

b) Esettanulmányok: példák sikeres vagy bukott helyi gyakorlatokról

Veszélyeztetett kisebbségek integrációja Spišský Hrhovban

Innovatív módon és megközelítéssel létrehozott gyakorlat, amelyek a kiszolgáltatott kisebbségek, különösen a romák méltányosságához, fokozott integrációjához és jobb életminőségéhez vezettek.

Az esettanulmány neve : A sérülékeny kisebbségek integrációja Szepesújfaluban (Spišský Hrhov)

Információk az esetről:

- Ki a vezető, tulajdonos, intézmény, közösség.

Mgr. Zuzana Kučerová - megbízott vezető.

Jozef Seman - igazgató

Tulajdonos: Spissky Hrhov önkormányzata.

- Milyen problémát közelítettek meg, kezeltek,

Alapinformációk - az eset helye

Prešov régió - Levoča kerület

- Magasság : 481 m n.m.

- Lakosok száma : 1677

- Terület : 1200 ha

- GPS: 49.0024792, 20.6398559

A falu műszaki infrastruktúrája :

- csatornázás

- vízvezeték

- gáz

- kereskedelem és szolgáltatások

Erasmus+

Legend
foto

- étterem
- szálláshely
- Egészségügyi létesítmény
- óvodai létesítmények
- általános iskola
- sport- és szabadidős létesítmények

Történelem

A mai falu területe már a kőkorszak/neolitikum óta lakott, 450 évvel Krisztus előtt. Szlávok telepedtek le itt a 9. században és a nagymorvaországi /9.-10. század / időszakban. / és legalább három településen éltek itt, amelyek valószínűleg a Dreveník erődített település közigazgatása alá tartoztak.

A falu első írásos említése 1243-ból származik. A magyar és német szepesi gyarmatosítás idején telepedett le itt egy család, amely később a falu neve után nemesi családnevet kapott - Gergew vagy de Gyrgow. A szepesi német gyarmatosítás idején a Lodzina-patak mögötti területen szászok telepedtek le, és egy új falut hoztak létre - German Hrhov. 1280-ban a két falu lakosainak közös megegyezésével a szlovákok és a szászok egy faluvá egyesültek. A de Gyrgow család később magyarrá tette a nevét, és a mai napig György családként ismert. A falu egészen 1885-ig az övék volt, amikor minden birtokukat egy neves magyar nemes - Csáky Vidor - vásárolta meg. Az ő családjának Hrhov lett az otthona 1944 novemberéig, amikor a Csáky család elhagyta a birtokot és Ausztriába emigrált. Szepsi Hrhovban végzett munkájuk során új kastélyt, kápolnát, nagy gazdasági udvart, szeszfőzdét, téglagyárat stb. építettek. A századfordulón a Csáky család szászországi mezőgazdasági szakembereket hívott Hrhovba, akik a szarvasmarhatenyésztés, a kertészet, a zöldségtermesztés és más mesterségek modern technológiáit is magukkal hozták. Így Hrhovban még több kézműves kezd koncentrálni, nemcsak Csehországból, hanem Németországból, Lengyelországból és más országokból is. A háború utáni időszakban néhány mesterség továbbra is fennmaradt, különösen a hagyományos kézművesek körében. A kommunista rendszer megjelenésével és azzal a

tendenciával, hogy a munkásokat a központi gyárakban koncentrálják, tovább csökkent az eredeti hazai és kézműves termelés.

Célcsoportok (ki profitál belőle?). A fokozatos gazdasági és társadalmi fejlődés jelentős előnyökkel járt minden lakos számára. A falu lakosainak száma 10 év alatt megduplázódott, ami azt jelzi, hogy sikerült új telepeseket és lakosokat vonzani. A konkrét célcsoportok a munkanélküli romák voltak és maradtak, akik (mint sok faluban) a falu határában vagy a falu városi övezetén kívül éltek.

A résztvevők (akik dolgoztak, mit) polgármester, aki létrehozott egy önkormányzati szociális vállalkozást.

Költségek: állami hozzájárulás a lakásépítéshez, önrész, alkalmi támogatások - lásd a mellékletekben.

4. Kimenetek (mit termeltek - mennyiség, minőségi változás)

A tevékenység tárgya :

- Nagykereskedelem a szabad tevékenységek körében
- Kiskereskedelem a szabad foglalkozások körében
- Kereskedelem és szolgáltatás közvetítése a szabadkereskedelem körében
- Építmények és azok átalakítása
- Egyszerű építmények, kisépítmények kivitelezése és azok átalakítása
- Egyszerű termékek gyártása fából, fémből, műanyagból és betonból
- Építés előkészítő munkák, bontási bontási munkák
- Földmunkák
- Szolgáltatások nyújtása mechanizmusokkal
- Sportlétesítmények üzemeltetése

- Alkoholmentes és iparilag előállított tejes italok, koktélok, sör, bor, szeszes italok készítése és közvetlen fogyasztásra történő értékesítése

- Hőkezelt húskészítmények és a szokásos köretek, valamint húsmentes ételek közvetlen fogyasztásra történő elkészítése és értékesítése

- Alkohol előállítása szeszfőzdében helyi gyümölcsökből

A Hrhovské služby, s.r.o. vállalat 2019-ben számos eredményt ért el. Elkezdte a Pisárovská utcában 4 lakás/ház és 2x4 lakóház építését, kerékpárutat épített a faluban, februárban megkezdte a helyi termékek boltjának működését, és megkezdte a gyümölcszárító rekonstrukcióját.

Indikátor	Egység	2019	2018
Bevétel	€	327 677	275 224
Kiadás	€	327 632	274 111
Munkavállalók száma	szám	11	11

- Kiskereskedelem a szabad kereskedések körében
- Kereskedelmi és szolgáltatási közvetítés a szabad kereskedelem körében
- Konstrukciók és azok változásainak megvalósítása
- Egyszerű épületek, kisépületek megvalósítása és változtatásai
- Egyszerű termékek gyártása fából, fémből, műanyagból és betonból
- Építési, bontási munkák előkészítése
- Földmunkák
- Szolgáltatások biztosítása mechanizmusokkal
- Sportlétesítmények üzemeltetése
- Alkoholmentes és iparilag előállított tejszínek, koktélok, sör, bor, szeszes italok készítése és értékesítése közvetlen fogyasztásra
- Hőkezelt húskészítmények és a szokásos köretek, valamint húsmentes ételek elkészítése, értékesítése közvetlen fogyasztásra
- Szeszfőzdében alkohol előállítása helyi gyümölcsökből

A Hrhovské služby, s.r.o. 2019-ben több eredményt ért el. A Pisárovská utcában 4 lakás/ház és 2x4 társasház építésével indult, kerékpárutat építettek a faluban, februárban megkezdtek a helyi termékek üzletének működését és megkezdtek a gyümölcszárító rekonstrukcióját.

A Hrhovské služby, s.r.o. pozitív társadalmi hatást ért el a foglalkoztatottak arányának mérésével a hátrányos helyzetű és kiszolgáltatott helyzetben lévők aránya, amely az összes foglalkoztatott 64%-át tette ki. A szolgálatból való kilépést követően néhány alkalmazottat más munkáltatók alkalmaztak a környező városokból és falvakból. Társadalmi vállalkozói témájú képzéseket is tartottunk, ahol számos polgármestert képeztünk, akik tudásunk alapján társadalmi vállalkozásokat alapítottak.

eszköz	€
Az eladások szerkezete	248 752
Párló	7 675
Képzések	1 448
Önkormányzati tevékenységek	4 880
Bolt	30 835
Támogatások, adományok (munkaügyi központ)	40 825
Befejezetlen termékek	- 6 737
Összesen	327 678

A vállalat várható fejlődése

Társadalmi vállalkozásunk minden évben bővül valamilyen tevékenységgel. Néhány tevékenységet átadunk egy másik cégnek, amely még nem szociális vállalkozás. 2020-ban tervezzük egy gyümölcszárító üzemeltetésének megkezdését, és további előrelépést tervezünk a társasházak építésében. Szeretnénk részt venni az infrastruktúra - utak és járdák - bővítésében is az önkormányzat számára. És tervben van egy közösségi ház építése is az idősek számára. Továbbá szeretnénk bővíteni a partnerségeket, javítani és növelni az ügyfélkapcsolatokat, bővíteni a meglévő termelést, a műhelyeket és új lakóházak építését.

5. Eredmények / előnyök - sikertörténet (mit értünk el, hogyan, miért)

Az önkormányzat a szociális vállalkozásokon keresztül jelentősen javította a falu életminőségét, munkalehetőséget és szociális lehetőségeket biztosított a szociálisan hátrányos helyzetű, sérülékeny roma közösség számára, és fellendítette a település gazdasági életét. Az önkormányzat 10 év alatt 50 személyt foglalkoztatott, akiket a szociális vállalkozásban különböző munkakörökben képeztek ki.

A legsikeresebb (a romák számára munkalehetőséget biztosító) munkák a következők voltak:

- önkormányzati lepárlóüzem (2-3 alkalmazott)
- ácsműhely (3-4 fő)
- Wodd chips, pellet és brikket gyártás (2 fő)
- Gyógynövény szárító üzem (2 fő)
- házépítés (11-20 fő)
- Méhészet és egyéb fatermékek (1-2 fő)
- Építőipari és mezőgazdasági gépkölcsönzés (1-2 fő)

- Uszodaüzemeltetés (1-2 fő)

A romák körében szinte nincs vagy minimális a munkanélküliség. A roma családok javították lakáskörülményeiket (meleg víz, zuhanyzó, WC,). A betanított munkások a térségen belül találtak munkát.

Helyi projektek :

"Munkalehetőségek a Szepesújvár hátrányos helyzetű csoportjai számára" az Operatív Program keretében: Foglalkoztatás és társadalmi befogadás

A tevékenységek végrehajtásának időkerete: 11/2014 -10/2015

Támogatási összeg: € 66,269.64

A projekt célja:

- A foglalkoztatási ráta növelése Szepesújfaluban új munkahelyek létrehozásával, különös tekintettel a hátrányos helyzetű álláskeresőkre és az MRC tagjaira *.

A projekt konkrét célkitűzései:

- 7 új munkahely létrehozása a hosszú távú munkanélküli MRC tagok és más hátrányos helyzetű álláskeresők számára Szepes (Spišský Hrhov) községből.

- 1 munkavállalói tutor tevékenységének biztosítása

- a célcsoportba tartozó személyek egyéni megközelítése a hosszú távú, fenntartható munkaviszonyhoz szükséges felkészítés érdekében.

Fő tevékenységek:

- tevékenység: új munkahelyek teremtése hátrányos helyzetű álláskeresők és az MRC tagjai számára.

- tevékenység: kiválasztott munkavállalók képzése

- tevékenység: a munkavállalói tutor tevékenysége

A projekt címe: Szociális szolgáltatások fejlesztése Szepesújfaluban és Rózsahegyén (Spišský Hrhov és Rožkovce)

A projekt célja: minőségi gondozási szolgáltatások nyújtása a társadalmi kirekesztés által veszélyeztetett lakosság számára a szociális munka hatékony formáin keresztül.

A projekt konkrét célkitűzései:

1. szociális munka megvalósítása hátrányos helyzetű, veszélyeztetett és marginalizált roma közösségek által lakott településeken, a szociálpatológiai jelenségek hatásainak megszüntetése érdekében.
2. a roma etnikum tagjai és más, társadalmilag kirekesztett személyek munkaerőpiacra való belépésének megkönnyítésére és munkanélküliségük tényleges csökkentésére irányuló feltételek megteremtése.
3. megteremteni a marginalizált roma közösségek és más társadalmilag kirekesztett személyek integrációjának feltételeit a település többségi társadalmába.
4. a roma gyermekek iskolába járásának, egészséges életmódjának, szabadidő-felhasználásának, oktatási és közösségi tevékenységeinek javításához szükséges feltételek megteremtése.

Célcsoportok: kedvezőtlen szociális helyzetben lévő állampolgárok, természetes személy felnőttek, családok és családtagjaik, a társadalmi kirekesztés veszélyének kitett közösségek, földrajzilag elszigetelt csoportok, szegregált és elkülönült roma közösségek lakói, kedvezőtlen egészségi állapotú állampolgárok, idősek, tartósan munkanélküliek és a munkanélküliek hátrányos helyzetű csoportjai, iskolázatlan, illetve alacsony szintű, képzett, a szegénységi küszöb alatt élők, fiatal felnőttek az intézményi ellátásból és alternatív családi ellátásból való kilépés után, nők szülési szabadság után a szociálisan hátrányos helyzetű csoportokból.

A projekt fő tevékenysége: Támogatás a gondozási szolgáltatások (szociális szolgáltatások és szociális védelmi és szociális gyámsági intézkedések) elérhetőségének, minőségének és hatékonyságának növeléséhez, amelyek javítják a kiszolgáltatott és marginalizált csoportok munkaerőpiachoz és a közösségi társadalomhoz való hozzáférést.

Támogatási tevékenységek:

1. Projektmenedzsment
2. Nyilvánosság és tájékoztatás

A vissza nem térítendő pénzügyi hozzájárulás összege: 88 634,48 EUR

A projekt címe: Hrhov község lakosainak foglalkoztatásának növelése az önkormányzati vállalat kapacitásának fejlesztésével és megerősítésével.

Célcsoportok: marginalizált roma közösségek lakói; iskolázatlan, illetve alacsony iskolai végzettségű, olvasási, írási és számolási problémákkal küzdő munkanélküliek; a gyermekek és fiatalok kockázati csoportjai, a tankötelezettséget nem teljesítő serdülőkorúak.

Tervezett projekttevékenységek:

- A1: az önkormányzati vállalat személyi és térbeli kapacitásának megerősítése, hogy bővíthesse tevékenységét egy munkavállalói és üzleti inkubátorházzal.

Erasmus+

Legend
foto

- A2: képzési modulok előkészítése és megvalósítása a célcsoportok alkalmazkodóképességének javítása érdekében.

- A3: munkavállalói és üzleti inkubátorház létrehozása

- A4: a foglalkoztatásra összpontosító képzés előkészítése és megvalósítása egy nagy munkáltató működésében.

- A5: a szociálisan hátrányos helyzetű mezőgazdaság fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtése.

- Támogató tevékenységek

- Projektmenedzsment

- Nyilvánosság és tájékoztatás

A vissza nem térítendő pénzügyi hozzájárulás összege: 252 532,27 EUR

A projekt címe: Hrhovban és Roškovcében végzett terepi és közösségi szociális munka.

A projekt elsődlegesen a következő célcsoportokat célozta meg: kedvezőtlen szociális helyzetben lévő polgárok, a társadalmi kirekesztés veszélyének kitétt közösségek, szegregált és elkülönült roma közösségek lakói, kedvezőtlen egészségi állapotú polgárok, idősek, tartósan munkanélküliek és a munkanélküliek hátrányos helyzetű csoportjai, iskolázatlan, illetve alacsony iskolai végzettségű munkanélküliek, a szegénységi küszöb alatt élők, fiatal felnőttek az intézményi ellátásból és alternatív családi ellátásból való kilépés után.

Megvalósított tevékenységek: Helyszíni és közösségi szociális munka végzése hátrányos helyzetű, veszélyeztetett és marginalizált roma közösségek által lakott településeken, amely magában foglalta a tanköteles gyermekek iskolába járásának javítását célzó tevékenységeket, együttműködést általános iskolákkal, középiskolákkal, ÚPSVaR-rel, polgári társulásokkal.

Az outputok és az elért eredmények a következőkből álltak: a társadalmi kirekesztés veszélyének kitétt személyek számára nyújtott segítség elsősorban a marginalizált roma

közösségek számára nyújtott gondozási szolgáltatások fejlesztése révén, a TSP és ATSP szolgáltatások igénybevétele a célcsoportba tartozó személyek által a társadalmi befogadás területén, esetkezelés a társadalmi befogadás és a szociális védelem területén, a szociopatológiai jelenségek megszüntetése, a célcsoportok foglalkoztatásának és foglalkoztathatóságának növelése, az életkörülmények javítása az egészségügy, a lakhatás és az oktatás területén.

Vissza nem térítendő pénzügyi hozzájárulást kapott: 45 658,40 EUR

6. Milyen problémák merültek fel az eredmények elérése során

A kezdet nagyon nehéz volt. Meggyőzni az embereket arról, hogy ez nem csak egy hamarosan véget érő projekt, hanem egy hosszú távú stratégiai fejlesztés.

Nem volt kitől tanulni, csak a saját hibáinkból tanultunk. Sok vakvágányon. A szolgáltatások és termékek értékesítése nehéz dolog. Szorosan összefügg a munkaerő minőségével.

7. Tanácsok, tippek

- Legyen víziója

- Vonja be és tervezzen a célközösségekkel együtt

- Készítsen magas színvonalú, reális és rugalmas stratégiai és cselekvési tervet

- Mozgósítson belső és tárjon fel külső erőforrásokat és lehetőségeket

- Vezessen be magas színvonalú intézkedéseket és irányítást

- Tanuljon a hibákból és építsen rájuk

- Legyen kitartó és türelmes

8. Elérhetőségek (intézmény, vezető, cím, telefon, e-mail, weboldal stb.)

Municipal Social Entreprice, Ltd.

Spisky Hrhov önkormányzata

Cím : SNP 10, 053 02 Spišský Hrhov

Polgármester : Zuzana Kucerova +421 907 116676

MSE igazgató : Jozef Seman

Vezető : Zuzana Kucerova

Spišský Hrhov Általános Iskola – példa arra, hogyan oktassuk és vonjuk be a sérülékeny csoportokat

Általános információk az intézményről

Típus: állami vidéki jogi személyiséggel rendelkező, teljes körűen szervezett iskola.

Az oktatás nyelve: Szlovák

Az iskolaévek száma: 9

Alkalmazottak száma: 35 teljes mértékben képzett pedagógiai és szakmai alkalmazott

A tanulók száma: 323 általános iskolai tanuló, 83 óvodai tanuló.

Az iskola neve: Spišský Hrhov Általános Iskola és Óvoda

Címe: Komenského 2, 053 02 Spišský Hrhov

Kapcsolattartó: B: Peter Strážik, tel. +421 53 459 2216, e-mail: skola@skolahrhov.sk.

Web: <https://skolahrhov.sk/>

Célok

- Motiváló légkör megteremtése a diákok és az iskolai személyzet számára.
- Egy új gondolkodásmód előmozdítása, amely nélkülözi a "nem lehetséges" megközelítést
- Jó kapcsolatok kiépítése az iskolában és a közösségben
- Az oktatásban és az iskola létezésében rejlő negatív elem átalakítása a zökkenőmentes együttélés, az együttműködés és a kisebbségi feszültségek és akadályok megszüntetésének pozitív példájává.

Vízió

Inkluzív oktatás és a tanulók környezettudatosságának növeléséhez vezető nevelés

Bevezetés

A szepesújfalvai óvodával rendelkező általános iskola szervezeti szempontból nem kivételes, sok más településen is találkozhatunk ilyen iskolatípussal, de tevékenysége egyedülálló. Hihetetlenül sok projekt és tevékenység valósul meg benne, miközben a legtöbbjüket önerőből vagy az iskola pénzből, illetve különböző támogatási programokból, támogatásokból, alapítványoktól stb. valósítják meg. Az iskola nagyon aktív a támogatások és támogatások iránti pályázatok benyújtásában. Az ötleteket és kezdeményezéseket itt rendkívül szívesen fogadják, és bármilyen probléma esetén megoldásokat keresnek, nem pedig a megvalósíthatatlanságra vonatkozó indoklásokat.

És úgy gondoljuk, hogy ez a siker alapja. Nem kell különösebben hangsúlyoznunk, hogy ez nem magában a Hrhovi iskolában jelent meg, hanem az iskolában, valamint a faluban, mint olyanban, a kemény munka és a jó kölcsönös kapcsolatok eredménye.

Az összes tanuló több mint fele (pontosan 53%) roma származású, ami nagymértékben befolyásolja az iskolai tanterv jellegét a befogadás és a multikulturális dimenzióval való gazdagítás elemeivel, valamint a nonprofit és nem kormányzati szervezetekkel való együttműködéssel. Amit sok iskola a régióban negatív elemnek tart az oktatásban és annak létezésében, az a szeptsi iskolában a zökkenőmentes együttélés, az együttműködés és a kisebbségi feszültségek és akadályok felszámolásának pozitív példájává válik.

Főbb tevékenységek

A következő szakaszokban az iskolavezetés szemszögéből mutatunk be néhány példát a bevált gyakorlatokra. A roma képviselőket a szeptsi (Spišský Hrhov) gyerekek és egy roškovcei marginalizált közösség alkotja. Ezt a két közösséget diametrálisan eltérő társadalmi környezet, életmód, a családok gyermekeinek száma, higiéniai szokások és a tanulók iskolai feladatokhoz való hozzáállása jellemzi. Ennek ellenére az iskolai környezet mindkét közösségből befogadja a tanulókat, és egyéni megközelítésre törekszik. Talán banálisnak hangzik az a tény, hogy az iskola igazgatója származástól és nemzetiségtől függetlenül minden diákot név szerint ismer, ami hozzájárul a rendkívül személyes megközelítéshez és a diákok önbizalma szempontjából fontosságukhoz. Különösen a marginalizált közösségekből származó tanulók tisztelik ezt a

tényt, és tisztában vannak azzal, hogy a többségi lakosság körében egyenrangúak. Az iskolavezetés e megközelítési módszere visszajelzést ad a konfliktushelyzetek megoldásához, amelyek azonban ritkák. A tanulók a szünetekben féltékenység és félelem nélkül keresik fel az igazgatót, azzal az elégedettséggel, hogy problémáikat és hozzáállásukat elfogadják és foglalkoznak velük.

A szeptsi általános iskola modern, demokratikus és gyorsan fejlődő, családi jellegű intézményként szerzett hírnevet, ahol az iskola és a tanuló-szülő kapcsolat a vezetés és a kommunikáció folyamatának elemi eleme. A nemzetiségtől függetlenül szoros kapcsolat alakult ki a szülőkkel, akik rendszeresen kommunikálnak az iskola vezetésével és az osztályfőnökökkel személyesen vagy telefonon, általában a Messenger mobilalkalmazás és az e-mail segítségével. Az iskola vezetősége és a tantestület tiszteletben tartja a tanulók egyéniségét, társadalmi származását és azt a környezetet, ahonnan származnak. A szülők pozitívan ítélik meg az iskolai oktatás folyamatát, közvetlenül részt vesznek az iskolai és tanórán kívüli tevékenységekben, kapcsolatban állnak az iskolával, javaslataikkal és együttműködésükkel javítják az oktatási folyamatot. A jól kidolgozott, a befogadás elemeit tartalmazó iskolai oktatási program biztosítja a tanulók kiegyensúlyozott személyiségfejlődését.

Az iskola prioritásai közé tartozik az idegennyelv-oktatás, a számítógépes ismeretek, a tanulók szociális és környezettudatosságának erősítése, a regionális és népi hagyományok tisztelete, a sport, az írástudás fejlesztése, valamint olyan tevékenységek széles skálája, amelyek a térség hasonló típusú iskoláiban nem általánosak. Nagy hangsúlyt fektet a diákok alapos felkészítésére a középiskolai tanulmányokra. Ezt bizonyítják azok a kiváló teszteredmények is, amelyeket a tanulók a Monitor 9-en értek el a kerületben az elmúlt tanévekben. Öröndetes, hogy minden kilencedik osztályban képviseltetik magukat a roma tanulók is, akik nemcsak az alapfokú oktatást fejezik be sikeres százalékkal a monitoron, hanem továbbtanulnak a kerület középiskoláiban és szakmunkásképző típusú iskoláiban.

Az iskola vonzerejét és népszerűségét bizonyítja az is, hogy a média itthon és külföldön is példátlanul sokat foglalkozik vele, hiszen az elmúlt években

mintegy 30 cikk jelent meg a nyomtatott sajtóban és 20 televíziós cikk a szlovák és külföldi televíziók fő híradóiban.

A szakképzett tanárok mellett két tanév alatt két amerikai és egy brit előadó is gazdagította az iskolában az idegen nyelvek és az angol nyelvi kurzusokat, amelyek segítettek a diákoknak elmélyíteni nyelvtudásukat és ismereteiket azokról az országokról, ahol az angol a hivatalos nyelv. Mivel a falu közvetlen közelében több egyházi általános iskola is létesült, és a verseny is egyre erősödött, a helyi iskolának vonzóbbnak és a többtől eltérőnek kellett lennie. A külföldi tanárok nagyszerű alapot jelentettek a minőség javításához. Tekintettel a roma tanulók képviselőjére és arra, hogy sok szülőjük már akkoriban is az Egyesült Királyságban dolgozott, a külföldi oktatók jelenlétét arra használták, hogy a roma tanulók a külföldi utazáshoz és munkavállaláshoz szükséges társalgásra, levelezési gyakorlatra és szimulált helyzetekre összpontosíthassanak. A roma tanulók nem várt érdeklődéssel vettek részt a délutáni foglalkozásokon és előadásokon, sőt a hétvégéket is velük töltötték az iskolában biztosított helyiségben. Munkájuk eredményét jól tükrözi, hogy az idegen nyelv használata és az elmélyítése iránti érdeklődés nagyon egyértelműen megváltozott. A külföldiek tartózkodását az iskola költségvetéséből finanszírozták, a szállást az önkormányzat ingyenesen biztosította. Az oktatók a diákok szüleinek is oktatást nyújtottak a különböző szintű délutáni és esti tanfolyamokon. A szülők közel fele az iskola tanulóinak helyi roma szülei voltak.

Érdekes, kizárólag roma gyerekeket érintő juttatás volt az Orange Alapítvány oktatási célú pályázati felhívása, amelyre 3000 euró értékben nyújtottak be egy kis projektet, melynek címe: "Az Orange

Alapítvány a roma gyerekek támogatására": "Adjunk esélyt a gyengéknek". A jóváhagyást követően kiválasztottak egy 50 roma gyermekből álló csoportot, akik a nyári szünetben a szépsi középiskolás roma diákok tanárai és önkéntesek irányításával olyan tevékenységekben vettek részt, amelyek célja az angol nyelvi írástudás fejlesztése volt. Minden diák kapott egy kétnyelvű szótárt, írószereket, papírt és füzeteket, amelyeket a projekt során használtak. Paradox módon az iskola a szünetben tele volt gyerekekkel. Ezek a gyerekek soha nem töltötték a nyári hónapokat a tengerparton, sem a nagyszüleiknél. Ezúttal az iskola érdekes és változatos tevékenységeket biztosított számukra, cserébe a nyári unalomért, ami a roma diákok életében gyakori. A projekt kiváló eredménye volt, hogy a résztvevők érdeklődtek a nyelvi tevékenységek folytatása iránt a délutáni hobbitanfolyamokon keresztül.

A Comenius projekt felhívása révén egy német nyelvtanár állt az iskola rendelkezésére. Ezen idegen nyelvek mellett az első osztályosok olaszul is tanulnak. Az iskola rendelkezik egy modern nyelvteremmel, amely a modern nyelvoktatáshoz szükséges auditív technológiával van felszerelve. Mivel az iskola tudatában van annak, hogy nem csak a roma tanulók olvasási készségét kell növelni, az iskola új üveggönyvtárat építtetett az iskola aulájában, ahol a tanulóknak lehetőségük van arra, hogy minden alkalommal, amikor a szünetben arra járnak, megnézzék a könyvek címét. Az addig a középiskola egyik osztálytermében három szekrényben elhelyezett könyvtár megépítésének célja az volt és maradt, hogy az egész évre tervezett számos tevékenységgel növelje az olvasás és a szöveggel való munka iránti érdeklődést.

Az igazgató is hozzájárul egy kicsit a könyvtár látogatottságának növeléséhez a saját, "nem vizsgázó" nevű tevékenységével: a diákok felkeresik az igazgatót az irodájában, és elmondják egy általuk olvasott könyv tartalmát, és így lehetőségük nyílik egy kis jutalom elnyerésére. A könyvtár számos kísérő tevékenysége növeli az olvasáskultúrát. Maga a projekt, vagyis a "nem vizsgázó" tevékenység a kezdetek óta példátlan és váratlan sikert hozott. Azok a tanulók, akik az iskolai könyvtárból kölcsönöznek és elolvasnak egy könyvet, a szünetben felkereshetik az igazgatói irodát, behozhatják az olvasott kiadványt, de elsősorban beszélgethetnek a tartalomról, az érdekes részokról és válaszolhatnak az igazgató kérdéseire. Ezt követően, ha a tanuló megfelel a meghatározott kritériumoknak (eddig még nem volt olyan eset, hogy a tanuló csalni próbált volna), akkor az igazgató által aláírt levelet kap, amelyben igazolja a könyv elolvasását. Ez lehetővé teszi számára, hogy elkerülje a próbát vagy a kisérettségét. Ez egyfajta "jokerként" működik, amellyel a diák egyszer megkerülheti a vizsgát vagy a dolgozatot. A pozitív eredmény az, hogy a diákok elolvassák a könyveket, majd bátran beszámolnak az olvasott irodalomról. Még a nyelvi alapú tanulási zavarokkal küzdők is hetente többször mutatnak érdeklődést a könyvek iránt.

A szepesi általános iskola az elmúlt években sikeresen pályázott és valósított meg az Európai Unió alapok, a vállalati jótékonyági szervezetek és az oktatást támogató alapítványok által támogatott projekteket. Az egyik legfontosabb a "Ismerjük meg a szlovák-lengyel határt" elnevezésű projekt, melynek keretében a diákok a lengyelországi Poronin partneriskolával közösen a Szepesség mindkét oldalán több tucat várost, falut és természeti szépséget látogathattak meg, számos szociális kézműves tevékenységet valósítottak meg, turisztikai útikönyvet és szótárt adtak ki három nyelven. A projektet a Prešovi Felsőbb Területi Egység (VÚC) 50 000 euróval támogatta. Öröndetes az a tény is, hogy a partneriskola lengyel diákjai előítéletek és egyéb akadályok nélkül barátságot kötöttek a Szepességből származó roma tanulókkal, és a mai napig e-mailen keresztül tartják a kapcsolatot. Ez a projekt nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a romák előítéleteit leépítsük önmagukkal

szemben, és hogy a közösségben helyt tudjanak állni.

Egy másik nemzetközi projekt a határon átnyúló együttműködési programon belül egy olyan támogatás, amelyben a szepesi iskola a "Ismerd meg a barátodat" elnevezésű projekt első számú vezetője. A diákok lehetőséget kaptak arra, hogy részt vegyenek egy nemzetközi iskolában a természetben, és egy bemutató DVD-t készítsenek a település és az iskola életéről. Itt sem állt a roma közösség diákjai a háttérben, hiszen a projekt keretében versenyeken vettek részt, mind a Lengyelországgal és Szlovákiával kapcsolatos tények megismerése, mind a faluban és az iskolában zajló életről szóló videós prezentációk forgatása.

A diákok a moravanyi cseh partneriskolával és a

poroniyi lengyel iskolával közösen valósították meg a "Christmas Plein Air" projektet, amelyet a Szlovákiai Lengyel Intézet támogatott. Az ötlet az iskola vezetőségétől származott, mivel igénybe vették a pozsonyi Lengyel Intézet szponzorációs programját. A projekt egy gazdag karácsonyi kulturális és folklórrendezvényben csúcspontot ért el Szepesiben (Spišský Hrhov) a hagyományos ünnepi szokások bemutatásával és nemzetközi ételek kóstolásával. Ugyanilyen fontos szempont volt a projekt multikulturális és etnikai dimenziója is, mivel a roma tanulók sikeresen képviselték a Hrhov iskolát, és a színpadra vitték temperamentumukat a jelmezek, a zene, a tánc és a szavak segítségével. Ismét, és nem először, nagy sikert és csodálatot arattak. E közösség önbizalma figyelemre méltó volt ezen a tevékenységen.

Az iskola lengyelországi partnerek részvételével megvalósította a "Craft Plein Air" projektet, ahol mintegy húsz szepesi kézműves mutatkozott be, akik bemutatták és betanították a diákoknak az egyes kézműves mesterségeket és készségeket. Az

ötlet a helyi kézművesekkel való szoros együttműködésnek köszönhetően jött létre, akik közül sokan az iskola diákjainak szülei. Mindezt a tevékenységet helyi kisvállalkozások szponzorálták, az iskolának nem kellett saját forrásokat felhasználnia. Az iskola roma gyermekei nem kevésbé fontos elemei voltak az egész tevékenységnek, mivel különösen a fával való megmunkálásban mutattak jártasságot a sípok és pásztorsípok készítésében, de a húsvéti tojások díszítésében és az üvegre való naiv festésben is. Az iskola továbbra is fenntartja a hagyományos kézművesség fontosságát a hobbiórákon.

Ezt követően az Orange Alapítvány felhívására sikeresen pályáznak egy 3.000 eurós kis támogatásra a "Tanítsuk meg a gyerekeket őseik hagyományaira - a Szepsi kézművesség" elnevezésű projektben. A projektben az iskola szorosan együttműködött egy helyi nonprofit szervezettel, és hat hónap alatt több száz kézműves órát valósítottak meg kis tárgyak készítésével, hímzés, bobozgatás, csipkeverés, drótozás, üvegfestés, faragás stb. terén. Az iskola szinte minden diákja, beleértve a speciális osztályokat is, részt vett a projektben. Ismét megmutatkozott a roma tanulók nagyfokú elkötelezettsége és érdeklődése a kismesterségek iránt. A projekt hivatalos részét egy kiállítás zárta, amely a roma gyerekek kezűességének és ügyességének bizonyítékául szolgált. Valójában minden meghívott vendég nemcsak a roma tanulók termékeit, hanem saját munkájukat is láthatta a kézműves termékek előállításának bemutatásában.

Az iskola többek között részt vett az "Esélyegyenlőség" projektben a 2008 elejétől 2009 végéig tartó időszakban, amelynek célja a roma tanulók társadalmi integrációját támogató rendszer létrehozása, a kizárólag roma tanulókat tartalmazó szegregált osztályok számának csökkentése, az iskola integrált (befogadó) környezetének modelljének megteremtése volt. A projektben négy tanár és körülbelül 80 diák vett részt a Szepsišký Hrhov-i Általános Iskolában. A projekt célja volt továbbá a kisebbségi oktatás minőségének javítása, a sztereotípiák és előítéletek felszámolása az oktatásban, a tanárok szakmai kompetenciájának és alkalmazkodóképességének növelése az interkulturális sokszínűség elfogadásához, a roma diákok közvetlen bevonásával, mint partnerek

bevonásával a hiteles tananyagok létrehozásába, a projekt során megszerzett új e-learning kompetenciáik felhasználásával.

A projektben, amely kizárólag az iskola belső tevékenysége volt, támogatás vagy szponzoráció elnyerésének lehetősége nélkül, érdekes innovatív módszert vittek a középfokú oktatásba. Az "Idegenvezetői szolgáltatások" elnevezésű tevékenységben az iskola tanulói a nagy-britanniai Sandwell College, University of Birmingham oktatóival együtt a régió idegenvezetői szolgáltatásainak minőségi intenzív nyelvi és nyelvi képzésének részeseivé váltak. Bár a 7. osztályból csak egy roma diák vett részt ebben a tevékenységben, ő minden nehézség nélkül végig tudja vezetni a falut, és jó angolsággal leírja az összes fontos műemléket.

A Szlovákiai Gyermekek Alapítvány a Gyermekek órája elnevezésű tevékenységen keresztül vissza nem térítendő pénzügyi támogatást nyújtott az iskolának a "Gyógynövények mozaikja - A fiatalok lépése az egészség felé" elnevezésű projektben. Ennek a támogatásnak köszönhetően (kb. 5 000 euró) a tanulók mintegy 60 gyógynövényfajt termesztenek az iskola területén, gyógynövényeket dolgoznak fel és szárítanak, valamint teákat készítenek saját fogyasztásra. Az iskola minden diákja rendszeresen részt vesz teakóstolókon. Az iskola tanulói páratlan első díjat nyertek az Országos Gyógynövényversenyen. Az angol nyelvórákon a roma diákok gyógynövények és gyógyszerek angol nyelvű fordításait és leírásait keresték, amelyeket aztán színes poszterekben és interaktív prezentációkban dolgoztak fel az informatikaórán. Elképesztő megfigyelni az iskola gyógynövénykertjében a diákokat, akik származástól függetlenül mindannyian meg tudják nevezni a gyógynövényeket, és le tudják írni azok felhasználási módját és gyógyító hatását.

Nem elhanyagolható Barbara Tiefenbacher osztrák önkéntes, a Bécsi Egyetem romológia szakos hallgatója sem. Az európai romák szociális területének javítására összpontosító filantróp és aktivista rendszeresen támogatja az iskolát, nemcsak anyagilag, hanem elsősorban azzal, hogy lehetőséget biztosít a kultúra, a művészet és az oktatás területén a nemzetközi plenáris üléseken való részvételre. Eddig számos érdekes tevékenységet valósítottak meg közösen. Kapcsolatainak köszönhetően az iskola 10 számítógépes készletet kapott egy bécsi banktól.

Egy konkrét tevékenység, amely bizonyos mértékig túlmutatott magán az iskolán, a Roma Oktatásfejlesztési Alap (RED Fund) nevű regionális fejlesztési partnerségi program volt. Ez az igazgató vezetésével, Jarret Schecter New York-i amerikai adományozó és filantróp által finanszírozott, kiválasztott, intellektuálisan tehetséges roma tanulók korrepetálása volt, amely a marginalizált közösségekből származó tanulók oktatásának támogatásának egyik fő tevékenysége volt. Az alap három volt általános iskolás diákot támogatott, akik a lévai gimnáziumban folytatott tanulmányaik során részt vettek az iskola nyelvi tevékenységében is, és szorosan együttműködtek az iskola igazgatójával, mint korrepetitorok. Az egyik diák fizioterápia szakos főiskolai hallgató lett, és önkéntes munkájával segítette az iskolát a nyári oktatási tevékenységek szervezésében.

Az iskola "A kenyér világa - kenyér a világban" elnevezésű projektet valósított meg. Célja az volt, hogy olyan nem hagyományos tanítási stratégiákat alkalmazzon, amelyek fejlesztik a diákok természethez, kézművességhez, hagyományokhoz való viszonyát, és ezt követően bizonyos kompetenciákat szereznek a vállalkozáshoz. Az összekötő téma a kenyér volt - annak előállítás, hagyományai, különböző kenyérfajták a világban, értékesítés és reklám. A projekt egy részét a roma hagyománynak, a marikle nevű kovásztalan kenyér sütésének szentelték. Különösen a roškoveci településről származó tanulók ismerik azokat az időket, amikor ez a kovásztalan kenyér volt az egyik kevés élelmiszer a szükség idején. A projekt megvalósítóinak - a tanároknak - az volt a törekvése, hogy a szociálisan erősebb háttérrel rendelkező gyerekek lehetőséget kapjanak a roma élet egy ilyen aspektusának nyomon követésére. A diákok hat blokkban, interaktív formában és élményszerű tevékenységekkel dolgozták fel a témákat. A diákok a szakértőkkel együtt megbeszéléseken és esettanulmányokon keresztül végeztek tevékenységeket az üzleti tervek készítés, a prezentáció, a termelés, a kemenceépítés, a sütés, az értékesítés menedzselése és hasonló témakörökben. Az iskola területén a saját gyógynövénykertjükből származó hozzávalókból kézzel sült kenyéret és péksüteményeket próbáltak "eladni". A projekt utolsó szakaszában a faluban találkozókat tartottak a projekt eredményeinek bemutatásával, melyekre meghívták a falu roma és nem roma lakosait. A projektbe 120 roma

tanulót és 30 roma szülót vontak be.

Škola spolupracou s Metodicko-pedagogickým centrom zaviedla a aplikovala celodenný vzdelávací systém pre žiakov marginalizovaných rómskych komunit, čo v praxi znamená, že títo žiaci majú široké možnosti voľnočasových aktivít do cca 17.00 h počas pracovných dní. Škola získala výpočtovú a didaktickú techniku na realizáciu celodenného vzdelávacieho systému z prostriedkov projektu vo výške cca 12 000 €.